Digitized by Google

6
41-h
2

6
27 M
13

6-41-h-2

Hier. Aleandri

6-41-h-2

Digitized by Google

THEMISTOCLIS
EPISTOLAE
Ex Vetuſto Codice Bibliothecæ Vaticanæ nunc primum erutæ, & Latinitate donatæ.

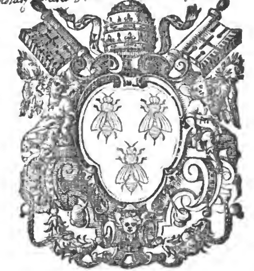
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Interprete

IO. MATTHAEO CARYOPHILO

Archiepiſcopo Iconienſi.

Biblioth. PP. Scholar. Piarum S. Pantaleonis ex [illegible]



ROMÆ,
Apud Ludouicum Grignanum. MDCXXVI.
SVPERIORVM PERMISSV.

Imprimatur,
Si videbitur Reuerendiſſ. P. Mag. S. P.

A. Epiſcopus Hieracen. Viceſg.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Petente Reuerendiſsimo Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtro haſce Themiſtoclis Epiſtolas diu deſideratas legi, neq; in ijs quicquam reperi, quominus veteris hiſtoriæ, ac rei litterariæ bono edi in lucem debeant.

H. Aleander.

Imprimatur,
Fr. Nicolaus Rodulfius Sacri Palatij Apoſt. Mag. Ordin. Præd.

Digitized by Google

ΤΩι ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΩι ΠΑΤΡΙ

ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΩι ΑΡΧΙΕΡΕΙ

ΟΥΡΒΑΝΩι

ΤΩι ΟΓΔΟΩι

ΕΙΜΑΡΤΟ ἄρα Θεμιστοκλεῖ δὶς ἀπολέσθαι, ἵνα μὴ καθάπαξ ἀπόληται. ἀλλὰ πάλαι μὲν ἀπολωλὼς βαρβάρῳ προσέφυγεν βασιλεῖ, καὶ στολὴν ἠμείψατο τὴν ἑλληνικὴν, καὶ τῇ περσῶν ἐχρῆτο φωνῇ. καθ' ὃ τῆς δυστυχίας θεραπευθείσης ἀπολωλὼς οὐκ ἀπολώλειν. Δεύτερον δὲ ἀπολωλὼς, καὶ ἀμύθητον χρόνον ἐν σκότῳ λαθὼν οὐκ ἀπόλωλεν, εἰς φῶς ἀνακύψας ἐπὶ σοῦ μακαριώτατε πάτερ. λαμπρότερος γὰρ καὶ τερπνότερος ἀναφαίνεται, καὶ στολὴν οὐ μεταβάλλει τὴν πάτριον, καὶ φωνῇ κέχρηται τῇ ἑαυτοῦ. καὶ ἐμφανίζεται οὐχὶ βασιλεῖ βασιλέων Ἀρταξέρξῃ, ἀλλ' ΟΥΡΒΑΝΩι ἀρχιερέων ἀρχιερεῖ. Κἀκείνῳ μὲν αὐτὸς ὑπισχνεῖτο ὑποκεινόμενος καταδουλώσειν τὴν ἑλλάδα· σοὶ δὲ προσπίπτων ἱκέτης βοᾷ καταδουλωθεῖσαν ἐπανακτήσασθαι. ὥστε σε καὶ μουσηγέτην εἶναι καθ' ἡμᾶς τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, καὶ τὸ σωτήριον ἱερὸν καὶ τῆς ἀφορήτου γραικοδουλείας. ἔστι δὲ κἀκεῖνο διάφορον. ὅτε μὲν γὰρ Θεμιστοκλῆς δῶρον ἀνάγκης ἑαυτὸν τῷ βασιλεῖ προσενήνοχε· νυνὶ δὲ βασιλέας προσπεπλησμένους τὸ διάδημα μὲν ἐπιφθέγγεται Θεμιστοκλῆς ἐγὼ πάλαι βαρβαρίσας τῇ φωνῇ ἐπεσπασάμην τὴν βασιλικὴν εὔνοιαν. ὀψὲ δὲ περὶ ΟΥΡΒΑΝΟΝ ἥκω τοσοῦτον εὐδαιμονέστερος, ὅσον ἐστὶν ἀττικίζοντι συνευφημοῦσθαι ἀρχιερεῖ, καὶ φιλανθρωπίας ἴυγξιν ἕλκεσθαι δῶρον αὐτόκλητον, καὶ μεγαλοπρεπείας ἀρχιερατικῆς καλλίστοις δωρήμασι θάλπεσθαι.

τῆς ὑμετέρας μακαριότητος
δοῦλος ὁ ταπεινὸς Ἰκονίας.

BEATISS. PATRI
VRBANO VIII.
PONT. MAX.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FATALE fuit Themiſtocli bis perire, ne omnino periret. Sed quando olim perijt, ad barbarum Regem confugit, græcum mutauit habitum, & Perſarum lingua vtebatur. Ita enim ſuam leuando fortunam, cum etiã perijſſet, non perijt. At cum ſecundo perijt, & per tot ſecula in tenebris iacuit, idcirco non perijt, quòd te Pontifice in lucem emerſit Pater Beatiſsime. Nam & illuſtrior apparet & hilarior, ſuo græcanico habitu, ſua ipſe lingua facundior. Nec offert ſe Regi Regum Artaxerxi, ſed VRBANO Epiſcoporum Epiſcopo. Illi ſimulans promittebat ſubiugaturum ſe Græciam; tibi proſtratus ſupplicat, vt miſeram priſtinæ libertati reſtituas. Ex quo te illa noſtris temporibus & ſuarum principem muſarum colat, & è profligatiſsimo ſtatu eruta glorioſum libertatis vindicem agnoſcat. illud etiam plurimum differt: quòd olim Themiſtocles neceſsitatis donum Regi ſe obtulit; nũc poſthabitis Regibus, qui eum ad ſe accerſebant, apertè ait. Ego regiam mihi olim conciliaui beneuolentiam, quia linguam addidici barbaram. Iam vero ad VRBANVM Pontificem tanto fœlicior venio, quanto eſt excellentius ſimilem eſſe tantæ maieſtati atticiſſanti, & benignitatis illecebris attrahi donum vltro oblatum, & Pontificalis magnificentiæ quam decentiſsimis muneribus honeſtari.

Sanctitatis Tuæ humilis ſeruus

Io. Matthæus Caryophilus Archiep. Iconienſis.

Θεμιστοκλῆς πέφευγε πατρίδος φθόνον,
Καὶ μητρὸς εὗρε σπλάγχνα γῆς ἐπὶ ξένης·
Πέφευγεν ἀγνώς, κοὐ φίλους εὗρεν φίλους.
Πέφευγε γυμνὸς, καὶ τρυφὴν εὗρεν νέην·
Καὶ νῦν δὲ μοῖραν εὗρεν εὐτυχεστάτην,
Οὐρβανὸν εὗρεν ἀτθίδος σοφώτερον,
Φίλων τε κεδνῶν ἄνδρα συμπαθέστερον,
Καὶ δωρεαῖσι Ξέρξεω φαάντερον.

Digitized by Google

THEMISTOCLIS EPISTOLAE

Argumentum I. Epiſtolæ.

NARRAT Themiſtocles, vt mulctatus oſtraciſmo, & patria egreſſus Delphos cogitaret: Verum Argiuis quibuſdam amicis ſorte obuiam ſe offerentibus, & enixè rogantibus, Argos ſe contulerit, vrbem amicam, & quæ olim Neocli eius patri hoſpitium diu fuerit. Sed oblatos ab Argiuis honores, & adminiſtrationem illius Reip. nolle ſe ait. De commoratione Themiſtoclis apud Argos, & fuga, & rebus ab eo geſtis meminere Thucydides lib. 1. Diodorus lib. 11. Plutarchus in Themiſtocle. Ceterum illi breuitate hiſtorica rem attingunt: Themiſtocles ad familiares ſcribendo, & lineamenta quædam addendo multam hiſtorijs lucem affert. Ex quo perſpicuum videtur, germanas eſſe, non confictas à poſteriore quopiam haſce epiſtolas. nam & helleniſmi antiquitatem redolent, & non fucatum atticiſmum; taliſq. in eis ſtyli grauitas, & expreſſa magnitudo animi, quale eius ingenium deſcribit Thucydides, acre, excellens, acutum ad excogitandum, vberrimum ad explicandum, fœcundiſſimum & facundiſſimum. Aeſchylus videtur poeta ille tragicus, ad cuius fratrem Aminiam infra extat epiſtola.

Θεμιστοκλῆς Αἰσχύλῳ.

Ἀπερχόμενοι μὲν εἰς Δελφοὺς καταίρειν διεγνώκειμεν, ὡς ἐν Δελφοῖς ἐφ' ὅσον δοκεῖ ἀθηναίοις βιωσόμενοι. καθ' ὁδὸν δὲ τῶν ἐξ ἄργους μοι ξένων ἐντυγχάνουσι Νικίας καὶ Μελέαγρος, ὅ, τε οὐ πρὸ πολλοῦ ἀθήνησι διατρίψας Εὐκράτης. Καὶ περιστάντες ὡς ᾔσθοντο πυνθανόμενοι τοῦ ἐξοστρακισμοῦ, ἠχθέσθησαν μὲν εὐθύς, καὶ πολλὰ ἀθηναίοις ἐνεκάλουν. ἐπεὶ δὲ ἔγνωσαν, ὅτι εἰς δελ-

φοὺς

Themiſtocles Æſchylo.

Abeuntes quidē Delphos proficiſci cogitaueramus, vt vitam illic trāſigeremus quoad placeret Athenienſibus. Sed in itinere obuiam ſe obtulerunt Argiui iure hoſpitalis amicitiæ mihi coniuncti Nicias & Meleager, & qui non multo ante verſabatur Athenis Eucrates. ij me circūſiſtentes de via interrogabant; atq; vt oſtraciſmo fugientem acceperūt, ſtatim quidem ægrè tulerunt, & Athenienſes vehementer incuſabant. Vbi

vero

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

φὰς ὡρμημένας καταίρειν, παυσάμενοι τοῖς ἀθηναίοις ἐγκαλεῖν, ἐμὲ ἐκάκιζον. καὶ ἠτιμᾶσθαι μὲν ἑαυτοὺς ἔφασκον, εἰ μὴ ἐπιτήδειοι ὑπελήφθησαν αὐτοὶ τὸ ἀτύχημα ἡμῶν ἐκδέξασθαι. ἐμαρτύραντο δὲ Νεοκλέα τὸν ἐμέτερον πατέρα, ὡς ἐπὶ πλεῖστον βιώσειεν ἐν ἄργει· ἐγὼ δὲ ἀμελῶ ἐμαυτοῦ ἀγαπήσαντος ἄργος τε καὶ τοὺς ἐν ἄργει φίλους. οὐ μακρὰν δὲ ἦσαν καὶ ἐπαινεῖν ἀθηναίους, ὡς δίκαια τινόντων ἡμῶν. τελευτῶντες δὲ ἐδέοντο μὴ σφᾶς κατακρίνεσθαι " τῆς εὐτυχίας μόνον τῆς ἡμετέρας αἰτίους γεγονέναι, μηδὲ ὑβρίσαι αὐτοὺς τὸ εὐτύχημα τῆς ἀπαντήσεως· Νεοκλέα τε πάλιν " προσφέροντες, καὶ ὡς ἄξιον εἴη πόλει τε τῇ αὐτῇ τῷ πατρὶ καὶ οἴκῳ " ἀνιβιῶναι. ὥστε ἀπῆγον ἡμᾶς ἔχοντες εἰς ἄργος αἰσχύλε. Καὶ νῦν ἐν ἄργει τὴν " φύσιν ἀνεπαύσαμεν. Καὶ πολλὰ πάσχομεν " οὔτε ἄρχειν βουλόμενοι ἀργείων. ἀναγκάζουσι γὰρ ὡς ἀδικούμενοι, ἢν μὴ ἄρχωμεν. ἡμῖν δὲ ἀρέσκει " μή τε μεγάλοις εἶναι δοκεῖν· οὐ μόνον ὅτι ἔβλαψαν ἡμᾶς ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀρκεῖ αὐτὸν ἐν δέοντι ἀπολελαυκέναι.

" ἴσ. τῷ τῆς εὐτ. μόνους τῆς ἡμ. αἰτίους μὴ γεγ.

" ἴσ. προφέροντες.

" ἴσ. ἐμβιῶναι.

" ἴσ. τὴν φυγὴν

" ἴσ. οὔτε πολιτεύεσθαι, οὔτε ἀρχ

" ἴσ. μήτε ἄρχειν, μήτε μ.

vero me Delphos tendere cōgnouerunt, poſthabita incuſatione Athenienſium me obiurgabant. & ſe quidem aiebāt deſpectui habitos, quos minus idoneos iudicauerim ad calamitatem meam ſubleuādam: & proferebant parentem noſtrū Neoclem, qui longo tempore Argis vitam traduxerit, me vero nullam mei rationem habere, qui Argos & Argi ciues amarem. nec longè aberant à laudandis etiam Athenienſibus, quibus ipſe iuſtas luerem pœnas. Ad extremum ſummis agebant precibus ne cōmitterem, vt ſibi culpæ daretur, ſolos non fuiſſe nobis proſperæ fortunæ auctores; nec afficerem iniuria quod ſibi ſucceſſit, vt in nos inciderint; de Neocle rurſus mentionem facientes; dignumq; aſſerentes, vt in vrbe ac domo quam pater incoluit, & ipſe degam. Itaque deducti fuimus Argos. & nunc Aeſchyle in hac vrbe fugę noſtrę terminū ſtatuimus; & multa patimur, quòd Remp. adminiſtrare, aut præeſſe nolumus: cogunt enim nos, pati ſe iniuriam exiſtimantes, ni magiſtratu fungamur. At nobis nec præeſſe libet, nec magnos videri, non eo tantum nomine quod hæc nocuere; ſed quia iam ſatis nobis, quādo res tulit, ijs perfrui licuit.

Θε- Ar-

Argumentum II. Epiſtolæ.

ADmonet Pauſaniã Lacedæmoniorum ducẽ de ſuo Oſtraciſmo, dum ille adhuc potentia floreret & opibus. Quare timendum, inquit, eſſe illi, ne in ſimilem fortunam deueniat. Quod etiam euenit. extat infra altera ad eundem Pauſaniam epiſtola, & ad Alcetam de infelici rerum eiuſdem exitu. De hoc Thucyd. Plutarchus, & Diodorus locis citatis. Ceterum ex his epiſtolis non modo nulli ſuſpicioni affinis communicati cum Pauſania conſilij de prodenda Græcia dignoſcitur Themiſtocles, ſed ſumma vir innocentia & integritate perſpicitur; vtpote qui & præmonuerit Pauſaniam, & ab incœpto deterruerit, & iuſto demum ſupplicio affectum pronuntiauerit.

Themiſtocles Pauſaniæ.

EIecti ſumus Oſtraciſmo ab Athenienſibus Pauſania; & nunc Argos habitamus, ne quid incõmodi per nos patiantur Athenienſes; paſſuri enim videbãtur. Quare nulla ego interpoſita mora, neque enim interponi licebat, Athenis exceſſi, & metu eos liberaui. Argiui verò nos ſupra conditionẽ exulum tractant; proq. beneficijs, quibus Atheniẽſes affecti ſunt, ipſi gratiã referre volunt. Quare nos præeſſe rurſus exercitibus iubent, & vniuerſæ ciuitatis eorum ſuſcipere gubernacula. nec modicum peccant, non permittendo nobis exulare, vt voluere Athenienſes. Me verò & pudor tenet, ne ſtudia eorũ minus honorem; & multò magis

Θεμιστοκλῆς Παυσανίᾳ.

Ἐξωστρακίσμεθα ὦ Παυσανία ὑπ᾽ ἀθηναίων. καὶ νῦν ἐν ἄργει ἐσμὲν, ὡς μή τι κακὸν ὑφ᾽ ἡμῶν ἀθηναῖοι πάθοιεν· ἔδοξαν γὰρ ὅτι πείσονται. Καὶ οὐδὲν ἔτι μέλλων ἐγὼ, ὥσπερ οὐδὲ ἐξῆν ἔτι μέλλειν, μετέστην ἐξ ἀθηνῶν, καὶ ἀπέλυσα αὐτοὺς τοῦ φόβου. ἀργεῖοι δὲ πλεῖον ἢ κατὰ φυγάδας προσφέρονται ἡμῖν. καὶ ὧν ἀθηναῖοι εὖ ἔπαθον, οὗτοι ἀμείβεσθαι θέλουσιν. ὥστε καὶ στρατηγίας ἀξιοῦσιν ἡμᾶς ἀναλαμβάνειν, καὶ ἐπιστάτας ὅλου ἄργους γίνεσθαι. Καὶ οὐ μικρὰ ἀδικοῦσιν οὐκ ἐῶντες ἡμᾶς εἶναι φυγάδας, ὡς ἠθέλησαν ἀθηναῖοι. Ἐγὼ δὲ καὶ ἀτιμάζειν αὐτῶν τὴν προθυμίαν αἰδοῦμαι, καὶ ἔτι μᾶλλον

φὰς ὥρμημαι καταίρειν, παυσάμενοι τοῖς ἀθηναίοις ἐγκαλεῖν, ἐμὲ ἐκάκιζον. καὶ ἠτιμᾶσθαι μὲν ἑαυτοὺς ἔφασκον, εἰ μὴ ἐπιτήδειοι ὑπελήφθησαν αὐτοὶ τὸ ἀτύχημα ἡμῶν ἐκδέξασθαι. ἐμαρτύραντο δὲ Νεοκλέα τὸν ἐμέτερον πατέρα, ὡς ἐπὶ πλεῖστον βιώσειεν ἐν ἄργει· ἐγὼ δὲ ἀμελῶ ἐμαυτοῦ ἀγαπήσαντος ἄργος τε καὶ τοὺς ἐν ἄργει φίλους. οὐ μακρὰν δὲ ἦσαν καὶ ἐπαινεῖν ἀθηναίους, ὡς δίκαια τινόντων ἡμῶν. τελευτῶντες δὲ ἐδέοντο μὴ σφᾶς κατακρίνεσθαι " τῆς εὐτυχίας μόνον τὸ ἡμετέρας αἰτίους γεγονέναι, μηδὲ ὑβρίσαι αὐτοὺς τὸ ἀτύχημα τῆς ἀπαντήσεως· Νεοκλέα τε πάλιν " προσφέροντες, καὶ ὡς ἄξιον εἴη πόλει τε τῇ αὐτῇ τῷ πατρὶ καὶ οἴκῳ " ἀνιβιῶναι. ὥστε ἀπῆγον ἡμᾶς ἔχοντες εἰς ἄργος αἰσχύλε. Καὶ νῦν ἐν ἄργει τὴν " φύσιν ἀνεπαύσαμεν. Καὶ πολλὰ πάσχομεν " οὔτε ἄρχειν βουλόμενοι ἀργείων. ἀναγκάζουσι γὰρ ὡς ἀδικούμενοι, ἢν μὴ ἄρχωμεν. ἡμῖν δὲ ἀρέσκει " μήτε μεγάλοις εἶναι δοκεῖν· οὐ μόνον ὅτι ἔβλαψαν ἡμᾶς ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀρκεῖ αὐτῶν ἐν δέοντι ἀπολελαυκέναι.

" ἴσ. τὸ τῆς εὐτ. μόνους τῆς ἡμ. αἰτίους μὴ γεγ.

" ἴσ. προσφέροντες.

" ἴσ. ἐμβιῶναι.

" ἴσ. τὴν φυγὴν

" ἴσ. οὔτε πολιτεύεσθαι, οὔτε ἀρχ

" ἴσ. μήτε ἄρχειν, μήτε μ.

vero me Delphos tendere cōgnouerunt, poſthabita incuſatione Athenienſium me obiurgabant. & ſe quidem aiebāt deſpectui habitos, quos minus idoneos iudicauerim ad calamitatem meam ſubleuādam: & proferebant parentem noſtrū Neoclem, qui longo tempore Argis vitam traduxerit. me vero nullam mei rationem habere, qui Argos & Argi ciues amarem. nec longè aberant à laudandis etiam Athenienſibus, quibus ipſe iuſtas luerem pœnas. Ad extremum ſummis agebant precibus ne cōmitterem, vt ſibi culpæ daretur, ſolos non fuiſſe nobis proſperæ fortunæ auctores; nec afficerem iniuria quod ſibi ſucceſſit, vt in nos inciderint; de Neocle rurſus mentionem facientes; dignumq; aſſerentes, vt in vrbe ac domo quam pater incoluit, & ipſe degam. Itaque deducti fuimus Argos. & nunc Aeſchyle in hac vrbe fugę noſtrę terminū ſtatuimus; & multa patimur, quòd Remp. adminiſtrare, aut præeſse nolumus: cogunt enim nos, pati ſe iniuriam exiſtimantes, ni magiſtratu fungamur. At nobis nec præeſse libet, nec magnos videri, non eo tantum nomine quod hæç nocuere; ſed quia iam ſatis nobis, quādo res tulit, ijs perfrui licuit.

Θε- Ar-

Argumentum II. Epiſtolæ.

ADmonet Pauſaniā Lacedæmoniorum ducē de ſuo Oſtraciſmo, dum ille adhuc potentia floreret & opibus. Quare timendum, inquit, eſſe illi, ne in ſimilem fortunam deueniat. Quod etiam euenit. extat infra altera ad eundem Pauſaniam epiſtola, & ad Alcetam de infelici rerum eiuſdem exitu. De hoc Thucyd. Plutarchus, & Diodorus locis citatis. Ceterum ex his epiſtolis non modo nulli ſuſpicioni affinis communicati cum Pauſania conſilij de prodeuda Græcia dignoſcitur Themiſtocles, ſed ſumma vir innocentia & integritate perſpicitur; vtpote qui & præmonuerit Pauſaniam, & ab incœpto deterruerit, & iuſto demum ſupplicio affectum pronuntiauerit.

Themiſtocles Pauſaniæ.

EIecti ſumus Oſtraciſmo ab Athenienſibus Pauſania; & nunc Argos habitamus, ne quid incōmodi per nos patiantur Athenienſes; paſſuri enim videbātur. Quare nulla ego interpoſita mora, neque enim interponi licebat, Athenis exceſſi, & metu eos liberaui. Argiui verò nos ſupra conditionē exulum tractant; proq. beneficijs, quibus Atheniēſes affecti ſunt, ipſi gratiā referre volunt. Quare nos præeſſe rurſus exercitibus iubent, & vniuerſæ ciuitatis eorum ſuſcipere gubernacula. nec modicum peccant, non permittendo nobis exulare, vt voluere Athenienſes. Me verò & pudor tenet, ne ſtudia eorū minus honorem; & multò magis

Θεμιστοκλῆς Παυσανίᾳ.

Ἐξωστρακίσμεθα ὦ Παυσανία ὑπ' ἀθηναίων. καὶ νῦν ἐν ἄργει ἐσμὲν, ὡς μή τι κακὸν ὑφ' ἡμῶν ἀθηναῖοι πάθοιεν· ἔδοξαν γὰρ ὅτι πείσονται. Καὶ οὐδὲν ἔτι μέλλων ἐγὼ. ὥσπερ οὐδὲ ἐξῆν ἔτι μέλλειν, μετέστην ἐξ ἀθηνῶν, καὶ ἀπέλυσα αὐτοὺς τοῦ φόβου. ἀργεῖοι δὲ πλεῖον ἢ κατὰ φυγάδας προσφέρονται ἡμῖν. καὶ ὧν ἀθηναῖοι εὖ ἔπαθον, οὗτοι ἀμείβεσθαι θέλουσιν. ὥστε καὶ στρατηγίας ἀξιοῦσιν ἡμᾶς ἀναλαμβάνειν, καὶ ἐπιστάτας ὅλου ἀρχῆς γενέσθαι. Καὶ οὐ μικρὰ ἀδικοῦσιν οὐκ ἐῶντες ἡμᾶς εἶναι φυγάδας, ὡς ἠθέλησαν ἀθηναῖοι. Ἐγὼ δὲ καὶ ἀτιμάζειν αὐτῶν τὴν προθυμίαν αἰδοῦμαι, καὶ ἔτι μᾶλλον

λον λαβεῖν ἃ διδόασιν οὐχ ὑπομένω· ἦ γὰρ ἂν τὰ τοιαῦτα ἐγὼ διώκων εἰκότως ἂν καὶ ἐξωστρακίσθαι δοκοίην· καταγνώσεώς τε ἐγγὺς εἶναι, μετασταθέντα με ὑπὸ Ἀθηναίων ὡς ἀρχὴν ὀρεγόμενον, ἐξ Ἄργους φεύγειν, ὅτι ἄρχειν ἀναγκάζομαι. ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ὦ Παυσανία κουφότατον, εἰ κρείσσω παραιτήσεως τὴν συνήθη ποιεῖ τις ‖ μεταβαίνη εἰς ἄλλην πόλιν διάγειν· ὡς ὅπη ἂν φύγοιμι, πάντη μοι φυλάσσεται ἴσον τὸ μὴ ἐν ‖ Ἀθηναίοις εἶναι. σοὶ δὲ οὐκ οἶδα ἐπὶ μέγα προχωροῦντι, μὴ νῦν μάλιστα συναχθεσθῆναι δέῃ, καὶ δεδιέναι περὶ σοῦ. αὐτοῦ τε γὰρ Ἑλλησπόντου σε ἅπαντος ἄχρι Βοσπόρου σχεδὸν ἄρχειν ἀκούω, πειρᾶσθαι δέ σε καὶ τοῦ Ἰωνικοῦ, καὶ πολὺ ἤδη καὶ παρὰ βασιλεῖ τὸ σὸν ἀκούεσθαι ὄνομα. ὥστε οἱ τὰ βέλτιστα εὐχόμενοι περὶ σοῦ πολύ σε βουλοίμεθα ἂν τῶν νῦν ἐλάσσονα εἶναι. Καὶ σὺ δὲ ὦ Παυσανία ἄνες τῆς εὐτυχίας· καὶ μὴ ἀγνόει, ὅτι ἀτεχνῶς ὦ Παυσανία τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἀτυχήματα τρέφουσιν αἱ εὐπραγίαι. Καὶ τοῦτο ἐν πᾶσι μὲν ἀεὶ νενίκηκε ταύτῃ ἔχειν, μάλιστα δὲ τοῖς ὑπονόμοις τε καὶ δήμοις χρωμένοις. δοῦλοι γὰρ τοῦ πλήθους ὄντες ὦ Παυσανία ἀρχὴν λαμβάνο-

‖ ἴσ. τὸ μεταβάντι

‖ ἴσ. ἐν Ἀθήναις

gis abhorret animus ab accipiendis ijs, quæ dantur. Viderer planè in exilium merito eiectus, ſi his capeſſendis inhiarem; & ferè damnatione dignus, ſi depulſus ab Athenienſibus quaſi dominandi auidus, fugiam Argos, quia dominari cogor. Cæterum mihi quidem Pauſania nullum exhibet negotium, ſi abnuenti voluntati præferam ſtudiũ, quandoquidem migratione facta in aliena ciuitate viuo: & quocũque aufugero, æquè illud vbiuis obtineo, non eſſe Athenis. Tuam verò vicem neſcio, an dolere nunc potiſſimum nõ debeamus, ac timere de te, qui magnos facias progreſſus. Audio enim te totius Helleſponti penè vſque Boſphorum potiri; quin & Ioniam aggredi;& magni te iam nominis eſſe apud Regem Perſarum. Quare qui tibi maxime cupimus, vellemus te ſtatu eſſe inferiori. Tu quoque Pauſania proſperitati moderare: ſcitoque ſecundas res hominibus alere prorſus infortunia. Quod cũ omnes plane ſemper experiuntur, tum maxime qui popularibus ſubiacent legibus. Nam famulando plebi magiſtratum accipimus;

pimus; & adeptos magiſtratum exagitat eorum inuidia, qui dederunt. Deinde non in eum nos locum reſtituunt, quo ante magiſtratum eramus; ſed poteſtatis nimirum ſuæ periculum facientes, tempeſtatemq. à fortuna coortam ſimul excitãtes, immortalibus exilijs ſuos duces diſperdunt. Quamobrem qui bene agere in ciuitate vult, ab hoc maximè cauere debet. Conſule ergo tibi Pauſania, ne à præſenti ſtatu magna te mutatio excipiat. Nos enim, vt nunc nos habemus, proſperam fortunam non amplius aſſectabimur.

βάνομεν, ἄρχοντες δὲ τοῖς δῆσιν ἐπίφθονοι γινόμεθα. ἔπειτα οὐκ ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἡμᾶς ἀπολύουσι χώραν, ἐν ᾗ καὶ πρὶν ἀρχὴν ἦμεν. ἀλλὰ δοκιμάζοντες ἄρα τὴν ἑαυτῶν ἐξουσίαν, καὶ συλλαμβανόμενοι τοῦ σάλου τῆς τύχης, εἰς φυγὰς ἀθανάτους καταλύουσι τοὺς ἄρχοντας. Καὶ δεῖ ἄρα ἐν πόλει τοὺς εὖ πράττειν θέλοντας τούτου αὐτοῦ φείδεσθαι μάλιστα. Σκόπει οὖν ὦ Παυσανία, ὅπως ἥκιστα ἐκ τῶν παρόντων μεγάλη σε δέξεται μεταβολή. Ἡμεῖς μὲν γὰρ ὧδε ἔχοντες οὐκέτι τὴν εὐτυχίαν διώξομεν.

Argumentum III. Epiſtolæ.

AMico ſuo Polygnoto Themiſtocles, ad quem tres epiſtolas ſcribit, animi ſui fluctuationem exponit; putabat enim ſe fortiorem eſſe ad ſufferenda exilij mala. Verum quicquid occurrebat ad præbendum ſolatium, perſpecta, inquit, charisſimorum ſolitudine, impotentiorem reddebat. Poſtremo vt ad ſe veniat, multos dolores amici depulſurus, inuitat.

Themiſtocles Polygnoto S.

CErtè tu Polygnote noſtras pugnas nauales, & claſſis imperium tecum reputans, noſtram quoque è patria diſceſſionem forti nos animo ferre exiſtimas. Nos verò abeuntes quidem, cum ob oculos erant

Θεμιστοκλῆς Πολυγνώτῳ χαίρειν.

ΗΠου σύ γε ὦ Πολύγνωτε τὰς ναυμαχίας ἡμῶν καὶ τὰς στρατηγίας ἐννοούμενος αἰκμῇ καὶ τὴν ἐκ τῆς πατρίδος μετάστασιν ἡμᾶς γενναίως φέρειν. ἡμεῖς δὲ ἀπάντες μὲν, ὅτε καὶ ἐν ὀφθ

εἰχόμεθα τὰ καταλειπόμενα, θεασάμενοι ¹ αὐτοῖς ἐπηγγελλόμεθα καρτερήσειν τὴν ἀπουσίαν· καὶ αὐτοὶ τὰς ναυμαχίας ἐννοούμενοι, καὶ ὅσα ἄλλα ὑπεμείναμεν ὅμοια, ᾠόμεθα ὑπὸ γυναικότητος καὶ ταῦτα διενεγκεῖν. Καὶ οἶδας ὅτι οὐκ ἄγαν ὀδυρόμενοι μεθιστάμεθα. Νυνὶ δὲ ἡμῖν ὁ χρόνος ὦ Πολύγνωτε, οὐ λήθην ὧν ἀπολείπομεν παρέχει, οὐδὲ συνήθειαν τῆς φυγῆς· ἀλλ' ἡ μὲν φυγὴ κούφη ἂν ἦν μὴ μακρὰ οὖσα· τὰ δ' ἀπολειφθέντα ἔτι ποθεινότερα ὑπὸ τοῦ χρόνου γίνεται. Καὶ οὐ παραμυθία τίς ἐστιν, ὅτι πολλὰ καὶ ἄλλα γενναίως ὑπέμεινα ἐγὼ μαχόμενος τοῖς βαρβάροις, καὶ κινδυνεύων· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ καὶ ταῦτα ἐναντία γίνεται. Δοκῶ γὰρ δὴ καρτερῆσαι καὶ ταῦτα, ὅπως μοι παρῇ ἀπολαύειν ἀθηνῶν. Καὶ ὑπὸ τούτου μᾶλλον ὦ Πολύγνωτε ἐπιδιδόασιν αἱ φροντίδες· εἰ πολλοῖς μὲν ἄλλοις μηδὲ θεαταῖς γενομένοις τῶν περὶ Εὔβοιαν ἢ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχιῶν ἐνέσται βιοῦν ἐν ἀθήναις, καὶ ἐκβάλλειν ¹ ὡς βούλονται, καὶ καλεῖν εἰ δόξειεν· ἡμῖν δὲ τοῖς ¹ εἰ καὶ βραχὺ συλλαβομένοις φυλαχθῆναι ταύτην ἀθηναίοις τὴν ἐξουσίαν, μόνοις ἄπο ταύτης, οὔτ' Ἀθη-

¹ αὐτῆς

¹ ἴσ. ἐκβαίνειν ὡς βούλονται, καὶ καταλύειν

¹ ἴσ. οὐ βραχὺ.

erant quæ deferebantur, audacius ipſi nobis promittebamus fortiter laturos abſentiam. cogitantas enim & ipſi nauales pugnas, & quæcumque ſimilia pertulimus, arbitrabamur hæc quoque nos viriliter toleraturos. Scis porrò nos haud multa vſos lamentatione diſcedentes. Nunc verò tempus, Polygnote, non adducit nos in obliuionem eorum quæ reliquimus, nec aſſuetudinem exilij præſtat. Sed leue quidem nobis eſſet non diuturnum exilium; at quæ reliquimus, tempore fiunt optabiliora: nec vlla conſolatio eſt, quod pugnãs ego cum barbaris, & periculis me offerens, multa quoque alia forti animo ſuſtinuerim. Quinimmo cogitatio hæc animum in contrariam trahit partem. Cenſeo enim hæc me toleraſſe, vt frui mihi liceret Athenis. Ex quo mihi Polygnote augeſcunt curæ; quòd multis quidem alijs, qui ne ſpectatores quidem fuere naualium certaminum ad Eubæam & Salaminẽ, fas erit vitam Athenis agere, & abſcedere ſi velint, & diuertere ſi libuerit: nobis verò tantùm, qui licet minimũ cõtulerimus, auctores tamen cõſeruãdę Atheniẽſibus huius facultatis fuimus, nec facultate hac,

nec

nec Athenis potiri datur. Sed eo vocamur nomine, quo inimiciſſimi libentiſſimè vtuntur, exules; & nos hoc eſſe ſenſu percipimus, orbati vobis mihi amicis, orbati domo & penatibus, vbi victimas ob partam victoriam immolauimus; in aliena regione & ciuitate peregrinantes. & fortaſſe mortem quoque oppetemus, nondū de exilio reducti. An vetò ſi qua ſuſpicio futura hæc indicaſſet, tanta in hoſtes animoſitate pugnaſſemus; aut inferentem hæc victoriam ſectati eſſemus, ſi poſt Medos ſubeundum erat periculum amittendæ ciuitatis Athenienſium iudicio Lacedæmoniorum? Siquidē Argiui habēt extorres; & Argiuis, & cuicumque ciuitati bona precari oportet, quando nobis ad omnes præter Athenas aditus patet. Coegit me exilij tanquam furoris impetus verba hæc plena ægritudinis promere. Quo enim beneficio, quove incommodo non affecere nos Athenienſes? aut qua ratione fieri poterit, vt non menriamur? & verba hæc, cum ſeſe obtuletit occaſio, non dilabantur? Neque enim ſi rutſus Medi inuadant in Atticam, dubium eſt quòd in exilio ſim, quin eſſe inglorius nolim; nec propterea certa-

Ἀθηνῶν μέτεστιν· ἀλλὰ καλούμεθά τε ὃ τοῖς ἐχθίστοις ἥδιστον καλεῖν, φυγάδες· αὐτοί τε ὅτι τοῦτ' ἐσμὲν, αἰσθανόμεθα, ἔρημοι μὲν ὑμῶν τῶν φίλων, ἔρημοι δὲ οἴκων καὶ ἑστίας, ἀφ' ‖ ἧς τὰ κατὰ Μήδων ἐπινίκια ἐθύσαμεν, πάροικοι ἀλλοτρίας γῆς τε καὶ πόλεως. Καὶ τάχα καὶ ἀποθανούμεθα φυγάδες ἀκμὴν μένοντες. ἢ μάλα γὰρ ‖ ἄψυχοι ἐμαχόμεθα τοῖς πολεμίοις, εἰ ταῦτά τις ἐλπὶς ἡμῖν προὔφαινεν· ἤμεν ‖ ἐδιώκομεν ἂν ταῦτα φέρουσαν τὴν νίκην, εἰ μετὰ Μήδους παρὰ ‖ Λακεδαιμονίους ἂν περὶ τῆς Ἀθηναίων πόλεως ἐκινδυνεύσομεν. Ἀργεῖοι γὰρ ἀποδυνέειν ‖, καὶ Ἀργείοις τ' ἀγαθὰ εὔχεσθαι, καὶ ἄλλῃ τινί πως καὶ πάσῃ πόλει, εἴπερ ἁπάσης ἡμῖν μέτεστιν ἔξω Ἀθηνῶν. ἀλλὰ σχέτλιά γε καὶ ταῦτα ὑπὸ τῆς φυγῆς ἠναγκάσμεθα εἰπεῖν, ὥσπερ ὑπὸ μανίας. Τί γὰρ Ἀθηναῖοι κακὸν ὦ Πολίγνωτε, τί δ' οὐκ ἀγαθὸν εἰργάσαντο; ἢ πῶς οὐ ψευσόμεθα, καὶ οὗτοι οἱ λόγοι ἔργου ἐλθόντος ἀποδράσονται; οὐ γὰρ εἰ Μῆδοι πάλιν τῆς Ἀττικῆς ἐπιχειροῖεν, ‖ κίνδυνος ὅτι φυγάς εἰμι δόξω ‖ εἶναι, οὐδὲ τῶν μὴ τοιαῦτα πεπονθότων τὸν ἀγῶ-

να

‖ ἴσ. ἐφ' ἧς
‖ ἴσ. ἀ. ψυχοί
‖ ἴσ. ἢ καὶ
‖ ἴσ. Λακεδαιμονίοις
‖ ἴσ. ἀπόλιδας ἔχουσι, καὶ ἀργείοις δεῖ τἀγαθὰ
‖ ἴσ. κατεπιχειροῖεν
‖ ἴσ. ἄδοξον εἶναι

να ἡγήσομαι. ἀλλ' εἰ μὴ καὶ ναύαρχος ἢ στρατηγὸς ὦ Πολύγνωτε, φυγάς γε μαχοῦμαι· οὔθ' ἱππάσασθαι διὰ τοῦτο χεῖρον ἄν μοι γένοιτο, οὔτε νηὶ χρήσασθαι. πολὺ δ' αὖ καὶ ἐπιδοίην νῦν ὑπ' ἐμπειρίας ἄμεινον ἢ πότε μαχητὴς γενέσθαι. Καὶ φυγάδας μὲν ἡμᾶς δύναιντ' ἂν οἱ κάκιστοι Ἀθηναίων ποιεῖν, κακοὺς δὲ οὐδέποτε. ἔδει δὲ ἄρα ἡμᾶς καὶ ἐν ταῖς καθ' ἡμῶν αὐτῶν κολάσεσιν αἰσθέσθαι, ἧς Ἀθηναίοις ἐσώσαμεν ἐξουσίας. Καὶ ταῦτα μὲν ἐνθυμεῖσθαί τε πολλάκις ἡμῖν ἔστι, καὶ λόγων πληροῦσθαι μυρίων, καὶ ἀντιμάχεσθαι δοκεῖ ταῖς φροντίσιν. ἡ δὲ παροῦσα ἐρημία δεινὴ ἀντίκειται μεθέλκουσα, καὶ ἑαυτῆς ποιοῦσα τὸν νοῦν. Καὶ δὴ καὶ ἀπάγει ἡμᾶς τῶν ἰσχυροτέρων λογισμῶν. Καὶ οὐδὲ ἀργείων οἱ πλεῖστοι παρόντες ἡμῖν ἂν ἐροῦσιν, μὴ ἐρημίαν εἶναι ταῦτα. ἀλλ' ἅμα τῷ πλήθει τῷ τούτων καὶ ἡ τῶν φίλων τε καὶ οἰκείων ἀπουσία φαίνεται. ἀλλ' εἰ μὲν ἔρρωται ἤδη σοι τὸ θυγάτριον, ἣν προὐτείνου τῆς κατοχῆς αἰτίαν, ἀφικνοῦ, πολλὰ τῶν λυπούντων ἡμᾶς ἀφαιρησόμενος. εἰ δὲ εἴη τι κατέχον, ταῦτα μὲν λυθῆναι εὐχόμεθα.

certamen ad eos pertinere exiſtimabo, qui nihil mali paſſi ſunt. Nam etſi non ero Dux, & claſſis imperio potens, exul tamen Polygnote pugnabo. Ex quo nequaquam ero deterior vel ad equitandum, vel ad naui vtendum; immò iam experientia firmatus aptior ad pugnam ero, quam antea fuerim. & poterunt quidem nos proijcere in exilium nequiſſimi Athenienſium, at prauos nunquã facient. Futurum porrò erat, vt nos poteſtatem, quã per nos habent Athenienſes, in noſtris ipſi pœnis ſentiremus. Hæc ſæpè mihi verſantur in animo, & mens mihi plena eſt innumeris cogitationibus, & mihi videor illis repugnare. Cæterum præſens ſolitudo vehementer obſiſtit, auocans, & mentem ad ſe pertrahens, quæ nos etiam abducit à grauiori rationis iudicio. Nec plurimi Argiuorũ, quos habeo pręſentes, negabũt hanc eſſe ſolitudinem. nam ſimul cum frequentia illorum ſeſe offert amicorum & neceſſariorum abſentia. At ſi iam tibi filiola valet; quam te detinentem cauſam obtendebas: veni, multis quæ nos mœrore affligunt liberaturus. Siquid verò eſt quod detineat, optamus e medio tolli. Ad hæc Me-

Megaclem quoque tu præſens, & ego ſcribens inducamus, vt ſuo aduentu ſpem noſtram aliquando expleat, deſinatque promiſſis tenere.

θαι· Μεγακλέα δὲ μᾶλλον ἔτι καὶ σὺ παρὼν αὐτὸς, καὶ ἐγὼ γράφων ¹ ἀναπείθομεν ἐκτελέσαι ποτὲ ἥκοντα τὴν ἡμετέραν ἐλπίδα, καὶ παύσασθαι ὑπισχνούμενον.

¹ ἀναπείθωμεν

Argumentum IV. Epiſtolæ.

Scripſerat Autolycus Themiſtocli, Athenienſes pœnitentia ductos velle eum ab exilio reuocare. Themiſtocles verò conſolationis ait hæc eſſe verba, non veritatis; cum & inimicorum vigeret potentia, & Athenienſium res floreret. Itaque auctorem ſe commemorans publicæ illorum felicitatis monet, vt vera deinceps ſcribat.

Themiſtocles Autolyco ſalutem.

MAllem te Autolyce vera ſcribere, quàm nobis ſolatium dare. Dum enim ſcribis, valde iam pœnitere Athenienſes noſtri exilij, videris mihi non vera dicere, ſed ſolatium potius præbere. Nam & qui plebem contra nos ſeducunt, præualent: & nullum tempus venit, quo & nihili homines vrbi non ſint viui; & ſimul efficiant, vt perſpectum fiat, eorum opera eſſe eiectos præſtantes viros. Nunc verò in publica felicitate latet eorum inertia. At certè mea ſunt, per quæ illi latent, & ciuitas ſecundis rebus gaudet. Vtinam vel

Θεμιστοκλῆς Αὐτολύκῳ χαίρειν.

ΗΣσον ὦ Αὐτόλυκε παρηγορεῖν ἄν σε βουλοίμην ἡμᾶς, ἢ τ' ἀληθῆ λέγειν. σὺ δὲ ἐπιστέλλων σφόδρα ἤδη μεταμέλειν Ἀθηναίοις τῆς ἡμετέρας φυγῆς, παρηγορεῖν ἔμοιγε δοκεῖς μᾶλλον, ἢ τ' ἀληθῆ λέγειν. οἵ τε γὰρ τὸ πλῆθος δι' ἡμᾶς διαβάλλοντες ἐπισχύουσιν· καὶ καιρὸς οὐδεὶς καταλαμβάνει, ἐν ᾧ ἀχρεῖοι ἂν ἐν τῇ πόλει οἱ κακοὶ ὦσι, καὶ ἅμα αἴσθησιν παρέχοντες ὅτι κατειργάσαντο τοὺς ἀμείνους ἐκπεσεῖν. ἀλλὰ νῦν τῇ κοινῇ εὐπραγίᾳ ¹ ἐπικαμπτόμενοι ἀφανέστερον ἔχουσι τὸ ἀχρεῖον. Καὶ μὴν ¹ ἐγὼ τὰ ἀποκρύπτοντα αὐτοὺς, ἐφ' ᾧ τε καὶ ἡ

¹ ἴσ. ἐπικρυπτόμενοι

¹ ἴσ. Καὶ μὴν ἐμὰ

καὶ ἡ πόλις εὐπραγείη. ἢ γὰρ ἂν ἡμᾶς ἐπιεικῶς τὰ ἐν Ἀθήναις ἀγαθὰ καὶ δι' ἀκοῆς εὐφραίνοι, καὶ εἰ δοκῇ μὴ ὑπὲρ ἡμῶν εἶναι ἐπιδεδωκέναι αὐτὰ ἐξ ὅτου ἐφύγομεν. ἴσως γὰρ ἤδη καὶ ταῦτα ταῖς [1] ὑμετέραις ἕπεται ἀρχαῖς· καὶ εὖ καταστάντα εὖ προχωρεῖ. Καὶ ἡμᾶς ἴσως ἂν ἑαυτοὺς δικαίως αἰτιοίμεθα, ἀνοίξαντας ὁδὸν τοῖς πράγμασιν εὐρεῖαν, δι' ἧς ἂν οὐκέτι χρήζοι τοῦ ἄγοντος. Σὺ δὲ ὦ Αὐτόλυκε μὴ ὡς αὐτὸς ἐθέλεις μεταμέλεσθαι Ἀθηναίους, ἀλλ' ὡς αὐτοὶ ἔχουσιν ἐπίστελλε ἡμῖν· ἔχουσι γὰρ οἶμαι, καθὰ ἂν αὐτοὺς τρέπωσιν οἱ παρόντες, οἳ φανερώτεροι ἂν ἦσαν τῆς κακίας μὴ φυγόντων ἡμῶν.

[1] ἡμετέραις

vel audiendo proſperas Athenienſium res lætemur; etſi non videtur eſſe in noſtram rem, vt eæ meliori loco ſint ex quo eiecti fuimus. Fortaſſe enim hic ſtatus pendet ex eo, quem nos fundauimus: & bene conſtitutus, bene progreditur. nec immeritò forſitan nos auctores dixerimus, qui viam rebus amplam aperuimus, in qua non ſit opus duce. Tu porro Autolyce ſcribito nobis de Athenienſibus, non vt ipſe velles, mutaſſe illos conſilium; ſed quo ſint erga nos animo. ſunt autem arbitror, prout eos deflectunt, qui præſentes ſunt. quorum notior eſſet nequitia, ſi non ipſi exularemus.

Argumentum V. Epiſtolæ.

Virtutis & fortunæ parallelis lineis pares Themiſtocles Athenienſis, & Lacedæmonius Pauſanias, ille conſilio & militari prudentia bis naualẽ victoriam à numeroſiſſima Perſarum claſſe reportauit: hic verò Mardonium, qui poſt fugam Xerxis magnas ſecum copias ad ſubiugandam Græciam retinuerat, inſigni victoria fudit ad Platæas. Vterque liberatoris Græciæ titulo dignus. Verum dilabente fortuna Themiſtoclis adhuc florebat Pauſanias. quo tempore Alcetas Themiſtoclis amicus caſum eius deplorans ſolebat dicere: Fortunam deſerto Themiſtocle totam ſe Pauſaniæ dediſſe. Poſtea euerſis Pauſaniæ rebus, & ſumma felicitate in ſummam conuerſa miſeriam, Themiſtocles nondum & ipſe miſerior factus, reuocat Alcetam ad ſui dicti memoriam, & ærumnoſiſſimum Pauſaniæ lapſum enarrat. ex quo non modo ſeſe feliciorem, ſed neque omnino conferendum cum illo ait. Sibi enim calamitatis cauſam eſſe virtu-

Digitized by Google

virtutem, illi dominandi libidinem, & ſtudium proditionis. Thucyd. & Diodorus locis citatis.

Themiſtocles Alcetæ S.

Solebas Alceta meum deflendo exilium, fortunam quoque Pauſaniæ beatam vocare. & ſcripſiſti ſæpè, fugiſſe à nobis Deam, ſeſeq. Pauſaniæ tradidiſſe. Perijt vir ille tibi Alceta cum ipſa: euanuit præfectura Helleſponti, quæ tam ampla erat. Defluxere opes, & nomen vſque ad aures Regis. & nec vita functo ſepultura illi in promptu fuit. Qui verò Pauſaniam ſummis laudibus extollebant, nunc vel ab ipſo proferendo eius nomine abſtinent, quaſi audientes multis illud malis oppleat. Tu igitur poſthac nec beatum Pauſaniã ob amplitudinem prædicabis, nec rerum eius præſentem lugebis exitum. iuſtas enim & debitas pœnas luit; & laudo ſupplicium irrogatum. Quòd ſi immodicam rerum mutationẽ cõſiderans vehementer obſtupeſcis, liberabimus te ſtupore narrantes, quo nos quoque gemitu liberauerit vir quidam iſthinc profectus. & mutatus admirare, huiuſmodi virum illum

Θεμιστοκλῆς Ἀλκέτᾳ χαίρειν.

Εἰώθεις ὦ Ἀλκέτα ἅμα τὴν ἐμὴν ὀδυρόμενος φυγὴν μακαρίσαι τὴν Παυσανίου τύχην. Καὶ πολλάκις ἔγραψας σύγε, ὡς ἀποδρᾶσα ἡμῶν ἡ δαίμων ἑαυτὴν παραδοίη Παυσανίᾳ. οἴχεταί σοι μετ' αὐτῆς ἀνὴρ ἐκεῖνος ὦ Ἀλκέτα. οἴχεται μὲν ἡ ἐφ' Ἑλλησπόντῳ ἀρχὴ, τοσαύτη οὖσα· οἴχεται δὲ ὁ πλοῦτος, καὶ τὸ ἄχρι βασιλέως ὄνομα. καὶ οὐδὲ ταφῆναι αὐτῷ τελευτήσαντι ἕτοιμον γέγονεν. οἱ δὲ μάλιστα θαυμάσαντες Παυσανίαν, νῦν μάλιστα καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἀπέχονται, πολλῶν τοὺς ἀκουσομένους κακῶν [1] ἀναπλήσαντες. ὥστε σοι ὥρα μήτε μακαρίζειν ἔτι τοῦ μεγέθους Παυσανίαν, μήτε μὴν ὀδύρεσθαι τῆς νῦν καταστροφῆς· δίκαια γὰρ νῦν δὴ πέπονθεν, καὶ ἐπαινοῦμεν αὐτοῦ τὴν τιμωρίαν. Καὶ εἰ σφόδρα ἐκπέπληξαι τὸ ἄμετρον τῆς μεταβολῆς ἐννοούμενος, ἀπολύσομέν σε τῆς ἐκπλήξεως, φήσαντες οἵοις [1] καὶ ἡμᾶς ἀπέλυσεν εἷς αὐτὸς ἀνὴρ ἐλθὼν οἰμαι γῆς· καὶ μεταβαλλόμενος θαύμαζε, ὅτι τοιοῦτος ὢν ἀφελεῖν ἐκεῖνος, καὶ εὐτύχει ποτὲ, καὶ [1] χρόνου πολλοῦ

1 ἴσ. ἀναπλήσοντες.

1 ἴσ. οἵας καὶ ἡμᾶς ἀπ' ἐς αὐτόθεν ἀνὴρ ἐλθὼν οἰμωγῆς.

1 ἴσ. χρυσίου.

ἀπέλαυσε. Επώλει Παυσανίας βασιλεῖ τὴν Ἑλλάδα, καὶ Μήδους ἐφίλει καὶ ἐμιμεῖτο, καὶ ἤχθετο ὅτι Ἕλλην εἴη καὶ οὐ τῶν ἐπὶ τὴν ἑλλάδα ἐλθόντων. Καὶ ἐπεὶ ἐδόκει ἀπολογεῖσθαι τοῖς ἐν πλαταιαῖς ἔργῳ μὴ κακὸς εἶναι, πιστεύεται τὴν ἐφ' ἑλλησπόντου στρατηγίαν. Καὶ αὐτίκα διὰ τῆς στρατηγίας ἀπελογεῖτο μήδοις, ὅτι οὐδ' ἐν πλαταιαῖς ἑκὼν ἀγαθὸς ἐγένετο. ποινὴν δὲ ἐκείνου τοῦ ἔργου ἀντιδίδου τὴν ἑλλάδα αὐτοῖς· καὶ Αρταβάζῳ συνετίθετο ἀντισατράπῃ [1] βασιλέως ἐπὶ τοῖς πρὸς θάλασσαν ἔθνεσιν· αὐτός τε [1] βασιλεῖ ταῦτα ἤγγελλεν, καὶ αὐτὸς ἤδη μῆδος ἦν καὶ γνώμῃ, καὶ διαίταις· καὶ οὐδὲ ἡ ἐσθὴς αὐτὸν ἔτι Ἕλληνα ἐποίει. Ταῦτα δὲ, ὡς που καὶ αὐτὸς ἔγνωκας, ὀλίγη τὸ πρῶτον εἰς Λακεδαιμονίους ἐκόμισεν ἀγγελία. Καὶ αὐτίκα ἐκίνησε μὲν, καίπερ ὀλίγη οὖσα, πλέον δ' οὐδὲν. ἐπεὶ δὲ μετεβλήθη [1], ἀπέστη Παυσανίας· ἢ ἀφαιρεθεὶς τὴν ἀρχὴν ἰδιώτης ἀντὶ στρατηγοῦ γίνεται. ἐλθὼν [1] γὰρ εἰς τὴν Ἀσίαν κομισθεὶς, καὶ ὀργῇ τε καὶ ἀμύνῃ φέρων τὴν

[1] ἴσ. ἀντὶ μεγαβάτου σατράπῃ (ἐκ τῶν Θουκυδ.)

[1] ἴσ. αὐτῷ τε

[1] ἴσ. διεβοήθη, ἀπ. Παυ. καὶ ἀφαιρεθεὶς

[1] ἴσ. ἐλθὼν τε

illum præcelluiſſe, & floruiſſe, multoq. auro abundaſſe. Vendebat Pauſanias Regi Græciã, Medosq. amabat & æmulabatur, & moleſtè ferebat ſe Græcum eſſe, non ex eorum numero, qui ad ſubigendam Græciam venerant. & quoniam quæ ad Platæas geſſerat videbantur eius defenſio, quòd frugi eſſet, concreditur illi præfectura Helleſponti. Quam ſimul atque accepit, ſtatim ſe Medis excuſabat, quod nec ad Platæas ſua ſponte virum ſe præſtitiſſet. & vt opus illud cõpenſaret, tradebat ijs Græciã: & iuncto fœdere cum Artabazo) qui amoto Megabate miſſus eſt à Rege Satrapa maritimis populis) & ad ipſum Regẽ de his litteras mittebat, & ipſe iam Medus erat & animo & viuendi inſtitutis: nec cultus ipſum corporis Græcũ amplius oſtendebat. Hæc, vt tu quoque noſti, leuis initio fama pertulit ad Lacedæmonios. & turbauit illa quidem ſubito, tametſi leuis, ſed præterea nihil. at vbi rumor percrebuit, animaduerſum eſt in Pauſaniã: & abrogato Magiſtratu redigitur in ordinem qui dux erat, priuatusq. fit. Statimq. delatus in Aſiam, atque ira & ſe vlciſcendi voluntate inflammatus ob Præfecturæ abrogatio-

Thucyd. lib. 1.

tionem aggreſſus eſt immanis audaciæ negotia. Clam tamen adhuc agebat, non pudore famæ ſi non lateret, ſed timore ne forte rem non perficeret. Namque peracta machinatione proditionis, e veſtigio tranſiturus palam erat ad Regem. Occultam porro rationem, quam machinatus erat, mittendi litteras, tenuit hanc: quæ illi per aliquod tempus & ſalutem attulit, & inde perniciem. Nuntium quemq. à Pauſania miſſum Artabazus morti tradebat. Mandabat enim Pauſanias; nec minus illi curæ hoc erat, quam aliud quiduis ad proditionem ſpectans: vt nuntius è medio tolleretur; ne quis vſpiam ſupereſſet, à quo deferri poſſent quæ agebātur. & machina quidem illi hæc de necandis nuntijs ex ſententia ſucceſſit vſque ad tertium & quartum nuntium; in quinto vero latere deſijt. Subijt enim timor miniſtros Pauſaniæ; eoq. magis reformidabāt munus tabellarij, qui nondum miſſi erant, quòd regreſſum ex ijs qui miſſi erant vidiſſent neminem. Itaque cum Pauſanias iterum vocatus Lacedæmonem petijſſet; præſertim

ꝙ

τὴν ἀφαίρεσιν τῆς στρατηγίας, θερμότερον ἥπτετο πραγμάτων· κρύφα δὲ ἀκμὴν ἔπραττεν, οὐκ αἰσχυνόμενος ἐπ' αὐτοῖς εἰ μὴ λανθάνοι, ἀλλὰ φοβούμενος εἰ ἐμπέσοι ἀποτυχεῖν. αὐτίκα γὰρ ἅπαντα συντεθεὶς τὴν προδοσίαν ἔμελλεν ἀναφανδὸν μεταστήσεσθαι πρὸς βασιλέα. Τὸ δ' οὖν μηχάνημα τῆς κρυφίου διαπέμψεως τοιοῦτον ἑαυτῷ κατεσκεύαστο, ὑφ' οὗ δὴ μάλιστα καὶ ἐσώθη χρόνον τινὰ, καὶ αὖθις ἀπώλετο. ἄγγελον τὸν ἀεὶ πεμπόμενον ὑπὸ Παυσανίου θάνατος παρὰ Ἀρταβάζου ἐδέχετο. ἐπέστελλε γὰρ δὴ Παυσανίας οὐδενὸς ἀμελέστερον τοῦ τῆς προδοσίας ἀποκτείνειν τὸν ἄγγελον, ὡς μηδαμοῦ λόγος σωθείη τῶν ὑπ' αὐτοῦ πρασσομένων. Καὶ αὐτῷ ἄχρι μὲν τριῶν καὶ τεσσάρων ἀπωλείας ἀγγέλων τὸ μηχάνημα εὐτύχει, ἐν τῷ πέμπτῳ δὲ ἔστη λανθάνουσα ἡ ἐπιχείρησις. Δέος γὰρ ἔλαβεν τοὺς ὑπηρετοῦντας τοῦ Παυσανίου, καὶ μᾶλλον τὸ μη- | τῷ
δένα ἀπονοστῆσαι τῶν πεμπομένων φοβερωτέρα μήνυσις ἐγίνετο τοῖς μήπω ἀπεσταλμένοις· Καὶ ἐπεὶ τὸ δεύτερον κληθεὶς εἰς Λακεδαίμονα ἀφίκετο Παυσανίας, καὶ μᾶλλον ὅτι ἐν αἰτίαις ὢν ἔπεμπε

πρὸς βασιλέα ἀγγέλους, ἔδεισεν ὁ τελευταῖος τῶν πεμπομένων. καὶ ἐν νῷ μάλιστα τὴν ἑαυτοῦ ἀπάλλειαν [1], καὶ πρὶν μαθεῖν οὐκ ἀξιῶν αὐτοῦ τοῦ φόβῳ πιστεύειν, ἀπομάττεται τὴν σφραγῖδα τοῦ Παυσανίου, ὅπως [2] τ' ἔχοι σημήνασθαι ψευσθείς. λύσας δὲ τὰς ἐπιστολὰς, καὶ τὰ πολλὰ περὶ καταδουλώσεως τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἔσχατον περὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀπωλείας ἀναγνοὺς, φέρων ἀποδείκνυσι τοῖς ἐφόροις. οἱ δὲ τοῦτο τοῖς γράμμασι καὶ τοῖς ἄλλοις κατὰ Παυσανίου λόγοις ποιούμενοι τεκμήριον, ἔτι καὶ γυμνὴν καταινοῆσαι τὴν ἀλήθειαν ἐξειργάσαντο· καὶ καθίζουσι τὸν ἄνθρωπον ὡς ἱκέτην ἄγοντες παρὰ Ταίναρον, ἄνδρας ἐξ αὐτῶν κρύφα ἀποστείλαντες. ὡς δὲ ἀφικόμενος ὁ Παυσανίας ἐξήταζέν τε [3] ὑφ' ἧς αἰτίας ἱκέτης γέγονεν, ὃν αὐτὸς ἄγγελον εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπεπόμφει· αὐτίκα ὁ ἄνθρωπος μάρτυρά τε αὐτὸν ποιεῖται Παυσανίαν, οὐδὲν παρ' αὐτοῦ θανάτου ποτὲ ἄξιον ἐργάσασθαι, προσφερόντε ὡς ἀπεστέλλετο ἀπολούμενος. καὶ τῆς μὲν τῶν Ἑλλήνων δουλώσεως ὀλίγον ἑαυτοῦ μέλειν ἔφασκε, οὐδὲ γὰρ νῦν ἀδεῶς ἐλεύθε-

ρον

[1] ἴσ. ἀπώλειαν θέμενος

[2] γ' ἔχοι

[3] δοκεῖ περιέλκειν

q accuſatus mitteret ad Regem nuntios; extimuit is quem poſtremum mittebat; & ſuum animaduertens interitum, indignumque putans, antequam certo ſciret, timori credere: exprimit effigiem ſigilli Pauſaniæ, vt ſi cum opinio feſelliſſet, obſignare poſſet. Reſignatis igitur epiſtolis, cum ibi complura legiſſet de redigendis in ſeruitutem Græcis, & poſtremò additum, de ſe occidendo; tulit, & oſtendit Ephoris. Illi ex litteris, alijsq. contra Pauſaniam dictis argumentum ducentes, vt nudam veritatem depræhenderent, hanc viam excogitarunt. Sedere iuſſerunt hominem more ſupplicantium in fanum Tænari adductum, viris quibuſdam de ſuorum numero clanculum miſſis. Vt verò profectus Pauſanias ex eo quærebat, cur ſupplex eſſet, quem ipſe nuntium miſiſſet in Aſiam. Illico reſpondit ille, ſe innocentiæ ſuæ teſtem ipſum habere Pauſaniam, quòd nihil vnquam contra eum dignũ morte commiſiſſet: & obijciebat, ſe mitti ad necem. & de ſubiugandis quidem Græcis parum ſe curare aiebat; quòd ne nunc quidem tuto liber eſſet: prius verò ſe liberari ro-

ga-

gabat. At Pauſanias & fidem illi de vitanda nece dedit; rogatumque vt quæ ſciret, ſeruaret apud ſe, erigit, & Lacedæmonem ibat. Sequebantur illum viri, qui nihil non audierant. Quibus Ephori omnes quam citiſſimè cognitis, dum comprehendere illum volunt, non latuere id præuidentem: ſed ſeſe ille proripiens irruit in æneum Chalciæcæ Mineruæ templum, & ſupplex in quadam domo ſedebat, quæ templi erat. Illi muro oſtium obſtruentes, ſublato quoque domus tecto, ſine alimonia incluſo ſupplici mortem attulerunt. Cum verò iam efflaturum animam cognouiſſent, è delubro eduxerunt: & conſultabant, darent ne illum ad ſepulturam, an non. Hic fuit Alceta exitus felicitatis Pauſaniæ. & narraui tibi omnia, quæ didici ab homine Ilote. Nec noſtrum exilium erit tibi amplius deflendum. ter enim felices nos, quibus liuor fuit malorum menſura; digniq. fuimus, quos exagitaret inuidia. Nam virtus cauſa eſt, cur in hoc ſtatu ſimus; talemque finem habuerit in adminiſtranda Republica noſtra proſperitas. At ſi forte

Pauſan. lib. 10.

ερον ἦν· ἑαυτὸν δὲ προέτρεπεν ἀπολελύσθαι ἥξειν. Παυσανίας δὲ πιστοῦταί τε αὐτὸν περὶ τῆς ἀπωλείας, καὶ κατέχειν ἅπερ ἔγνω δεηθεὶς, ἀναστήσας εἰς Λακεδαίμονα ᾔει. καὶ εἵποντο οἱ ἄνδρες οὐδενὸς ἀνήκοοι γεγονότες. ὡς δὲ τάχιστα πάντες οἱ ἔφοροι ταῦτα μαθόντες ἐφωράθησαν αὐτὸν συλληψόμενοι, φθάνει εἰσπεσὼν εἰς τὸ ἱερὸν τῆς χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς, καὶ ἱκέτης ἔν τινι οἴκῳ τοῦ τεμένους ἐκαθέζετο. οἱ δὲ ἀνοικοδομήσαντες τὴν εἴσοδον, ἀνελόντες [1] τὴν ὀροφὴν τοῦ οἴκου, ὑπὸ ἐνδείας αὐτῷ παρέχον ἱκέτῃ μένοντι ἀπολέσθαι. Καὶ ἐπεὶ ἀποψύχοντα ἔγνωσαν, ἐξεκόμισαν τοῦ τεμένους. ἐν βουλῇ ἦσαν, ἄτε δέοι αὐτὸν ταφῆναι, εἴτε μή. τοιαῦτα δὲ Ἀλκέτα τὰ τῆς εὐτυχίας πέρατα Παυσανίαν κατέλαβον. Καί σοι ἀποδέδωκα πάντα τὸν λόγον τοῦ εἵλωτος ἀνδρός. καὶ μηκέτι ἡμᾶς ὀδύρου τῆς φυγῆς. τρισόλβιοι γὰρ ἡμεῖς ἄρα, οἳ φθόνῳ ἐμετρήθημεν, καὶ οὐκ ἐλάττονες φθόνου ἐγενόμεθα. ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν τῶν παρόντων ἔχομεν αἰτιᾶσθαι, καὶ τοῦ πέρατος οὗ ἐτύχομεν τῆς ἐν δημοκρατίᾳ εὐπραγίας. ἀλλ' εἴπου ἄρα αὐτοῖς, ὅτι ταπεινοί ἤδη

1 ἀνελόντες τε

te γε.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

γεγόναμεν, ἔλεος καὶ μεταμέλεια. τὸ πάθος ἀντὶ φθόνου γίνεται, μανθάνομεν. ἐπίστελλε ὦ Ἀλκέτα. καὶ τάχα ἂν ἤδη καὶ Αὐτολύκῳ ταῦτα ἐπιστέλλοντι πειθοίμεθα.

te illis, iam enim humili fortuna ſumus, liuor in commiſerationem tranſit, & animum facti pœnitentem; ſcribito ad nos, ſi cognoueris Alceta. ita enim fortaſſe & Autolyco ſimilia ſcribenti credemus.

Argumentum VI. Epiſtolæ.

Nicias, & Meleager Argiui vſque Cyllenem comitati fuerant Themiſtoclem, quando admonitus de nouo Athenienſium decreto, vt ipſe ad ſupplicium quæreretur, fugæ ſe dederat Corcyram verſus. Scribit ergo Themiſtocles & perueniſſe ſe Corcyram, & Corcyræorum animos repeꝛiſſe ad ferendum auxilium minus propenſos.

Θεμιστοκλῆς Νικίᾳ καὶ Μελεάγρῳ χαίρειν.

1 εἰς Κερ.

ὅ, τι

Ἀφίγμεθα εἰς τὴν Κέρκυραν, ὥσπερ καὶ ἀναγόμενοι διεγνώκειμεν· ὅτι πλοῦς ἐπιτήδειος ἡμῖν ἐγένετο, καὶ πολὺ ἀφεῖλεν οὗ ἐπὶ Κυλλήνης κατεσχέθημεν χρόνου. Καὶ ἔτι τήν τε ναῦν εὐθὺς ὑμῖν ἀπεπέμψαμεν, καὶ τοὺς πλείους τῶν οἰκετῶν, ὡς ἂν μὴ βαρύτεροι τισὶ δόξαιμεν ἢ φυγάσι πρέπειν οἰόμεθα. Κερκυραῖοι δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως ἔχοντες ἐπιδείκνυνται. μεμνῆσθαι μὲν γὰρ τῆς ἡμετέρας ὁμολογοῦσιν εὐεργεσίας, καὶ μηδὲ ὀφείλειν χάριτας οὐδαμῶς ἀρνοῦνται, καιρὸν δὲ αὐτοῖς οὐκ ἀγαθὸν ἀπαιτεῖσθαι φα-

Themiſtocles Niciæ & Meleagro ſalutem.

PErueenimus Corcyram, quo & ſoluentes tendebamus. nauigatione vſi ſumus proſpera; multumq. temporis, quo Cyllene nos detinuit, ipſa ſubtraxit. Nauim prætcrea vobis remiſi, & maiorem famulorum partem; necubi grauiores hoſpites ſimus, quàm exules decere putamus. Corcyræi verò quo ſint erga nos animo, neſcio. fatentur enim ſe noſtrorum beneficiorum habere memoriam: nec inficiantur ſe referendæ gratiæ debitores eſſe; ſed eam aiunt non opportunè exigi. Nam ſe quoque aſſerunt non eſſe viribus

buſ pares ijs, qui & nos quæſierunt; ne fortè illi, dum vni gratiam referunt, omnia euertant: & nos qui beneficentia iuuimus, accepta remuneratione perdamus. Itaque honeſtè nos reijciunt. & vereor, ne nobis hæc ſint initium longioris exilij.

φασίν· καὶ αὐτοὶ γὰρ Ἀθηναῖοι στερεῖ τε καὶ ἡμᾶς διωκόντων ἔστ' ἀξιοῦντι μὴ στραφῇ τῆς εἰς ἕνα εὐχαριστίας ἅπαντα ¹ διαφθαρῆναι ἀναγκάσαι, μηδ' ὀνήσαντας ¹ τῇ εὐεργεσίᾳ ἀπολέσαι τῇ ἀμοιβῇ. ὥστε εὐπρεπῶς ἡμᾶς ἀποπέμπονται, καὶ δέδια μὴ μακροτέρας ταῦτα ἀρχὴ γένηται φυγῆς.

¹ ἴσ. διαφθεῖραι ἀνασείσαι

¹ ἴσ. τοὺς ὀνήσαντας

Argumentum VII. Epiſtolæ.

Creuit à pueritia inter Themiſtoclem & Ariſtidem æmulatio quædam, vt Plutarchus ait in vtriuſque vita, & vſque ad finem perpetua fuit. æquior tamen fuit Ariſtides, qui quod paſſus erat, cum facile poſſet, Themiſtocli non reddidit. Quod etiam epiſtola nona ipſemet fatetur. Hac de cauſa ſcribit, agitq gratias; ſuumq. conſilium probatum iri ſperat illi, quòd petentibus Lacedæmonijs Themiſtoclis cauſam, è patria iam eiecti, in commune Græcorum vocari iudicium; hoc ipſum iuſtis de cauſis declinauerit. De hoc Diodorus lib. 11.

Themiſtocles Ariſtidi S.

INimicitias noſtras extinxit iam fortunæ diſſimilitudo, & imbecillitas qua exules illa cumulat. Tu verò hoc etiam plus egiſti; nam præter ſpem nos perditæ fortunæ homines aggreſſus es beneficijs obſtringere. & hoc etiam nobis non defuit, nequid eorum quæ nũquam ſperabamus fore, non eueniret. Certè gratiæ, quæ tibi ob hoc debentur, non peri-

Θεμιστοκλῆς Ἀριστείδῃ χαίρειν.

Τὴν μὲν ἔχθραν ἡμῶν τὸ ἀνόμοιον τῆς τύχης ἤδη λέλυκε καὶ ἀσθενείας, ἣν ἐκθρέψει ¹ φυγάσι. σὺ δὲ τοῦτο καὶ ὑπερῆρας ὦ Ἀριστείδη, καὶ εὐεργεσίας κατῆρξω παρ' ἐλπίδας εἰς ἀτυχοῦντας ἡμᾶς. Καὶ οὐδὲ τοῦθ' ἡμῖν ἐνέλιπεν εἰς τὸ μηδὲν ὧν προσεδοκήσαμεν γεγονέναι. Καί σοι οὐδὲν ἀπόλωλε τῆς ἐπὶ τούτῳ χάριτος, καὶ εἰ μὴ κατορ-

¹ ἴσ. συρδ'ης φυγ. σὺ δὲ

ορθῶσαι ἴσχυσας· ἀλλὰ καὶ πλείονος ἀρετῆς δέ¹ οὐ προθυμίας εἰς ὑπερβολὴν αὐτὴν ἐσώθημεν, ὅτι καὶ πρὸς οὕτως ἔχοντας Ἀθηναίους ἐμαχέσω. Περὶ δὲ τῆς φερούσης ἡμᾶς νῦν φυγῆς, ὡς ἀντὶ μειζόνων αὐτῶν¹ κακῶν κακήν γε καὶ αὐτὴν οὖσαν ᾑρήμεθα, πῶς οὐχὶ καὶ σοὶ ταῦτα δόξειε; αὖθις καὶ Πολύγνωτος ἐπέστειλεν ἡμῖν· αὐτὸς γὰρ (τοῦτο¹, τὸ φεύγειν) κατὰ τάχος, ὡς ἀπὸ τιμωρίας ἑτοίμης φεύγειν παρεκελεύετο. Καὶ οὐκ ἐδόκει μοι (τούτου¹ οὐκ ἂν γενομένου, εἰ μένοιμεν) ἁμαρτάνειν. Ἀθηναῖοι γὰρ ἦγον ἐπὶ τὸ κοινὸν Δικαστήριον τῶν Ἑλλήνων, ὅπου πολὺ πλεῖόν γε τὸ Δωρικὸν τοῦ Ἰωνικοῦ. καὶ τὸ μὲν πλεῖον ἔμελλεν ἐναντίον γενέσθαι, τὸ δὲ ἔλαττον ἀνωφελές. Καὶ αὐτὸ¹ δὲ εἰ φίλον ἦν τὸ ὑπηργμένον. ὥστε εἰκότως ἂν ἡμᾶς τὸ ἄλλο ἅπαν δέξαιτο ἀνθρώπων γένος, εἴτε βαρβάρων, εἴτε Ἑλλήνων τύχοι· παρ' οἷς δυνήσεται ἡμᾶς καὶ ταῦτα, ἐφ' οἷς διωκόμεθα, ὠφελεῖν.

¹ ἴσ. ἕξομεν καὶ προθυμίας, ἢ ἧττον δι' αὐτὴν ἐσώθ.

¹ αὐτῆς

¹ δοκεῖ παρέλκειν

¹ δοκεῖ καὶ τοῦτο ἔξωθεν προστεθῆναι

¹ ἴσ. καὶ αὐτοῦ δὲ εἰ φίλον τὸ ὑπηργμένον

ribunt, licet re efficere non valueris. Immo maiorem in te virtutem ac ſtudium agnoſcemus, quàm ſi per hæc ipſa ſalui eſſemus, quandoquidem cum Athenienſibus ira etiam affectis pugnaſti. De noſtro porro exilio, in quo nunc ſumus, quòd ipſum etſi malum, ad euitanda tamen maiora mala elegerimus, non dubito quin & ipſe conſilium noſtrum probaturus ſis. Scripſit rurſus ad nos Polygnotus. Ipſe enim monuerat, vt ab imminente pœna nos quam celerrimè in fugam conijceremus, nec aberrare mihi videbatur. Quoniā Athenienſes vocabant nos ad commune Græcorum iudicium, in quo plures ſunt Dores quàm Iones; & maior pars dānatura nos erat, minor verò nulli futura vſui. & huius etiam ea portio, quæ in ditione eſt, amica non eſt. Quamobrem quodlibet aliud hominum genus excipiet nos, ſiue barbarorum, ſiue Græcorū. apud quos hæc ipſa etiam, ob quæ ad ſupplicium quærimur, nobis prodeſſe poterunt.

Argu-

Argumentum VIII. Epiſtolæ.

Queritur Themiſtocles amicorum inertiam: promiſerant enim ſe nullo negotio reuocaturos eum ab exilio, ac inimicum Ariſtidem eluctaturos. Ille verò mutatam ait rerum vicem: Ariſtidem enim gerere ſe vt amicum, amicos contra.

Themiſtocles Antagoræ S.

Polliciti ſæpe mihi eſtis tu Antagora & Autolycus, facile nos Oſtraciſmo liberaturos. pugnaturos enim dicebatis vos cum Ariſtide nobis inimico; plebemq. in contraria ſtudia, quàm ille traxerit, diſtracturos. iam enim & auctoritate illum inferiorem eſſe, quod inimicitias relaxare nolit. Ariſtides nobis euaſit Antagoras, & Ariſtides Autolycus. Certè in malis, quæ paſſi & paſſuri ſumus, non eſſemus, ſi rres aut quatuor Athenis amici eſſetis, qualis vnus eſt inimicus nobis Ariſtides; immo ſi noſtrum audiſſetis inimicum. Nunc verò Antagora quinam potius ſunt exilij noſtri auctores? vos. Neque enim poſſumus vulpes [1] appellare inimicos noſtros. Sed vincite vos amici, & exulemus, in nullum alium cauſam conijcientes, miſerrima licet quæque paſſuri.

[1] *alludit ad Ariſtidē, qui gēte alopecenſis erat. Alopex autē græcè eſt vulpes.*

Θεμιστοκλῆς Ἀνταγόρᾳ χαίρειν.

Ἐπηγγέλλεσθέ μοι πολλάκις ὦ Ἀνταγόρα σὺ καὶ Αὐτόλυκος, ῥᾳδίως ἡμᾶς τοῦ ἐξοστρακισμοῦ ἀπολύσειν· μαχεῖσθαι γὰρ τῷ ἐχθρῷ ἡμῶν Ἀριστείδῃ ἐλέγετε, καὶ περὶ τὰ ἐναντία τὸ πλῆθος ἢ ἐκεῖνος ἄγοι [1], καὶ ἤδη αὐτὸν ἧσσον φέρεσθαι, μὴ ἐθέλοντα ἀνεῖναι τῆς ἔχθρας. Ἀριστείδης ἡμῖν Ἀνταγόρας γέγονε, καὶ Ἀριστείδης Αὐτόλυκος. Καὶ οὐδενὸς ἂν κακῶν μετέχομεν, ὧν μέλλομέν τε, καὶ ἤδη μετέχειν [1], εἴπερ ἡμῖν [1] τοσοῦτοι, τρεῖς ἢ τέσσαρες ἐγένεσθε ἐν Ἀθήναις φίλοι, ὁποῖος Ἀριστείδης ἐχθρὸς ἐστί· μᾶλλον δὲ [1] εἰ καὶ ἐπείσθητε ἡμῶν τῷ ἐχθρῷ. Νῦν δὲ διὰ τίνας μᾶλλον ὦ Ἀνταγόρα φεύγομεν; δι' ὑμᾶς, οὐ γὰρ [1] διὰ τοὺς ἐχθρούς γε ἀλλοτρίῃ κατεχόμεθα ἀγγέλαι. ἀλλὰ νικήσατε ὦ φίλοι, καὶ φεύγωμεν οὐδένα οὐδαμοῦ ἀσπασάμενοι, καὶ εἰ τὰ οἴκτιστα πεισόμεθα.

[1] ἄγειν

[1] ἴσ. μετέχομεν

[1] ἴσ. ἡμῖν τοσοῦτοι τρεῖς ἢ τέσσαρες ἐγένεσθε ἐν Ἀθήναις

[1] ἴσ. ὡς

[1] ἴσ. οὐ γὰρ δὴ τοὺς ἐχθρούς γε ἀλώπεκας ἔχομεν ἀπαγγεῖλαι (τοῦτο δὲ τὸν ἀλωπεκῆθεν Ἀριστείδην)

Digitized by Google

Argumentum IX. Epiſtolæ.

PAuſaniæ Lacedæmonij proditione detecta Spartani ſemel atque iterum per Legatos ſolicitarunt Athenienſes, vt & ipſi ciuem ſuum Themiſtoclem quaſi proditionis ſocium, iam Oſtraciſmo fugatum, ſimili ſupplicio addicerent. Facile id impetrarunt Spartani contra hominem exulem, & multorum inuidia petitum. De hoc Athenienſium decreto Polygnotus admonuit Themiſtoclem. is per hanc epiſtolam gratias agit Polygnoto. Thucyd. Plutar. Diodor. Iuſtin.

Θεμιστοκλῆς Πολυγνώτῳ.

Φεύγομεν, ὥσπερ ἐκέλευες, κατὰ τάχος ὦ Πολύγνωτε. Καὶ ἐξελθόντες ἐξ Ἄργους ἐν θαλάσσῃ ἐσμέν· ὁ πλοῦς ἐπὶ Κέρκυραν ἡμῖν τέτακται, καὶ νεαλῆ ἔχοντες τὰ πλοῖα κατεχόμεθα. τὸν μὲν οὖν ἄγγελον τῆς σπουδῆς καὶ σὺ ἐπαινέσεις· ἀφεθεὶς γὰρ ἣ τὴν ἐκκλησίαν ἔλυσαν Ἀθηναῖοι, οὐ πόρρω τῆς ἑσπέρας ὥς φασιν οὔσης, [1] αὐτὴν νύκτα ἐκείνην, ἡμέρας δὲ ἐν ἀρχῇ μὲν δὲ μεσημβρίας ἤδη ἐφισταμένης; Δέος δὲ ἐστι, μὴ ἀνωφελῆ ἡμῖν τὴν σπουδὴν ἐπιμένων ὁ χειμὼν ποιήσῃ, ἢ καὶ βραδύτεροι τῶν ἀγγέλων οἱ φεύγοντες γενώμεθα. ἣν δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι τῆς φυγῆς αἴσθωνται, διώξει [2] χρώμενοι αὐτίκα αὐτοῖς ἀγαθὸς ἔσται ὁ Παυσανίας, ταυτὰ δὲ ἡμᾶς ἐργασόμενοι. Σοὶ μὲν οὖν ὦ Πολύγνωτε σω-ζό-

[1] ἴσ. μετὰ τὴν νύκτα

[2] ἴσ. διώξει χρώμενοι. αὐτίκα δ' αὐτοῖς, &c. ταυτὰ καὶ ἡμᾶς ἐργάσονται.

Themiſtocles Polygnoto.

FVgæ nos damus feſtinanter, ſicut hortaris Polygnote, & egreſſi Argis in mari ſumus. Nauigatio noſtra Corcyram verſus erit. & habentes nauigia recens compacta detinemur. Nuntij certè celeritatem tu quoque collaudabis. Dimiſſus enim quo die Athenienſes concionem habuere ad veſperum vt aiunt, poſt illam noctem, poſtero ante meridiem fuit Argis. Sed vereor, ne feſtinationem noſtram diuturna hyems irritam faciat; & qui fugam paramus, tardiores ſimus tabellarijs. Quòd ſi & Lacedæmonij fugam ſenſerint, inſequentur; (tum verò illis Pauſanias vir probus erit) eaſdem pœnas expetituri. Tibi porrò Poly-

Polygnote ſalutem noſtram acceptam referimus:nihil enim nobis impedimento ſunt nec hyems, nec Lacedæmonij,quo minus per te nihil ignoremus. Certè tuam diligentiam valde cõmendo; nam & quæ à Lacedæmonijs acta ſunt,tam properè admonuiſti, & Ariſtidis fauorẽ ; quem licet inimicus, nobis vnus præſtitit: certioresq. nos feciſti, fore vt ab inimico capiamur ni fugã arripiamus, iam damnati capite. Reliquum eſt,vt ſi vnquam tibi pro hiſce beneficijs gratiã retulerimus, Deo ſit aſcribendum.

ζόμεθα· καὶ οὐ δεῖν ἡμᾶς, οὔτε χειμὼν, οὔτε Λακεδαιμόνιοι σοί γε χάριν εἰδέναι κωλύουσιν· ἀλλά σε ἀγάμεθα καὶ τοῦ ἀγγεῖλαι σπουδῇ τοσαύτῃ τὰ ἐκ Λακεδαιμονίων πραχθέντα· καὶ τὴν Ἀριστείδου σπουδὴν, ἣν μόνος περὶ ἡμῶν καίπερ ἐχθρὸς ὢν ἐπεδείξατο· καὶ τὸ διαγορεῦσαι, μὴ φεύγοντας ἡμᾶς ὑπ' ἐχθρῶν καταληφθήσεσθαι, καὶ διεγνωσμένου ἤδη θανάτου. Θεὸς δ' ἂν εἴη τὸ ἐκ τοῦδε αἴτιος, εἴ σοι ἄρα τούτων καὶ τὰς ἀμοιβὰς ὦ Πολύγνωτε ἀποτίσομεν.

Argumentum X. Epiſtolæ.

Conqueritur Themiſtocles cum Habronycho de moribus, & ingratis Athenienſium animis, qui ad eius Oſtraciſmum capitis etiam damnationem addiderint. Deinde vxorem & filios illi commendat,vt eorum ſaluti conſulat,ſi forte illis etiam iratos ſentiret Athenienſes.

Themiſtocles Habronycho ſalutem.

NOn videtur mihi Habronyche nouum, iniqua & indigna ab Athenienſibus pati: nouum ſanè illud eſſet,ſi nihil noui pateremur. Sed quod antea quidem liuor cito extinguebatur, & non ſero pœnitebat vrbem noſtram, imo verò ve-

Θεμιστοκλῆς Ἀβρωνίχῳ χαίρειν.

ΟΥ' τὸ παθεῖν ἀθλιώσιν ἀδίκως καὶ ἀναξίως ὦ Ἀβρώνυχε καινὸν εἶναί μοι φαίνεται· ἐπεὶ τοῦτο μὲν (ἴσ. τοῦτ' ἂν εἴη καινὸν τὸ μὴ) τοῦτ' ἐστιν, τὸ μὴ παθεῖν τι καινότερον· ἀλλ' ὅτι τέως μὲν ὀλιγοχρόνιος ἦν ὁ φθόνος, καὶ ταχινοῦ ἴσχον τὸ μεταμέλον

ἐν τῇ πόλει ἡμῶν· μᾶλλον δὲ ἐν τῇ ὑμετέρᾳ πόλει. ἐμοὶ μὲν γὰρ ὡς περὶ ἀλλοτρίας ἤδη οἱ λόγοι. ταυνὶ δὲ, ὁρᾷς γὰρ ὅσον ἐφ' ἡμῶν τούτων [1]ἐπιδίδωσι τὸ ἐπιχώριον πάθος, ὠστρακισμένους ἡμᾶς κατεψηφίσαντο, τὸ καινόν γε τοῦτο ποιοῦντες, ἐκ τῆς φυγῆς φυγαδεύοντες. μὴ διὰ ἀλλ' οὐδὲ φεύγειν ἐῶσιν, εὖ οἶδ' ὅτι φήσεις· καὶ γὰρ ἔγωγε πέπυσμαι. Διότι ἡ φυγὴ μὲν ὀλίγον τι ἔδοξεν αὐτοῖς εἶναι τιμώρημα ἐπ' ἄνδρα τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα κατειργασμένον αὐτῶν τοὺς πολεμίους. θανάτῳ μέντοι δεδόχθαι σφίσιν αὐτοῖς κολάζειν ἡμᾶς. αὐτοῦ γε τούτου ἕνεκα, καὶ μαστῆρες Ἀθηναίων εἰς Ἄργος [1]ἴασιν· καὶ πάντως ἕπονται δὲ αὐτοῖς καὶ Λακεδαιμόνιοι. ἐμὲ δὲ οὐκ Ἀθηναίοις ἐλύπουν ὦ Ἀβρώνυχε ἑπόμενοι Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι δέ με ἀνιῶσι σπαρτιάταις ἑπόμενοι. Καίτοι οὐκ Ἀθηναίοις διαβάλλουσι πιστεύοντες οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ἔφοροι Παυσανίαν ἐκόλαζον, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς φίλοις τοῖς Παυσανίου, καὶ συνειδόσιν ἐκείνῳ τοὔργον ἅπαν, μόλις δ' αὐτῷ τῷ Παυσανίᾳ ὁμολογοῦντι. οἱ δὲ ὑμέτεροι οὐδενὶ τῶν ἀλλοτρίων, οὐδ' εἰ πολέμιος εἴη, ἐπὶ τοῖς ἰδίοις ἀπιστοῦσι. τὸ δ' αἴτιον

1 ἴσ. τοῦτο

1 ἴσ. ἴασι διώκοντες

veſtram: iam enim de illa mihi tanquam extranea loquendum eſt. Nunc autem; vides enim & ipſe, quàm longè procedat noſtra ætate malum hoc patrium: Oſtraciſmo nos eiectos damnarunt, rem hanc nouam facientes, & è fuga fugãtes. Quid fugantes dico? nec fugere nobis permittunt; inquies: perlatum eſt enim ad me. Quandoquidem fuga exigua viſa eſt illis pœna in hominem, qui hoſtes eorum tot tantiſq. malis afflixerit. mortis pœnam in nos conſtituere ipſis placuit. Atque ad hoc miſſi ſunt Argos ab Athenienſibus indagatores, quos & Lacedæmonij ſequuntur. Ego verò Habronyche, haud moleſtè fero, quòd Lacedæmonij ſequantur Athenieẽſes; ſed doleo Athenienſes eſſe Lacedæmoniorum aſſeclas. Quamquã Ephori Lacedæmoniorum non ſumebant de Pauſania ſupplicium, quòd fidem haberent criminationibus Athenienſiũ, aut Pauſaniæ amicis totius rei conſcijs; cum vix etiam ipſi Pauſaniæ fatenti crediderint. At veſtri in ſuos extraneorum nemini, etiam ſi hoſtis ſit, fidem non habent. Cuius rei cauſam eſſe arbitror, quòd hi libentius inuidẽt amicis, quàm alijs

Thucyd. lib. 1. Diodor. lib. 11.

alijs in odium veniant inimici. Cæterum ego, non quòd Athenienſes redarguere velim, hæc ſcribo. Si tamen, Dij boni, latebant. Nunc verò maior eſt laudantibus eos defenſionis inopia, quàm vituperantibus redargutionis neceſſitas. Sed hæc apud ſodalem, & amicum meum deflere aliquantum volui, deq. ſuo ſtatu eum admonere. Hoc enim magis tibi verendum eſt; quoniam Lacedæmonios videmus dominari in Athenienſibus, & facere Athenis ſcita populi in eos, quibus ipſi infenſi ſunt. Cur verò irati ſint, heus tu, probe ſcis; cauſa enim communis eſt mihi ac tibi; ſiquidem ambo legatione fungebamur ad eos, dum ſtratagemate vteremur pro vallanda muris vrbe Athenienſium. Nam Collegæ noſtro, quippe vt viro iuſto, quique ſibi merito cognomentum hoc rapuit, atque vnus apud Græcos raptum poſſidet titulum; conſpiratio cum Lacedæmonijs in nos videtur eſſe gratiæ reconciliatio. Sed valeat homo ſemper irarum tenax, maleuolus, & inuidus: atque vt Callæſchrus aliquando de eo dixit; Moribus magis[1] Alopecen.

Plutar. in Themiſt. Diodor. lib. 11.

Ariſtides iuſtus.

[1] *homo vulpinus.*

πον οἶμαι τούτου, διότι ἥδιον οὗτοι τοῖς φίλοις φθονοῦσιν ἤπερ ἄλλοι τοῖς ἐχθροῖς μισοῦσιν. ἀλλ' οὐκ Ἀθηναίους γε ἐλέγχειν ἐπιχειρῶν ἔγωγε λανθάνοντας τοῦτο γράφω· εἴ γε ὦ θεοὶ φίλοι ἐλάνθανον μόνον· νῦν δὲ τοῖς ἐπαινοῦσιν αὐτοὺς μᾶλλον ἄπορος ἡ συνηγορία, ἢ τοῖς ψέγουσιν ἀναγκαῖος ὁ ἔλεγχος. ἀλλὰ προσποδύρασθαι τί μοι ἔδοξεν ἀνδρὶ ἑταίρῳ ἐμαυτοῦ καὶ φίλῳ, ἔτι δὲ καὶ ὑπομνῆσαι τῶν οἰκείων· περὶ ὧν εὐλαβεῖσθαι σε καὶ[1] μᾶλλον, ὅτι Λακεδαιμονίους ὁρῶμεν Ἀθηναίων ἄρχοντας, καὶ ψηφιζομένους Ἀθήνησι κατὰ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν ψηφίσματα. ἡ δὲ τῆς ὀργῆς αὐτῶν αἰτία, οἶσθα ὦ τᾶν, ὅτι ὁμοία μὲν ἐφ' ὑμᾶς, ὁμοία δὲ ἐπ' ἐμέ, ἐπείπερ ἄμφω τὸ στρατήγημα τῆς περιτειχίσεως τοῦ ἄστεος παρ' αὐτοὺς ἐπρεσβεύομεν. τῷ μὲν γὰρ συμπρεσβευτῇ ἡμῶν, ἅτε ἀνδρὶ δικαίῳ, καὶ δεόντως τοῦτο τοὔνομα ἁρπάσαντι,[1] μόνῳ εἰς τοὺς Ἕλληνας φερομένῳ ἁρπάγιον, ἔοικεν διάλυσις εἶναι πρὸς Λακεδαιμονίους ἡ σὺν αὐτοῖς ἐφ' ἡμᾶς ὁμοφροσύνη. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἐρρώσθω ἐπίκοτος ὢν ἀεὶ καὶ δυσμενὴς καὶ φθονερός· Καὶ ὥσπερ ποτὲ ἔφη Κάλλαισχρος ἐπ' αὐτοῦ, μᾶλλον

[1] ἴσ. δεῖ μᾶλλον

[1] ἴσ. μόνῳ τε εἰς τοὺς Ἕλ φερ. τὴν ἁρπαγήν

τῷ

τοῦ τρόπου ἀλωπεκῆθεν, ἢ τοῦ Δήμου. σὺ δ' οὖν Ἀβρώνυχε τὰ παρόντα εὖ τίθεισο, καὶ τῶν μελλόντων ἐκ τοῦ μηκίστου ἀντιλαβοῦ, καὶ δεδιέναι Ἀθηναίοις πολλοῦ ἄξιος εἶναι. εἰ δὲ καὶ πεφύκοις, ὥσπερ πέφυκας, ἀλλ' ἀποκρύπτου τὰ πλείω, καὶ ἀγάπα λανθάνων. ταυτὶ μὲν ὦ βέλτιστε περὶ σοῦ πρὸς σέ. τῶν δὲ ἐμῶν τὰ μὲν ἐνθάδε ἐμοὶ μελήσει δῆλον ὅτι, καὶ διαφευξόμεθα τούς τε οἴκοθεν ἐπὶ τὴν θήραν ἡμῶν ὡρμημένους κυνηγέτας, καὶ τοὺς λακωνικοὺς κύνας. οὐ δὲ ἐπιχωρήσομεν Ἀθηναίοις μὲν ἐναγέσι γενέσθαι τοῦ ἡμετέρου μύσους, καὶ παλαμναῖον ἢ ἀλιτήριόν τι περιστρέψαι τῇ πόλει, οὐκ [1] ἀρεστὸν· οὐ δὲ χαλκείοις ἀνδριάσιν ἀποδιοπομπήσεσθαι μὲν, οἷα περὶ Παυσανίου Σπαρτιάταις ὁ Θεὸς ἔχρησεν· ἀλλ' [1] ἐναγῆ τινα, καὶ ἀφύλακτον, καὶ τοῦ Κυλωνείου πέρα. τοῖς δέ γε μὴν Λακεδαιμονίοις διπλῇ, μᾶλλον δὲ τριπλῇ ἡσθῆναι· ἡμᾶς μὲν ἀποτισαμένοις ἀνθ' ὧν ὑπὲρ τῆς πρεσβείας τῆς μετὰ σοῦ δι' ἔχθους ἡμῖν ἐγένοντο, ἀπάτην εἶναι λέγοντες ἡμετέραν τὴν κωλύμην αὐτῶν τῆς ἀδικίας· ἀλάστορα δὲ ἀκέραιον [1] καὶ ποίνιμον εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν Ἀθηναίων ἐξομόρξα-

[1] ἴσ. ὅπερ ἂν οὐ δὲ χαλ. ἀνδ. ἀποδιοπομπήσαιεν.

[1] ἴσ. ἀλλ' ἐναγές τι

[1] ἴσ. ἄχαιρον

pecenſis quàm gente. Tu verò Habronyche res tuas in præſenti cura, & in poſterum quàm longiſſimè prouide, timetoq. ne magni fias ab Athenienſibus. Quòd ſi aptum te ad negotia gerenda ſentis, vt re vera es, te tamen vt plurimum abde, & latere te ſtude. Hæc ad te, vir optime, habeo de te dicere. Quod ad me attinet, ſane res hic ego meas curabo:& effugiemus domeſticos venatores ad noſtrã egreſſos venationem, ac laconicos canes. nec ſinemus Athenienſes quidem contaminare ſe admiſſo in nos ſcelere, ac funeſto & exitiali parricidio vrbem fœdare; quod nec ſtatuis æneis expiare queant, vt Spartanis editum oraculum pro Pauſania iuſſit; ſed execrandum,& ineuitabile,ac Cylonio ſcelere maius. Lacedæmonios verò duplex, immo verò triplex gaudere gaudium. primò, ſi nos vlciſcerentur ob ſuſceptas inimicitias cauſa legationis tecum geſtæ; fraudi nobis dantes, quòd iniuſtæ eorum voluntati impedimento fuerimus. Deinde ſi me nefaria cæde ſublato per Athenienſes,eorum caput opportunè deuo-

Thucyd. lib. 1. Diodor. lib. 11. Plutar. in Solone.

uouerent piaculari genio, qui vti vindex pœnas expeteret ab eis. Poſtremo, quod ſeſe putarent infamia leuare, qua laborant apud Græcos, quandoquidẽ Lacedæmonis Rex prodebat ciues; ſi ab Athenienſibus ego quoque dux eorum viderer ſuſtinere pœnas vt proditor ſimiles. Vt igitur nihil horum fiat, proſpiciam ego, vt iam dixi, pro viribus. & hæc ſunt quæ pro humano ſenſu cauemus. Cætera deinde, cum plane omnia nobis in tuto erunt, ſcies vniuerſa, deq. ſingulis ad te ſcribam. Tu quoque ſodalium optime, oro atque obſecro, adiuua quantum potes, & affer enixè opem. & pecuniam quidem nec mihi, nec liberis meis ſerua, ſed in commoda filiorũ ac matris eroga cum opus erit, & cautè. Tua verò cogitatio aſſidua in eo ſit, vt nobis Cleophantum & ſorores matrẽq. ſerues incolumes. Certè vt alios beneuolentia complectaris, mea fortaſſe cauſa facis; nobis enim cõfidebas. Quãquã & propter Lyſiclẽ filiũ tuũ & ipſi tibi ſeruanda beneuolentia eſt, & illi nequaquã reij-

ξαμένοις, ἀνοσίως ἐμοῦ μιαιφονηθέντος ὑπ᾽ αὐτῶν· τὴν δ᾽ εἰς τοὺς Ἕλληνας αἰσχύνην, [1] ἐπιπροδιδοὺς σφᾶς ὁ βασιλεὺς τῆς Λακεδαίμονος, [1] ἐπικουφιεῖν οἰομένοις, εἰ καὶ πρὸς Ἀθηναίων ὁ στρατηγὸς αὐτῶν ἐγὼ προδότου δίκην ὁμοίως ἂν φαινοίμην κεκολασμένος. τούτων μὲν οὖν ἵνα μηδὲν γένηται, ἐγὼ προμηθήσομαι, ὥσπερ ἔφην, κατὰ τὸ δυνατόν. Καὶ τὰ δὲ νῦν ὡς ἐν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ ἐξευλαβούμεθα· καὶ τὸ λοιπὸν ἔπειτα, ἂν τελείως ἅπαντα ἐν ἀσφαλεῖ γένηται, εἴσῃ περὶ πάντων, καὶ καθέκαστα ἐπιστελοῦμέν σοι. σὺ δ᾽ αὐτὸς, ἀντιβολοῦμέν σε καὶ ἱκετεύομεν ὦ κράτιστε ἑταίρων, καὶ συλλαμβάνειν ὡς ἂν οἷός τε ᾖς, καὶ βοηθεῖν ἡμῖν ἄντικρυς, τὰ μὲν χρήματα μὴ φυλάττοντα ἐμοὶ, μηδὲ τοῖς ἐμοῖς παισὶν, ἀλλὰ καιρίως ταῦτα καὶ δεξιῶς ὑπὲρ τῶν παίδων καὶ τῆς μητρὸς αὐτῶν ἀπολύοντα· αὐτὸ δὲ τοῦτο σκοπούμενον ὁσημέραι, ὅπως τὸν Κλεόφαντον ἡμῖν καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα περισώσῃς. ὑπάρξει δέ σοι ἡ μὲν πρὸς τοὺς ἄλλους εὔνοια δι᾽ ἡμᾶς ἴσως, ἢ σὺ θαρσεῖς· καὶ διὰ Λυσικλέα δὲ τὸν υἱόν σου σοί τε αὐτῷ στερκτέα, καὶ ἐκείνῳ οὐκ ἀμελητέα. [1] εἰ μὲν ἀξιωθησόμεθα κηδεῦσαι ὑμῖν γενέσθαι, ὅτι σοὶ μὲν υἱὸς

ἥξει

[1] ἴσ. ἐπεὶ προδιδοὺς ἦν σφᾶς

[1] ἐπικουφιεῖν

[1] ἴσ. οἷς ἐθέρ-γης

ὅσιν, ἐκείνῳ δὲ γυνή. εἰ δὲ μή, ὅτι ἐμέλλησέν τι καὶ ἠλπίσθη ποτέ. Καὶ οἶμαι μὲν οὐδὲ τοὺς Ἀθηναίους αὐτούς, εἰ καὶ πάνυ λυποίη, καὶ μέγας γένοιτο ὁ τῶν μισούντων ἡμᾶς φθόνος, εἰς γύναιον ἢ εἰς παιδάρια παροινεῖν ἐπιχειρήσειν, οὐδ' ἑτέροις ἐπιτρέψειν. Εἰ δ' αὖ λεπτή τις ἔστι μόνον, μᾶλλον δὲ ἀμυδρὰ ἡ ὑποψία, ὀνείρῳ [1] ἡμᾶς ἴσον μενέτω, καὶ δὴ γιγνέσθω αὐτίκα δὴ βοήθεια τὸ δέος. τὸ δὲ οὖν πεμπτέον αὐτούς, καὶ ὅπως τὴν ἀπαλλαξιν στελλομένους, τὸν παιδαγωγὸν οἶσθα τὸν Κλεοφάντου, ὃς κἀμέ ποτε ἐθεράπευεν· Σίκιννις [1] αὐτῷ τοὔνομα· ἐκείνῳ μόνον τὸ χρῆναι μὴ μένειν ὑπόδου· τὰ δὲ ἄλλα ἐπίσταται, καὶ δράσει αὐτός. ἀλλὰ γὰρ οὐχ οὕτως ἤδη μισητέον Ἀθηναίους ἡμῖν, ὥστε καὶ τοιαῦτά τινα περὶ αὐτῶν ὑπολαμβάνειν, οἷα οὔπω ἐγένετο πώποθ' ὑπ' αὐτῶν, οἶμαι δὲ ὅτι οὐδὲ ἔστιν, οὐδὲ ἄρα γένοιτο· οὐδὲν γὰρ περιττὸν πάλιν [1] ἐν τοῖς οὕτως ἀναγκαίοις. Δεδήλωκά σοι τὸ χρεὼν ὑπὸ σοῦ πραχθῆναι, καὶ σὺ ποιήσεις δηλονότι, ὥσπερ ἐγὼ ἐπισκήπτω. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπείγειν ἡμᾶς ἐδόκει γράφειν πρὸς σέ. μετὰ ταῦτα

δὲ

[1] ἴσ. ὑποψία τοὺς ἄνδρας καθ' ἡμῶν ἴσως μαίνεσθαι

Plutar. in Themiſt.

[1] Σίκιννος.

[1] ἴσ. ποιοῦσιν ἐν τοῖς

reijcienda: ſi quidem indigni non ſumus, quibus cum affinitare iungamini; quoniam tibi quidẽ filius eſt, ipſi verò vxor: Sin minus, at certè quia futurum olim expectabatur, & habebatur in ſpe. Cæterum nec ipſos Athenienſes puto; licet odio in nos flagrantium ſæuiat & creſcat inuidia; debacchaturos in mulierculam & puerulos; aut permiſſuros vt alij contumelioſè tractent. Quòd ſi vel leue periculum ſit, aut ſuſpicio tenuis fore, vt homines forte inſaniant in nos; metus in remedium abeat. Quò autem mittendi, aut qua via ſubducen di ſint: noſti Cleophanti pædagogum, qui mihi quoque famulatus eſt; Sicinus [1] illi nomẽ. Huic ſignificato tantum, non eſſe manendum: cætera ſcit ille, & efficiet. Verum non tanto in odio debẽt eſſe nobis Athenienſes, vt talia de eis opinemur, qualia nunquam egerunt. Nam nec ea mente illos eſſe arbitror, nec res eiuſmodi fieri poſſe: cum vbi ſumma neceſſitudo eſt, nihil facere ſoleant, quod modum excedat. Expoſui quod agendum tibi eſt; præſtabis tu nimirum, vt ego mando. Hæc nos, vt ſcriberemus ad te, videbantur impellere. Quæ poſtea

eue-

[1] Huius Sicini opera vſum Themiſtoclem ait Plutarch. ad eludendũ Xerxem in naui prælio ad Salamina. Herod. lib. 8.

euenient, poſtmodum tibi ſcribemus.

δὲ ὅτ' ἂν τὰ μετὰ ταῦτα γένηται, γράψομεν.

Argumentum XI. Epiſtolæ.

REfert Themiſtocles, vt fuga elapſus ab Admeto Moloſſorum Rege, ad quem ſupplex confugerat, exceptus, & ſoſpes dimiſſus fuerit. quod non permiſſum ſibi fuerit apud eum manere metu Athenienſium & Spartanorum. Hoc idem fuſius tractat epiſtola xx. Thucyd. lib. 1. Plutarchus in Themiſt. Diodorus lib. 11.

Themiſtocles Temenidæ. S.

APud Admetum ita nobiſcum actum eſt, vt tua fuiſſet opinio. Non erat ille domi, quando ipſum adijmus, ſed peregrè ad Chaonas iuerat. in tuos ergo, Crateſipolida & Stratolaum cum incidiſſemus, litteras illi reddidimus. Admetus verò non intra plures quàm octo, aut nouem dies redijt; nos autem ad focum ſedebamus, ita enim iubebat Crateſipolis; Aribdam porro paruulum in manu tenebam, & altera gladium. Cum ergo me & puerulum vidiſſet Admetus, me quidem agnouit, & ſat ſcio auerſatus eſt; filiolum miſeratus, pugionem extimuit. Inde me ſurgere iuſſo, negabat ſe poſſe mihi domi manenti ſalutem ferre, quòd Athenienſes

Θεμιστοκλῆς Τημενίδᾳ χαίρειν.

ΤΑ' ἐν Ἀδμήτου οὕτως ἡμῖν ἐπράττετο, ὅπως σὺ ἂν ἔδοξας. ὅτι μὲν οὖν ἥκομεν εἰς [1] αὐτοὺς, οὐκ ἔνδημος ἦν, ἀλλ' ἀπεδήμει εἰς Χάονας. ἐπιτυχόντες δὲ Κρατησιπόλιδι καὶ Στρατολάῳ τοῖς σοῖς, ἀποδίδομεν ἐκείνῃ [1] γράμματα. Καὶ ὁ μὲν ἧκεν οὐ πολλῶν, ἀλλ' ὀκτὼ ἢ ἐννέα ἴσως [1] ἡμερῶν· ἡμεῖς δὲ ἐφέστιοι ἐκαθεζόμεθα, οὕτω γὰρ ἐκέλευεν ἡ Κρατησίπολις· Ἀρίβδας δὲ ὁ μικρὸς ὑποχείριος ἦν ἐμοὶ, καὶ ξίφος ἐν θατέρᾳ. ἰδὼν οὖν ἐμὲ καὶ τὸ παιδίον ὁ Ἄδμητος, ἐμὲ μὲν ἐγνώρισεν, καὶ εὖ οἶδ' ὅτι ἐμίσησεν, τὸ δὲ παιδίον ᾤκτειρεν, τὸ δὲ ἐγχειρίδιον ἔδεισεν. ἀναστήσας τέ με, οἴκοι μένειν [1] ἀπηγόρευε οἷός τε εἶναι περισώζεσθαι δύνασθαι, ἀθη-

[1 αὐτὸν] [1 ἴσ. τὰ γράμ.] [1 ἴσ. ἑπτὰ] [1 ἴσ. μένοντα]

Digitized by Google

ἀθηναίους ὀῤῥωδῶν, καὶ μᾶλλον ἔτι Λακεδαιμονίους. πέμψειν δὲ ὅπη σώσομαι ὑπέσχετο, καὶ πέπομφε. Ἀλεξάνδρου γὰρ τοῦ Μακεδόνος ἐπέβην ὁλκάδι· εἰς πύδναν τὰ ¹νῦν ὥρμηντο ἡ ναῦς, ἐκεῖθεν δὲ ἐπίδοξος ἦν εἰς τὴν Ἀσίαν καταίρειν. Ταῦτά σοι τὰ περὶ τῆς παρ' Ἀδμήτου ἦν ἀφίξεως· καὶ ἵνα γράφης ἄργοθεν, οὐκ αὐτῷ δὲ Ἀδμήτῳ· ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐδὲ πάνυ τι ἐῴκει βουλομένῳ με σῶν ἀπεῖναι· ἀλλὰ τῇ Κρατησιπόλιδι παρὰ τῆς ἀδελφῆς καὶ παρὰ σοῦ μόνου. οὐδὲ γάρ σου μεῖον ἢ ἐκείνης ἐδόκει μοι προθυμηθῆναι.

¹ ἴσ. τὰ νῦν

ſes timeret, ac multò magis Lacedæmonios. Sed eo miſſurum promiſit, vbi ſaluus eſſem; & miſit. Nauem enim conſcendi Alexandri Macedonis. Ea nunc Pydnam verſus curſum tenet; inde nauigaturam opinor in Aſiam. Hæc ad te de meo ad Admetum aduentu; atque vt Argis tu ſcribas non ipſi Admeto: neque enim velle admodum videbatur ille me ſaluum abire: ſed Crateſipolidi. ſcribet autem ſoror tua, & tu ipſe. non enim minus tui, quàm illius videbatur ſtudioſus.

Argumentum XII. Epiſtolæ.

Habebat Themiſtocles apud Philoſtephanum nummularium Corinthium depoſita quadraginta talenta. Repetebat haud magnam huius pecuniæ ſummam Midon amicus Themiſtoclis ad domeſtica & priuata ipſius negocia. Relatum eſt Themiſtocli tale à Philoſtephano datum reſponſum; ſe quidem amico pecuniam gratis offerre, debere verò nihil Themiſtocli. Ob hoc reſponſum indignatus Themiſtocles ſcribit epiſtolam querimoniæ plenam, & accepta illi exprobrat beneficia; & omnino reſponderi ſibi vult à Philoſtephano, quo animo tale dederit reſponſum:

Θεμιστοκλῆς Φιλοστεφάνῳ χαίρειν.

Ἀνιῶμαι μὲν ὦ Φιλοστέφανε τῆς σῆς ἀχαριστίας, καὶ καθόλου ἀδικίας

Themiſtocles Philoſtephano S.

Doleo quidem te Philoſtephane ingrato eſſe in me animo, ac prorſus iniquo.

quo. ſed non minus ægrè fero, immò longè grauius ſtoliditatem meam; quodq. ferme depræhendo me fatuum inſulſumq. tota ætate fuiſſe, qui vel viri vnius in Græciæ triuio ſedentis nudi mores, ob conſpicuam nimirum artis excellentiam, congruente iudicio & valida coniectura aſſecutus nõ fuerim. Quamquam & mea te cauſa arbitror opulentiorem illuſtrioremq. factum quouis nummulario, non modo Corinthio, ſed etiam vbiuis faciente argentariam. Eras tu quoque antequam mihi tecum eſſet vllum commercium, etſi non tam diues, at certè perquàm fidelis. & fideliorem te fuiſſe tunc comperimus, quàm eo tempore, quo propter nos euaſiſti locuples. Itaque non errori mihi tribuendum, quòd crediderim homini, cuius mihi mores perſpecti exploratiq. nõ eſſent; ſed aduerſæ fortunæ, quòd is qui fidelis extitit in alios, à quibus nullum habuit beneficium, iniquus in me fuerit, à quo tanta commoda comparauit. Roges, à quo hæc reſciuerim: Venit Athenis Epheſum Tibius, & narrauit, vt à Midone miſſus ad exigendas à te

εἰς ἐμαυτόν; ἄχθομαί γε μὴν οὐκ ἐπὶ μόνον, ἀλλὰ παρὰ παντὶ πλεῖον τῇ ἐμαυτοῦ νωθείας· καὶ ὅτι κινδυνεύω βλάξ τις ἠλιθίως βεβιωκέναι πάντα τοῦτον τὸν βίον, οὐδ' ὑπὸ ἑνὸς ἀνδρὸς ἐν τῇ τριόδῳ καθεζομένου τῆς ἑλλάδος γυμνοῦ, τὰ ἤθη διὰ τὴν τῆς ἐργασίας περιφάνειαν, ἀληθές τι ἢ προσῆκον ἐρρωμένως εἰκάσαι καὶ ὑπολαβεῖν. Καί τοι ἡγοῦμαι μέν σε καὶ δι' ἐμαυτὸν εὐδαιμονέστερον καὶ λαμπρότερον γεγονέναι οὐ μόνον τῶν ἐν Κορίνθῳ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλλοθί πῃ τῇ τοῦ τραπεζιτεύειν ἐργασίᾳ χρωμένων. ἦσθα δὲ καὶ πρὶν ἐμέ σοι συμβαλεῖν εἰ καὶ μὴ πλούσιος οὕτως, ἀλλὰ πιστὸς εὖ μάλα· καὶ πιστότερός γε ἢ νῦν εἶ κινδυνεύεις, ὅτι | περ καὶ δι' ἡμᾶς γέγονας πλούσιος. ὥστε | οὐδ' ἐμὴ γοῦν ἡ ἁμαρτία ἀνεξετάστῳ καὶ ἀθεωρήτῳ τὸν τρόπον ἀνδρὶ πιστεῦσαι, ἐμοὶ | δὲ ἴσως τὸ δυστυχῆ αὐτὸν μηδὲ ἀπὸ ὑφ' ὧν οὐδὲ ἀγαθὸν πεπονθέναι πιστόν, εἰ τὰ πρὸς ἐμὲ μόνον ὑφ' οὗ τὰ τηλικαῦτα ὤνηται ἄδικον γεγονέναι. ὅθεν | δέ μοι ταῦτα πόθεν νέον ἦλθ' εἰς Ἔφεσον Ἀθήνηθεν ὁ Τίβιος ἔφραζέ μοι πεμφθῆναι ὑπὸ τῶν ἀμφὶ Μέδωνα, δεῖσθαι αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐμαυτοῦ πραγμάτων

| ὅτι
| ἴσ. οὐδ' ἐμή γε ἡ
| ἴσ. ἐμὲν δὲ ἴσως τὸ δυστύχημα, τὸν μηδὲ ὑφ' ὧν οὐδὲν ἀγαθὸν πέπονθε πιστόν, εἶναι πρὸς ἐμέ
| ἴσ. ὅθεν δέ μοι ταῦτα πόθεν ἦν, ἧκεν εἰς Ἔφεσον

ἑβδομήκοντα μνῶν ἀργυρίου, ταῦτα ἀποληψόμενος παρὰ σοῦ, βραχυτάτην μοῖραν ἐκ τετταράκοντα ὅλων ταλάντων· τοσοῦτος γὰρ ὁ τελευταῖος λογισμὸς, ὃν ἐλογισάμεθα μετ' ἀλλήλων ἐν Ἰσθμίοις, ἀπέφαινεν ἔτι παρὰ σοὶ περιεῖναι τῶν ἐμῶν. ἀναγνόντα τε τὰς ἐπιστολὰς, πυθόμενόν τε τὴν χρείαν, ἔπειτα ἀποφήνασθαι τῇ μὲν ἤπια καὶ ἐπιεικῆ, τῇ δ' αὖ ἀγνώμονά τε καὶ μοχθηρὰ, ἐῶ γὰρ εἰπεῖν ἀνόσια. τὸ μὲν γὰρ φάναι φιλότητός τε τῆς πρὸς ἡμᾶς ἕνεκα, καὶ χρειῶν ὅσας ἐτυγχάνομεν ἀλλήλοις κεχρημένοι, προῖκα βούλεσθαι προέσθαι τ' ἀργύριον, ἢ δάνεισμα δανείζοντα ¹ χρείας ὑπάρχειν εἰς ἐμέ· τοῦτο μὲν ἀστεῖόν τε ἐποίεις, καὶ τῆς εὐνοίας τῆς πρὸς ἡμᾶς ἄξιον. ὁπότε μέντοι, ὥς φησιν ὁ Τίβιος, ἔξαρνος ἦσθα, καὶ διέκεισο πικρῶς μηδ' ὁτιοῦν ὀφείλειν ἐμοὶ, τοῦτο δὴ πολὺ μεῖζον ἔπραττες κακὸν, ἢ θάτερον ἀγαθόν. ἡ μὲν γὰρ χρηστότης σου ἑβδομήκοντα μνῶν ἐστιν ἀξία, ἡ δὲ πονηρία τεσσαράκοντα ταλάντων. Εἰ μὲν οὖν· γένοιτο γὰρ ἄν· κἀγὼ καὶ νῦν ἔτι, καὶ περ οὕτως ¹ ὑπὸ τοῦ παρ' ἐλπίδας κλιπείων, ὅμως οὔπω ταχέως οὕτως ἀφίσταμαι χρηστόν τι καὶ δίκαιον περὶ σοῦ ὑπολαμβάνειν· περὶ τῆς πίστεως ἄπιστος ἦσθα, καὶ

περὶ

¹ ἴσ. χρῆσιν

¹ ἴσ. ὑπὸ σοῦ παρ' ἐλπίδα κλαπεὶς

te minas argenti ſeptuaginta, cum opus illi eſſent rerum mearum cauſa; minimam ſcilicet partem totius ſummæ talentorũ quadraginta: tot enim ſubductis poſtremò rationibus ab vtroque noſtrum Iſthmijs, ſupereſſe de meo apud te comperimus: poſtquam epiſtolas legiſſes, & indigentiam cognouiſſes: audierit à te verba partim humanitatis & beneuolentiæ plena, partim ingrati animi & improbitatis, ne dicam impietatis. Nam dicere, amicitiæ noſtræ cauſa, & propter operas mutuo inter nos traditas, malle te largiri, quàm mutuam pecuniam dantem eſſe meum creditorẽ; vrbanitatis hoc fuit, & beneuolentia erga nos dignum. At quando negabas, vt inquit Tibius, & cum acerbitate dicebas, te nihil mihi debere; longè maius hoc agebas malum, quàm bonum illud. Probitas enim tua pretij eſt minarum ſeptuaginta, nequitia verò talentorũ quadraginta. Quòd ſi; fieri enim poteſt; & ego licet à te præter ſpem deceptus, opinionem tamen de te vt probo & integro homine non tam cito depono:

in fi-

in fidum infidus, & in æquum es iniquus, non audax & impudens factus, vt lucrum facias; ſed abnegando, quemadmodum videbare, debitum vt mihi profis: nec tu improbus eris, nec me oſtendes fatuum, qui in te tali animo fuerim. Si verò non fallit nos noſtrum de te iudicium, & plena ſunt vbique Athenienſium omnia; Deos certè Philoſtephane ſcelera tua non latebunt, & me non impune deludes. At ſi & me contempſeris, Deosq. parui feceris, profectò Athenienſes tandem aliquando non effugies. Nam ipſe quoque libentius omnino patiar hæc etiam, ſicut & cætera omnia, mihi auferri à patria, quàm à Philoſtephano trapezita Corinthio tantam mihi pecuniam eripi. Ad has igitur litteras reſcribe, & qui ſis erga me ſignificato, qualeq. ſit de rebus tuis tibi conſilium. Vt, ſi ille tu es promptus & hilaris amicus, & non deſijſti eſſe quod eras, deliberem qua ratione mihi ſalua ſit pecunia mea, qua afflictam meam fortunam leuem. Sin minus, quibus data non pereat præter meam voluntatem.

περὶ τοῦ δικαίου ἄδικος, οὐκ εἰς τὸ σαυτοῦ κέρδος θρασυνόμενος καὶ ἀναισχυντῶν, εἰς δὲ τοὐμὸν ὡς ἐδόκεις ὄφελος ἐξαρνούμενος, αὐτός τε ἂν εἴης οὐ κακὸς, κἀμὲ ἀποφήνειας οὐ μωρὸν, ὅτι οὕτως ὑπὲρ σοῦ διετέθην. Εἰ δ' ἀληθῶς οἰόμεθα [1] καὶ τοὐπὶ σοὶ εἶναι, καὶ πανταχῆ πάντα Ἀθηναίων γέμει, οὔτε τοὺς θεοὺς ἀσεβῶν λήσεις ὦ Φιλοστέφανε, οὔτε ἐμὲ ἀδικῶν καταπροίξῃ. οὐδ' εἰ κἀμοῦ καταφρονήσεις, καὶ τῶν θεῶν ἀμελήσεις, ἀλλὰ τελευτῶν Ἀθηναίους γε οὐκ ἐκφεύξῃ. ἐπεὶ κἀγὼ τῷ παντὶ μᾶλλον ἄσμενος ὑπὸ τῆς πατρίδος ἂν τῆς ἐμαυτοῦ καὶ ταῦτα ἀφαιρεθείην, ὥσπερ καὶ τἆλλα πάντα, ἢ ὑπὸ Φιλοστεφάνου τοῦ Κορινθίου χρυσαμοιβοῦ τοσούτων χρημάτων ἀποστερηθείην. τοιγάρτοι ἤδη μοι γράφε καὶ ἀντεπίστελλε, ὅστις εἶ πρὸς ἐμὲ, καὶ ὅπῃ σοι διέγνωσται τἆλλα πρὸς σέ. ἵνα εἰ ἐκεῖνος [1] εὔθυμος φίλος, καὶ διαμένεις ὡς ἦσθα, ὅπως μοι συνθήσεται εἰς ἐπανόρθωσιν τῆς ἐμῆς δυστυχίας τἀμὰ χρήματα βουλεύωμαι· εἰ δὲ μὴ, ὅπως οὐ παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ἀπολεῖται.

[1] ἴσ. διέμεθα τοιοῦτόν σε εἶναι

[1] ἴσ. εἰ ἐκεῖνος εἶ ὁ εὔθυμος

Epi-

Argumentum XIII. Epiſtolæ.

RESpõderat Philoſtephanus, Tibium non retuliſſe fideliter quæ ipſe dixiſſet; & Midonem ignorare quæ in rem eſſent. pecuniam ſe habere, cuicumq. redditurum mandato Themiſtoclis; neque enim ſe habitum fuiſſe ad eam diem in quemquam minus fidelem, præſertim verò in Themiſtoclem. Ipſe eiuſmodi litteris placatus reſpondet, coniyciendo culpam in Tibium iræ auctorem.

Θεμιστοκλῆς Φιλοστεφάνῳ.

Ἧκέ μοι τὰς ἐπιστολὰς παρὰ σοῦ κομίζων εἰς ἔφεσον, ὡς Ἀθηναῖοι κομίζονται [1], βοηδρομιῶνος ἕνῃ καὶ νέᾳ· ὡς δὲ ὑμεῖς, πανήμου δεκάτῃ· ἡ δὲ ἡμέρα ἡ αὐτή· Μένυλλος ὁ χαλκιδεὺς κυβερνήτης, ὁ καὶ τὴν παρὰ Γέλωνός ποτε τοῦ Συρακουσίου τὴν μεγάλην ἐκείνην ὁλκάδα τοῦ σίτου καταγαγὼν εἰς Πειραιᾶ. Καὶ αὐτός τι ἀπὸ γλώσσης ἠνίξατο πρός με εἰδότα, οὐκ εἰδὼς αὐτὰ ὡς αἰνίττεται· ἐγὼ δὲ ἐγνώριζον τὰς πρός με σοὶ ξυντεθέντας συμβούλους. Καὶ μὲν τοί γε καὶ τὸ ἔγγραπτον ἀπεδίδου· ἔνθα δυσφορεῖν τι μὲν καὶ μεγάλως ἀγανακτεῖν ἐῴκεις, οὐκ ἀξιῶν ὅλως μὲν οὐδ' εἰς ἄλλον ἀνθρώπων οὐδένα πρὸς [2] ἡμῶν ὑποπτευθῆναι ἄπιστος ἂν καὶ ἀπεχθὴς γενέσθαι, πρὸ παντὶ μὲν

[1] ἴσ. λογίζονται

[2] πρὸ

Themiſtocles Philoſtephano.

VEnit Epheſum Menyllus Chalcidenſis gubernator, qui magnam illam Gelonis Syracuſij nauem frumento onuſtam in Piræa olim deduxit; tuaſq. attulit epiſtolas die [1] Boedromionis triceſimo, vt ſupputant Athenienſes; [2] Panemi autem decimo, vt vos numeratis; dies enim idem eſt. Is nonnulla etiam verbis mihi ſubindicauit intelligenti, quæ ipſe quò tenderent non intelligebat. ego verò agnoſcebam, quorum me conſilijs vti volebas. Syngrapham quoque mihi reddidit. & videbaris tu quidem ferre moleſtè, & vehementer dolere; aſſeuerans te apud nullum omnino hominũ ante nos infidelitatis ſuſpicionem habuiſſe, aut odium in te con-

[1] Auguſti

[2] Iulij apud Macedones

conuertiſſe; omnium verò minimè in nos talē te præſtitiſſe. Pecuniam quoque meā aſſeruare te nō negabas, redditurū te promittens quando & quibus ipſe reddendam mandarem. De Midone præterea & Pamphilo ſignificabas, neſcire illos quæ oporteret. De Tibio demum, quòd ſceleſtus inſipienter locutus eſſet. Me autē Philoſtephane pudet, fateri magna voluptate perfundi ob tuum hunc animum, non tam quadraginta talentorum cauſa, quàm quòd meam de te ſpem non feſelleris. Scito tamen, eo tempore, quo nondum eras nobis quadraginta redditurus talenta, cum illa nondum accepiſſes; dignum te nobis viſum, cui non ea ſolum, ſed alia quoque triginta concrederemus. Septuaginta enim ad ſummum de meo accepiſti. Qui ergo te maiori etiam ſummæ antepoſuimus, digni certè ſumus, quibus fides adhibeatur affirmantibus pluris te facere, quàm ſummam minorem. Quod autem ira paulo magis præcipiti fuerim in te commotus; licet non crediderim amicitiæ noſtræ memor, & propterea te tam cito non damna-

μὲν τοι μᾶλλον ἢ εἰς ἐμέ. ἰσάσι δὲ καὶ περὶ τῶν ἐμῶν χρημάτων ἀπηγόρευες, ἔχειν τε οὐκ ἐξαρνούμενος, καὶ ὁπηνίκα ἂν, καὶ οἷς τισιν ἂν προστάττοιμι ἀποδώσειν ὑπισχνούμενος· τά τε περὶ τοῦ Μείδωνος καὶ τοῦ Παμφίλου διεδήλους, ὅτι ἠγνόουν ἃ χρή· περί τε Τιβίου, ὅτι ἠγνωμόνει οὐπίτριπτος. Ἐγὼ δὲ αἰδοῦμαι μὲν ὦ Φιλοστέφανε ὁμολογεῖν, ὅτι λίαν ἥδομαι τοιαῦτα σου φρονοῦντος μὴ τοῖς τετταράκοντα μᾶλλον ταλάντοις, ἢ τῷ μὴ διεσφάλθαι τῆς ὑπὲρ σοῦ ἐλπίδων ([1] ἡδόμεθα). εὖ μέν τοι [1] οὔπω ἴσθι τὰ τετταράκοντα ταῦτα τάλαντα ἀποδώσειν ἡμῖν ἔμελλες, οὐδὲ γὰρ εἰλήφεις πω αὐτά, καὶ τοῦ λαβεῖν οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτοις ἄλλα τριάκοντα ἄξιος ἡμῖν ἐδόκεις εἶναι. ἑβδομήκοντα γὰρ τὰ πλεῖστα τῶν ἡμετέρων παρὰ σοὶ ἐγένετο. οἱ [1] δὲ πολὺ πλειόνων ἢ τούτων σε προτιμῶντες, οὐκ ἄν πω δέοντες, ἢ [1] τούτων σε τῶν ἐλαττόνων φαίημεν προτιμᾶν ὑποιοίμεθα. ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ μὲν τοῦ διαγανακτεῖν ἐμαυτὸν ἐμβριμότερον καὶ προχειρότερον, ἀπιστεῖν δὲ ὡς ὑπὲρ ἀνδρὸς φίλου, καὶ μὴ ταχέως οὕτως ἐπιδραμεῖν σου, τῆς διαβολῆς, ἐκεῖνο λέξας, τ' ἀληθῆ.

[1] δοκεῖ περιέλκειν

[1] ἴσ. εὖ μέντοι ἴσθι, ὡς οὔπω τὰ τετταρ.

[1] ἴσ. οἱ δὲ

[1] ἴσ. ἢ τούτων

[1] ἴσ. ἢ πε.

ληθέστατον ἂν εἴποιμι ὦ Φιλοστέφανε. Διότι θορυβεῖσθαι μὲν ἡμᾶς ἐποίησεν ἐν τοῖς ὑπὲρ σοῦ ὁ μαστιγίας Τίβιος· πιστεῦσαι δὲ ἐκείνῳ εἰ [1] μὴ τύχῃ. ὑπὲρ μὲν τούτων τοιαῦτα· τὸ δὲ ἀργύριον νῦν μὲν ἔστω σοι παρὰ σοί, ἐπειδὰν δὲ ὑπὲρ τῶν καθόλου διαφερόντων εἰς ἐμαυτὸν διαγνῶ, καὶ βουλεύσωμαι βεβαιότερον, ἐπιστελῶ σοι τηνικαῦτα.

[1] ἴσ. ἢ μὴ τύχῃ.

damnauerim, quòd forte calumnia ſubeſſet, dicam Philoſtephane de hoc, quod veriſſimum eſt. Turbauit nos cum de te narraſſet verbero Tibius: Cur verò crediderim, cauſa eſt fortuna mea. Hæc hactenus. Pecunia porrò nunc quidem apud te ſit; Cum verò de rebus meis vniuersè deliberauero, & certius conſilium cepero, tunc ad te ſcribam.

Argumentum XIV. Epiſtolæ.

Leotes ſacrorum Antiſtes, Lyſander, Prinapes, & Leager, ad quem Themiſtocles ſcribit, iureiurando ſe purgauerant de crimine proditionis, quod Themiſtocli inſerebatur. Queritur Themiſtocles potuiſſe illos iurando omnem à ſe ſuſpicionem depellere, ſibi idem non licuiſſe. Cæterum admonet Leagrum, ne Athenienſibus fidat ipſe & cæteri ſocij. Poſtremò arcanum aperit conſilium de ſua ad Regem Perſarum profectione; profectionis tamen ſcopum pudore ſuffuſus reticuit.

Θεμιστοκλῆς Λεάγρῳ.

ΗΠυ Λεώτης ὁ ἀρχιερεὺς ὦ Λέαγρε, καὶ Λύσανδρος ὁ Σκαμβωνίδης, καὶ Πεινάπης ὁ Πρασιεὺς νῦν μὲν ἀσπάζονται τὸν Ἀθηναίων δῆμον· ὃς οὔποτε ἄλλοτε οὕτω μὲν αὐτοὺς πιστοὺς ὑπέλαβεν εἶναι, οὕτω δὲ δικαίους καὶ εὐόρκους, ὥστε περὶ τοσούτου ἀδικήματος ἐπεχείρησεν ἐξομολογεῖσθαι [2] σφίσιν τῆς ξυμπάντων τῶν Ἑλλήνων προδοσίας.

[2] ἴσ. ἐξομόταις χρῆσθαι

Themiſtocles Leagro.

NVnc planè, Leager, ſacrorum Antiſtes Leotes, & Lyſander Scambonides, & Prinapes Praſienſis ſtudioſi ſunt populi Athenienſis; qui antea nunquam eos iudicauerat adeo fideles, adeo iuſtos & ſanctè iurantes, vt voluerit eorum vti teſtimonio in tanto ſcelere proditionis omnium Græcorum. Nunc ſanè de ſe nimis

nimis magnificè ſentiunt, quātumq. certè non ſentiant alij: non ſolum omnem à ſe ſuſpicionem remouentes, illataque ac diuulgata in ſe probra refellentes, ſed abſoluti etiam cum opinione pietatis & innocentiæ. At enim Leager filius Glauconis, & meus æqualis ac in ephebis ſocius, nec ideò Athenienſes laudabit; cætera probet illos & amet: nec propterea ſe iactabit magnificè; imò verò erubeſcet. Etenim vos, ò Leager, ſi veſtram vnam ſalutem, hoc eſt calamitatem meam, in beneficij loco poſueritis, non errabitis: nam quaſi pingui animante cæſa, aut fera proſtrata, ſuppetit abundè vobis ex me, quo veſcamini. Et certè hac vna in re (audacter enim dicam) ſum felix, qui in cæteris omnibus afflictiſſima ſum fortuna. Siquidem paſſus ea quæ ſum paſſus, vos amicos meos non mediocriter iuui: Cæterum confidere; & quod maius eſt, in eiuſmodi ſalute exultare, quis dum ſanæ mentis ſit, æquo animo ferat? Primò, non quòd ij quoque auctores fuerint ſpargendi rumoris inter Græcos tam exitialis & acerbi, tam iniqui & falſi. Sed

quia

σίας. νῦν δὲ ἐφ' αὐτοῖς φρονοῦσιν πάμμεγα δή τι ἀρεῖον καὶ ἡλίκον, ὃ οὐκ ἂν ἄλλοι φρονοῖεν· οὐκ ἀπαλλάττοντες μόνον τῆς ὑποψίας καὶ τῆς βλασφημίας τῆς εἰς αὐτοὺς γινομένης καὶ λεχθείσης, ἀλλὰ μετὰ τοῦ εὐσεβεῖς καὶ ὅσιοι πεπιστεῦσθαι ἀπαλλαγότες. ἀλλ' οὐ γὰρ ὁ Γλαύκωνος μὲν υἱὸς Λέαγρος, ἐμὸς δὲ ἡλικιώτης καὶ συνέφηβος, εὖτ' οὖν Ἀθηναίους τούτου γε ἕνεκα ἀγαθήσεται· τὰ δὲ ἄλλα ἀσπαζέσθω καὶ ἀγαπάτω αὐτούς· οὔτε ἐπ' αὐτοῖς σεμνυνεῖται, ἀλλ' αἰσχυνεῖται. ἡμεῖς [1] μὲν γὰρ ὦ Λέαγρε τῇ μὲν ὑμετέρᾳ σωτηρίᾳ μόνῃ, ἐμῇ δὲ δυστυχίᾳ χάριν ἐπιστάμενοι οὐχ ἁμαρτήσεσθε, ὅτι ὥσπερ μεγάλου καὶ πίονος θρέμματος καὶ ἀγρεύματος πεσόντος ἄδδην ἔχετε (τοῖς [1] Ἀθηναίοις) τῆς ἐμῆς θοίνης. Καί μοι [1] τοῦτο γε οὐ μόνον· ἀποθαρσήσω γὰρ εἰπεῖν· εὐτύχηται, τὰ ἄλλα πάντα οὕτως ἀρρήτως κακῶς πεπραγότι· ἀλλ' ὑμᾶς τε [1] τοὺς ἐμοὺς φίλους οὐ μετρίως ὤνησα ταῦτα παθὼν ἃ πέπονθα. ἐπιθαρρεῖν δὲ, καὶ τὸ μεῖζον ἔτι ἀγάλλεσθαι ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ σωτηρίᾳ, τίς ἂν εὖ φρονῶν ὑπομένοι; [1] πρότερον οὐχ ὅτι καὶ οὗτοι καταβεβοῆσθαι καταβόησιν εἰς

τοὺς

Marginal notes:
[1] ὑμεῖς
[1] δοκεῖ παρέλκειν
[1] ἴσ. τοῦτο γ' οὖν
[1] ὑμᾶς γε
[1] πρῶτον οὐχ ὅτι καὶ οὗτοι καταβεβοῆσθαι

τοὺς Ἕλληνας ὅτι μὲν ἀνήκεστον καὶ δεινὸν, ὅτι δὲ ἄδικον καὶ ψευδῆ· ἀλλ' ὅτι οἱ μὲν ἐπιορκοῦντες Ἀριστείδης ἦν, καὶ Φαιδρίας, καὶ Τισίνικος, καὶ Ἀλκμαιωνίδης· οἱ δὲ ὀμνῦντες ὑμεῖς. Καὶ οὐ κατέπεσεν ὦ θεοὶ καὶ δαίμονες οἱ τῆς ἀληθείας τῆς ἐν ἀνθρώποις ἵστορες τὸ πρὸ[1] ὑμῶν ὀμνυόμενον ἕδος τῆς θεοῦ· μᾶλλον δὲ αὐτὸς ὁ νεὼς ἐπὶ τὰ τῶν ἀλιτηρίων ἐκείνων βρέγματα τῶν τότε ὑμᾶς ὁρκούντων. ἀλλὰ νῦν μὲν ὑμῖν πιστεύουσιν, ὅτι ὀμωμόκατε, πρὶν δὲ ἄρα οὐκ ἐπίστευον. Διατί οὖν οὐχὶ κἀμὲ ὥρκωσαν, ἵνα κἀμοὶ πειθῶσιν; Εἰ δ' ἐμὲ μὲν πονηρὸν ἐνόμιζον, ὑμᾶς δὲ χρηστοὺς, διατί οὖν καὶ ὑμᾶς ᾐτιῶντο τηνικαῦτα τοὺς χρηστοὺς, ὅτεπερ κἀμὲ τὸν πονηρόν; Δεῖ γὰρ ἤτοι τὸν τρόπον τὸν ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ, ἢ τὸν ὅρκον τὸν ἐπὶ τῷ θεῷ πιστὸν εἶναι. καὶ χρηστοὺς μὲν ὑμᾶς εἰδότες τοὺς τρόπους, οὐκ ἂν ἐπὶ τὸν ὅρκον ἦγον· πονηροὺς δὲ εἰδότες τὸν ὅρκον, οὐκ ἂν ἐφλυάρουν, οὐδ' ᾐτιῶντο τὸν τρόπον. ἀλλ' οὐδὲν ἐστὶ τούτων ὑγιὲς, οὐδ' οὕτως ἔχει ὦ Λέαγρε, ὥσπερ ἐκεῖνοι φασίν. ἀλλὰ τὰς μὲν παρούσας παροχὰς, καθάπερ ἔλεγον, ὁ φθόνος αὐτῶν πεποίηται πρὸς ἡμᾶς· ὅτι ὕπω μετα

[1] πρὸς

quia qui peierarunt, fuere Ariſtides, & Phædrias, & Tiſinicus, & Alcmæonides; vos autem, qui iuraſtis. Nec ò Dij ac Dæmones, cuſtodes & præſides tuēdæ inter homines veritatis, Deæ ſimulacrum in quod iurabatis, imò verò delubrum ipſum corruit in capita nefariorum hominum, qui vos ad iurandum adigebant. Sed nunc quidem credunt vobis, quia iuraſtis; antea vero non credebant. Cur ergo à me etiam iuſiurandum non exegerunt, vt mihi quoque fidem haberent? Si verò me improbum, vos autem probos exiſtimabant, cur vos etiam probos criminabantur eo tempore, quo incuſabar & ego malus? Oportet enim aut auctoritati hominum propter mores, aut iuramento propter religionem in Deum tribui fidem. Itaque ſi vos bonis eſſe moribus ſciſſent, iuramento non obſtrinxiſſent. Si verò iuſiurandum falſum, non effutiſſent nugas, nec mores improbaſſent. Verum nihil horum Leager congruit rationi, nec res ſic ſe habet vt illi dicunt. ſed liuor, vt dicebam, eorum hiſce me affecit muneribus. Nam alio

post

τα

poſt Themiſtoclem nondum indigent, & me faſtidiunt. Quòd ſi iam, vt videre eſt, res meæ peſſum eunt, ego ſanè de vobis valde timeo, & vobis ipſis timendum eſt, ne iuſiurandum vobis male vertat, dum putatis fidem quidẽ vobis habitam, ab ijs autem qui habuere fidem eludamini. Et ipſe, cui iuranti non crederent, & retia & venatores effugerim; vos autem, quibus teſtimoniũ pietatis, & ſancti iuriſiurandi hactenus datur, impiè & periurè à teſtibus opprimamini. Terricula obtendis, timoremq. inijcis Themiſtocles hiſce verbis, dicat quiſpiam. Certè tacendo timorem non incutio; ſed dicentem audietis. Sin minus, an non mei vobis in mentem venit? qui cunctis Athenienſibus præcepi, vt vrbẽ desererent, & naues conſcenderent; & ſuaſi, immo obſequentes habui; nec tamen ipſos eoſdem adducere potui, vt mihi permitterent Athenis ſecum habitare? Quid ſecum dico? nec ſine Athenięſibus in Græcia. Sed Pythius illorum ego; hoc enim me vocabant nomine, quando illis oraculum explanaui: nec Delphis, nec in De-

Herodot. lib. 7. Plutar. in Themiſt.

τὰ Θεμιστοκλέα ἄλλου δέονται· ἀλλ' ὅτι ἐμοῦ πλήρεις εἰσίν. Εἰ δ' οἷον εἰκὸς ¹ἔρρητο κατ' ἐμὲ ἤδη, τηνικαῦτα δὲ ὀρρωδῶ μὲν ἐγὼ περὶ ὑμῶν, δεδιττέον δὲ ὑμῖν αὐτοῖς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, ¹ μὴ ηδ' ἐμὸς ὑμῶν ὁ ὅρκος γένηται, πεπιστεῦσθαι μὲν οἰόμενοι¹, πιστεύσασιν δὲ ἐξαπατώμενοι· κἀγὼ ὁ μὴ πιστευόμενος ὀμνὺς, ἔξω βεβηκὼς ἀρκύων καὶ ἀρκυωρῶν τύχω· ὑμεῖς δὲ οἱ μαρτυρούμενοι ὅτι εὐσεβεῖς ἐστὲ καὶ εὔορκοι ἐς τάδε, ἐνασεβηθείητε καὶ ἐνεπιορκηθείητε ὑπὸ τῶν μαρτύρων. Δεδίττεις ἡμᾶς ὦ Θεμιστόκλεις, καὶ δειματοῖς ταῦτα λέγων, φαίη τις ἴσως; σιωπῶν γὰρ ὑμᾶς οὐ δεδίττομαι, ἀλλ' εἰ μὲν λέγοιμι ἀκούσεσθέ με. Εἰ δὲ μηδὲ τοῦτο, οὐ μέμνησθέ μου, ὅτι ἐγὼ μὲν ὁ πᾶσιν Ἀθηναίοις προστάξας ἐκλιπεῖν μὲν τὸ ἄστυ, εἰς δὲ τὰς ναῦς ἐμβαίνειν· καὶ πείσας, μᾶλλον δὲ ὑπακουσθεὶς, οὐκ ἔπεισα τοὺς αὐτοὺς τούτους, ἵνα μοι ἐπιχωρήσωσι οἰκῆσαι μετ' αὐτῶν Ἀθήνησιν. Καὶ τί μετ' αὐτῶν λέγω; οὐδὲ δίχα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἑλλάδι. ἀλλ' ὁ Πύθιος αὐτοῖς καὶ γὰρ τοῦτό με ἐκάλουν, ὅτε περὶ τὸν χρησμὸν αὐτοῖς ἐξηγησάμην· οὔτε Δελφῶν, οὔτε Δήλου, τὸ δ' ἐπὶ

¹ ἴσ. ἔρρει τὰ κατ' ἐμὲ

¹ ἴσ. μὴ καθ' ὑμῶν

¹ ἀντὶ τοῦ, οἰομένων, καὶ ἐξαπατωμένων, ἀττικῶς.

τούτοις εἶναι· οὐδὲ Ξάνθου μοῖραν ¹ἔχουσιν, μὴ τελευτῶν εἰς ὑπερβορέους ἐκτοπίσαιμι. Καὶ ᾧ ὑπανέστησαν οἱ Ἕλληνες Ὀλυμπιάσι προσιόντι ἐπὶ τὴν θέαν τοῦ γυμνικοῦ ἀγῶνος, τούτῳ οὐχ οἷόν τε ἐν πανηγύρει ¹ καὶ ὃς ἄκρῳ τιμῇ καὶ προεδρίᾳ τανῦν· ἀλλ' οὐδ' ἐν βιβλίῳ τῆς Ἑλλάδος οἰκῆσαι, οὐδ' ἐν ἱερῷ ἱκετείᾳ ἐς καταφύξεις. ταῦτα οὐκ ὀρρωδεῖτε ὦ Λίαγρε, οὐδ' ὕπεισιν ὑμᾶς θάμβος, ἀλλὰ μετὰ τὸν ὅρκον πάντ' ἔχειν ὑμῖν οἴεσθε καλῶς; καὶ ἔχοι γε ὦ δέσποινα Ἀθηνᾶ· ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ἀνόητον, ὡς ὅταν μὴ διαφέρωσιν αἱ εὐχαὶ καὶ ἐλπίδες. τί οὖν ποιητέον; ἐρήσῃ με· φεύγωμεν ἆρα μηδενὸς ἡμᾶς ἐλαύνοντος; οὐ λέγω τοῦτο, ἀλλὰ μὴ κοιμᾶσθε· ἀπιστεῖτε, φοβεῖσθαι ¹· ὑποθήσεται τὸ τηνικάδε ἢ ἀποχωρεῖν, ἂν τούτου δέῃ, ¹ καὶ ποῖόν τις αὐτῇ, ἢν τοῦ ἔργου μόνου ¹φροντίζητε. ἢν δὲ ῥαθυμῆτε, πάνυ ἔχειν ἡγούμενοι κατὰ τρόπον, δέδοικα μήποτε ὁ δυστυχὴς ἐγὼ ὅλας τὰς Ἀθήνας ἄντικρυς ἀφῃρημένος ὦ. μέχρι γὰρ νῦν ἔχω τι αὐτῶν, καὶ μὰ Δία οὐχὶ τὸ φαυλότατον, ἀλλὰ τὸ βέλτιστον, περιόντων ἔτι καὶ ζώντων

τῶν

¹ ἴσ. ἔχειν ἑῶμεν λ

¹ ἴσ. εἶναι ὡς ἀμοίρῳ τιμῆς καὶ προεδρείας

¹ φοβεῖσθε

¹ ἴσ. ἢ καὶ ποιεῖν τι αὐτῷ

¹ μόνον

Delo vitam traducere ſinor; quin immo nec in fortuna Xanthi eſſe, ne tandem ad hyperboreos commigrem. Et cui Olympiam profecto ad gymnicos ludos aſſurrexerunt Græci, modo non licet ſpectare certamina citra honorem, ac primarij ſedilis dignitatem; ſed neque profanum vllum conceditur in Græcia domicilium, aut ſacer locus, quo ſupplex confugiam. Hæc non pertimeſcitis Leager, nec obſtupeſcitis, ſed omnia vobis poſt iuramentum in tuto eſſe putatis? atque vtinam in tuto ſint, domina Pallas. Sed nihil ita ſtultum eſt, vt votum à ſpe non differens. Roges: Quid igitur agendum? fugiendum ne depellente nemine? non me hercle, ſed non obdormiendum. Ne credite, timete; res ipſa ſubijciet, num recedendum, ſi res ita ferat, an ſit aliquid iſtic agendum, modo curam adhibeatis. Quòd ſi negligentiores eritis, res veſtras perbono loco eſſe putantes, miſer ego vereor, ne integras plane deperdam Athenas. Adhuc enim partem illarum habeo, & hercle non abiectiſſimam, ſed præſtantiſſimam, dum ſoſpites amici ſuperſunt. At ſi profugus quidem ego quæuis

Plut. in Themist.

terræ

terræ loca pererrem; inimici verò clariſſimi & potentiſſimi ſint: ſodales autẽ vos nec iſtic, nec vna ſitis: multa quoque interim puerorum turba parentibus orbatorum ſeruitutem patiatur, mulierum præterea & veſtrarum & mearum in ſolitudine viuentium; inter quos non deſunt & ſenes & anus; quorumdam enim parentes adhuc in vita ſunt: Quæ, vt dixi, ſi confertim eueniant omnia, mihi quoque ſine dubio ſatius erit me in fugam conijcere, & pati quicquid hoſtibus collibitum fuerit, quàm vt quicquam horum aut fieri videam, aut narrari audiam. Proinde Leager de his quæ dixi, dies noctesq. ſerio cogita, & accuratius expende; cunctosq. ſodales, iuratos & iniuratos; noſti verò omnes; de his admone ac ſolare; & enitere vt cura & prouidentia tua iuues. Huius quoque epiſtolæ totam hanc partem, ſi placet, illis oſtendito, ac legito. Cætera quæ ſequuntur, vel deleto & abradito, vel præciſa penes te habeto, vt præter te nulli vnquam mortalium patefiant. Neque enim ſum neſcius, ia-ctare

τῶν μοι τῶν φίλων· Εἰ δ' οὖν ἐγὼ μὲν φυγὰς ὅποι ποτὲ γῆς [1] ἀλώμενος· οἱ δὲ ἐχθροὶ [1] οὐχ οἱ λαμπροὶ καὶ μέγα ἰσχύοντες· οἱ δ' ἑταῖροι ὑμεῖς οὔτε αὐτόθι, οὐδ' ὁμοῦ· δειλαία δ' ἐν τῷ μέσῳ παιδαρίων ὀρφανῶν πολλῶν, γυναικῶν ἐρήμων τῶν ὑμετέρων καὶ τῶν ἐμῶν· ἐνίων δὲ καὶ πρεσβυτῶν καὶ πρεσβυτίδων· ἐνίοις γὰρ αὐτῶν καὶ οἱ γονεῖς ἔτι εἰσίν. Εἰ ταῦτα πάντα ἀθρόα, ὥσπερ ἔφην, καταλαμβάνοι, ἆρά γε οὐχὶ κἀμοὶ τῷ παντὶ ἄμεινον αὐτομολεῖν δεῦρο, καὶ πάσχειν τὰ τοῖς ἐχθροῖς δοκοῦντα, ἢ τούτων τι ὁρᾶν γινόμενον, καὶ ἀκούειν λεγόμενον; Ταῦτά τοι ταῦτά μοι ὥσπερ γε δὴ [1] ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐκφρόντιζε καὶ διακρίβου ὦ Λέαγρε, καὶ τοῖς ἑταίροις ἡμῶν ἅπασιν [1] ἀποπίθισον, καὶ παρηγόρει, καὶ πρὸς ταῦτα προθυμηθῆναι διὰ [1] χρεώς, μὴ μόνον τοῖς ὠρκωμένοις ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀνωμότοις· οἶδα δὲ πάντας αὐτούς. Καὶ ταύτης τι [1] αὐτῆς τῆς ἐπιστολῆς ἄχρι τοῦδέ πῃ τὸ πᾶν μέρος ἐπιδείκνυσο αὐτοῖς εἰ βούλει, καὶ ἀναγίνωσκε· τὰ μέν τοι μετὰ τοῦτο ἢ ἀπαλείψάμενος διάφθειρον, ἢ ἀποτεμόμενος ἔχε· καὶ ἔξω μόνου σοῦ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἀνθρώποις γινέσθω ἄγνωστον. ἐγὼ γὰρ οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὅτι καὶ θερ-

[1] ἀλώμενος
[1] ἴσ. καὶ οἱ λαμπροὶ
[1] ἴσ. ὡς φημι
[1] ὑποπίθισον
[1] ἴσ. διαπρεπῶς
[1] γε

θερμὸν καὶ θρασὺν, καὶ ἀποκεκινδυνευκότα μᾶλλον ἢ παρακεκινδυνευμένον ἀναῤῥίπτω κύβον, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἀναῤῥίπτω, καὶ τολμῶ, καὶ δέδοκταί μοι. Κ'ἀμὲ μήτε Λέαγρος ὁ ἐμὸς ἑταῖρος ἐπισχεῖν θελήσει τῆς ὁρμῆς, οὐ γὰρ ἐφέξει· μήτε Νεοκλῆς ὁ πατὴρ, ἢ Θεμιστοκλῆς ὁ θεῖος ἀναβιώσαντες νῦν, καὶ δεῦρο ἀφικόμενοι. ἀλλὰ μηδ' ὄρνις, μηδὲ φήμη, μηδ' αὐτὸς ὁ τὸ ξύλινον τεῖχος περιτειχίσασθαι τοῖς πολίταις σου θεσπίσας. ἀλλ' εὔφημα σὺ κράτιστε, καὶ θεοῖς εὔχου σωτηρίαν καὶ νόστον ἡμῖν ἀπήμονα ὀπίσω πέμψαι· καὶ τὸ τέλος τῶν ἐγχειρουμένων μὴ μόνον ὡς ἐλπίζομεν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄξιοί ἐσμεν, οὕτως ἡμῖν ἐπίτηδε. Διέγνωκα γὰρ ἀπαίρειν ἐκ τῆς Ἐφέσου αὐτίκα παρὰ βασιλέα τὸν, ὡς σὺ μὲν οἶδα, πολέμιον· ὡς δὲ Ἀθηναῖοι φασὶ, καὶ μαντεύοιντο ὦ Ζεῦ δέσποτα, καὶ τἀληθῆ λέγοιεν, φίλον. προπέπεμπται γάρ μοι παρ' αὐτὸν ἤδη, καὶ ἤπια τῷ ἀγγέλῳ ἀπεκρίνατο, καὶ πρὸς ἐμὲ ἐπέστειλε· ὥστε με παντάπασιν ἐκπεπλῆχθαι, καὶ θαμβεῖν ἐσχάτως. εἰ μὴ τοσοῦτον μόνον, ὅτι οὐδὲ ἡμεῖς ἀληθὲς οὐδὲν πώποτε οὔτ' εἴπομεν ἐκείνῳ, οὔτ'

1 ἴσ. ἐπιθέσθαι

ſtare me aleam feruidam & temerariam, & euidentis periculi potius quàm imminentis; ſed iacio tamen, & audeo, & conſtitutum mihi eſt. & neque Leager ſodalis meus à propoſito me coercere velit, non enim coercebit; neque ipſe Neocles pater, vel Themiſtocles patruus excitati modo ab inferis, & huc profecti: ſed nec augurium, aut omen; nec ipſe, qui oraculo ſuo ciuibus tuis reſponderat, vt ſe ligneo muro vallarent. Herodot. lib. 7. Sed ominare nobis proſpera vir optime; Deosq. precare, vt ſaluos nos & incolumes redire velint: & conatus noſtros eum ad finem perducant, non modo quem ſperamus, ſed etiam quo digni ſumus. Decreui enim Epheſo diſcedere, & quamprimum adire Regem, nobis vt tu quidem ſcis, infenſum; vt verò Athenienſes aiunt, atque vtinam diuinent, & verum dicant, amicum. Iam enim ad eum miſi, & nuntio comiter reſpondit, & ad me ſcripſit, vt prorſus præ admiratione obſtupeam. niſi forte illud ſubſit, quòd nos quoque illi nihil veri vnquam aut diximus, aut ſcripſimus. At non imitabitur nos

nos magnus Perſarum Rex: neque enim illi ad lædendum nos emolumento eſt vti mendacijs; cum ſi velit, poſſit idem facere vera dicendo. Ibo igitur ad illum; at quid facturus, ſi facultas adſit, pudet me dicere. Dico tamen velle me, ſi facultas non deerit. Tu verò iſtic res noſtras curæ habeto, non tamen apertè & palam; ita enim ſummopere vtriſque conducit: ſed accurata diligentia, vt facies ſat ſcio. magisq. timeo, ne de rebus meis curam adhibeas propalam, quàm ne indiligentior ſis. Verum illud quoque, ſi nos amas, caueto, primò quidem tui ipſius cauſa; tanti enim facio te, quanti meam animam: deinde propter me, & res meas, vt nobis vtilitati & adiumento diu ſis. Hæc, vt faciendum duxi, arcana mecum habeto. Cætera verò vt ſe habeant, dabo operam vt primo quoque tempore ſcias, ne quid meorum tibi ſit ignotum.

οὔτ᾽ ἐπεστάλαμεν. ἀλλ᾽ οὐκ ἂν ἡμᾶς μιμούμενος τύχοι βασιλεὺς ὢν μέγας. Καὶ οὐδὲν οὕτω ψευδομένῳ χρήσιμον κακῶς ἡμᾶς ποιεῖν, παρὸν εἰ ἐβούλετο καὶ τ᾽ ἀληθῆ λέγοντι. Ἐγὼ μὲν οὐδ᾽ εἶμι ὡς ἐκεῖνον· ὅ,τι δὲ δράσαιμ᾽ ἂν δυνώμαι, αἰσχύνομαι μὲν λέγειν· ἀλλ᾽ ὅτι βούλομαι πράττειν, ἂν δύνωμαι. τὰ δὲ αὐτόθι ἐπιμελοῦ τε τῶν ἡμετέρων ἥκιστα μὲν ἐπιφανῶς, ὅτι οὕτως ἀμφοῖν συμφέρει μάλιστα· καὶ μέντοι πεφροντισμένως, ὥσπερ καὶ εἰ [1] ποιήσεις εὖ οἶδ᾽ ἐγώ. Καὶ [1] μᾶλλον γένοιτο φανερῶς ἐπιμελήσεσθαι τῶν ἐμῶν, ἢ ἀμελῶς [1] αὐτῶν διαπεπράχθαι δέδοικα. ἀλλὰ κἀκεῖνό γε εἰ μὲν στέργεις, εὐλαβοῦ, πρῶτον μὲν [1] αὐτοῦ ἕνεκα· ὡς ἐμοὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἄξιος εἶ· εἶτα καὶ δι᾽ ἐμέ, καὶ τὰ ἄλλα, ἵνα πολὺν ἡμῖν χρόνον ὠφέλιμος εἴης καὶ χρήσιμος. ταῦτι μὲν ὧδε [1] ἐπίστασαι ἡμῖν, ἢ ἐνόμιζον εἶναι παρὰ σοί. ἐάσομαι δὲ καὶ τὰ λοιπά, ὅπως ἂν ἡμῖν ἔχῃ, διαδηλοῦν σοι τάχιστα, ἵνα μηδὲν ἀγνοῇς τῶν ἐμῶν.

1 ἢ ποιήσεις

1 ἴσ. ἢ μᾶλλον γε τὸ φανερῶς

1 ἴσ. αὐτὰ διαθήσεσθαι

1 ἴσ. σαυτοῦ

1 ἴσ. ἐπίστασαι ἡμῖν, ἃ ἐνόμιζον εἶναι παρὰ σοί.

Argu-

Digitized by Google

Argumentum XV. Epiſtolæ.

Callias, vt Plutarchus in Ariſtide ait, facem in ſacris Cereris præferebat; propinquus Ariſtidis; vir opulentus. is in Themiſtoclem, perpetuum Ariſtidi æmulum, eiectum & ærumnis preſſum ſiniſtris verbis vſus eſt. Tulit hoc Themiſtocles grauiter rei indignitate permotus, quòd vir præter opes haud bonis artibus comparatas, nulla virtute ſpectatus obſtreperet. & ignauiam obijcit ac linguæ procacitatem: additis quoque minis, ſi quando fortuna ſuffragaretur.

Θεμιστοκλῆς Καλλίᾳ.

Μὴ ζήλου ὦ Καλλία Ἀριστείδην τοῦ φθόνου, οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος πολλάκις ἔφη ζηλῶσαι τοῦ πλούτου· καί τοι μακρῷ ἄμεινον ἦν. Διὸ πάντες εὔχονται σφίσιν αὐτοῖς καὶ γυναιξὶ σφετέραις κἀκεῖνον· [1] ἀσπάζεσθαί σε ἢ ἃ πάντες ἐχθαίρουσιν, καὶ ἐπάρατα ἡγοῦνται, ἐκεῖνα μιμεῖσθαι. [2] μηδὲν οὖν ἔτι, μηδὲ σωφρόνιζε Ἀθηναίους, ὅτι εἰκαίως χειροτονοῦσιν, καὶ ἐκ τῶν ἀναξίων αἱροῦνται προστάτας, εἰς ἐμὲ [3] δεδιττόμενος. ἀλλὰ πρῶτον ἐκεῖνο σκόπει· ἐπιπλήττεις αὐτοῖς νενικηκότας προστάτας κεχειροτονηκόσιν. ἔπειτα ὅστις ὢν αὐτὸς ταῦτα ληρεῖς· καὶ ὅτι οὐδὲ μετὰ πολλοὺς ἄλλους Θεμιστοκλέας στρατηγὸς ὧδε ἀποδειχθῆναι δεδυνημένος. οὐ γὰρ τῶν τυμβωρυ-

χῶ-

[1] ἴσ. τὰ κατ᾽ ἐκεῖνον ἀσπάζεσθαι

[2] ἴσ. μὴ δὴ οὖν αἰτιῶ

[3] ἴσ. αἰνιττόμενος

Themiſtocles Calliæ.

Inuidia laborantis Ariſtidis æmulator caue ſis Callia; nam & ille tibi non multum inuidere opulentiã dixit: quãquam hoc longè præſtantius eſt. Quocirca omnes ſibi ſuiſq. poſteris moderationem illius præoptant eorum imitatione, quæ omnes odio habent, & execranda iudicant. Ne igitur culpam in Athenienſes conijcias, nec reprehendas vt inſipientes, quòd magiſtratus creent ſine conſilio, & indignos eligant Præfectos, in me ſermonem detorquens. ſed primum illud conſidera. Increpas eos, à quibus creati duces ſunt, qui victoriam reportarunt. Deinde, qui vir tu hæc blateras; cum ne poſt multos quidem Themiſtocles dux deſignari potueris. Opus enim erant Athenis duces, & magi-

ſtra-

Plutar. in Ariſtide.

Plutarch. in Ariſt. ſtratus, non qui ſepulcris Marathone ſuffoſis, putrefacta Perſarum cadauera in ſubterraneis foueis deſpoliauerunt, ſed qui commiſſo nauali prælio ad Salamina & ad Eubæam proſtrauere hoſtiles copias. nec qui pecunioſi admodum ſint, at vnde pecuniam coegerint, dicere non habeant: verum qui magna & egregia opera præſtiterunt. Tu verò, qui quo plurimum vales nullam Athenis vtilitatem attuliſti; anxiè nimis & curioſè inquiris ea, ad quæ vnus ex omnibus Athenienſibus es minimum aptus. & tantis quidem opibus, quantis affluebant non paucæ Perſarũ myriades: quas tu detractis ſpolijs hæres omnium factus, neſcio quomodo ijs abſtuliſti qui pugnarunt, & vniuerſæ Vrbi, nec paruo, nec magno emolumento vnquam patriæ fuiſti: ſermone verò, quo infantiſſimus es, illam caſtigare audes: deq; bellica re obiurgas Athenienſes, quòd ita, vel non ita deliberarint, quã tu es homo nihili & inertiſſimus. Sed res ſic habet Callia: Viuos leones nec tauri ferunt, nec vlla ferarum quantalibet magnitudine & robore præſtan-

χησάντων τοὺς ἐν τοῖς λάκκοις ἐν Μαραθῶνι κατασεσηπότας Περσῶν, ἀλλὰ κατὰ [1] τῶν ναυμαχησάντων καὶ ἀποκτεινάντων τοὺς ἐν Σαλαμῖνι καὶ ἐν Εὐβοίᾳ παραταττομένους ἐσθ' στρατηγῶν [1] καθόλου τῶν ἡγεμόνων τῇ πόλει. οὐδὲ πολλὰ μὲν χρήματα κεκτημένων, ὁπόθεν δὲ αὐτὰ κέκτηνται εἰπεῖν οὐ δυναμένων· ἀλλὰ μεγάλα καὶ καλὰ ἔργα διαπραξαμένων. Σὺ δὲ ἐν οἷς δυνατώτατος ἦσθα αὐτὸς ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν ὀνήσας τὴν πόλιν, ἐν οἷς ἀχρηστότατος εἶ πάντων Ἀθηναίων, αὐτὴν ἐν τούτοις περιεργάζεσθαι καὶ πολυπραγμονεῖν ἐπιχειρεῖς· Καὶ κατὰ πλοῦτον μὲν τοσοῦτον ὄντα, οἷον οὐκ ὀλίγαι μυριάδες Περσῶν ἐπλούτουν, ἃς πάντας σὺ ἐκληρονόμησας, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀφελόμενος τοὺς μαχεσαμένους αὐτοῖς καὶ τὴν πόλιν σύμπασαν τὰ λάφυρα, οὔτε μικρὸν, οὔτε μέγα οὐδὲν ὤνησας οὐδέποτε τὴν πατρίδα. λόγοις δὲ ἄρα, ἐν οἷς σὺ ἀδυνατώτατος, σωφρονίζειν αὐτὴν ἐπιχειρεῖς· καὶ [1] πολεμικῶν ἔργων, ἐν οἷς ἀχρηστότατος εἶ καὶ ἀνανδρότατος, ἐπιτιμᾷς Ἀθηναίοις οὕτω καὶ μὴ οὕτω διαγνοῦσιν. ἀλλ' ἄδ' ἔχει ὦ Καλλία. τοὺς λέοντας ζῶους μὲν ὄντας οὔτε οἱ ταῦροι ὑπομένουσιν, οὔτε ἄλλο τι τῶν παμμεγάλων καὶ ἀλ-

[1] κατά, δοκεῖ παρέλκειν

[1] ἴσ. καθόλου τῇ ἡγεμ.

[1] ἴσ. καὶ περὶ πολεμ.

ἀλκίμων θηρίων· πεσόντων δὲ αὐτῶν καὶ κειμένων οὐδὲν θαυμαστὸν, εἰ καὶ μύες ἐπ' αὐτοὺς ἀναβαίνουσιν. ὥστε καὶ σὺ νῦν μὲν ἀπόλλυς [1] ἡμῶν ἡ βουλὴ καὶ ἐμπηδᾷς, ὅτι πᾶσιν ἐσμὲν περίπατος. οὐδὲν μέντοι τῶν ἀδοκήτων, εἰ καὶ ἡμῖν ποτε ἔτι γ' οὖν ἐμπνέουσιν, καὶ τὴν ψυχὴν ἔχουσιν δώσει θεὸς ὑπομνῆσαι ταύτης τῆς δημηγορίας· δώσει δ' εὖ οἶδα. Οὐκ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα, φασὶν οἱ ποιηταί.

[1] ἴσ. ἐφάλλῃ ἡμῖν ἢ βουλῇ καὶ ἐμπηδᾷς, ὅτι πᾶσιν ἐσμὲν πεπτωκότες.

ſtantium. ſed proſtratis & mortuis non mirum, ſi & mures inſultant. Quare tu etiam nunc quidem vt lubet, inſilis & irruis in nos, quando res noſtræ iacent. Forſan nobis quoque ſpiritum adhuc ducentibus, & animam habentibus dabit Deus, vt ad memoriam tuæ concionis te reuocemus. Dabit autem ſat ſcio. Nunquam ſuccedunt male facta; aiunt poetæ. Ὀδυσ.θ.

Argumentum XVI. Epiſtolæ.

Promiſerat Habronycho ſupra Themiſtocles ſcripturum ſe, quicquid poſt illud tempus eueniſſet. Scribit ergo de ſua ad Regem Perſarum profectione, quam Habronychus antea ſibi ab Euxitheo narratam Themiſtoclis nomine nec probare volebat, nec improbare.

Θεμιστοκλῆς Ἀβρωνύχῳ.

Τεθάῤῥηταί μοι τὰ μεγάλα καὶ δεινὰ ἐκεῖνα ὦ Ἀβρώνυχε, ἤ [1] καί σοι παρ' ἡμῶν Εὐξίθεος ἀπὸ γλώττης διαλεξάμενος, καὶ [1] δηλώσας ὅπως μοι διέγνωσαι. σὺ δ' ἐσιώπας, ὡς ἔφασκεν ἐκεῖνος, εἰς τὴν γῆν κύπτων· ἐπαινεῖν μὲν οὐκ ἔχων, ὡς ἐμὲ εἰκάσαι, κωλύειν δὲ οὐκ ἐθέλων. καὶ καλῶς ποιεῖς, οὐ γὰρ ἂν ἐκώλυσας· βλασφημεῖν δὲ οὐχ ἥρ-

[1] ἴσ. ἃ μεμήνυκέ σοι παρ' ἡμῶν.
[1] ἴσ. καὶ δηλώσας

Themiſtocles Habronycho.

Magna illa & ardua ſum audacter aggreſſus Habronyche, quæ iam audieras Euxithei ore, meis verbis tibi meum conſilium exponentis. tu verò tacebas, vt ille aiebat, oculis humi defixis: quòd, vt conijcio, nec approbare poſſes, nec impedire velles. & rectè quidem; neque enim impediſſes. maledicta verò dicere non conue-

Digitized by Google

ueniebat. ſed eo iam, eo; ſedensq. in rheda hæc ſcripſi. Vale: & quod ad nos attinet, læto ſis animo.

ἠρεμοῦντι. ἀλλ' εἶμι γε, εἶμι. καὶ ἐπὶ τῆς ἀπήνης ἤδη καθεζόμενος ταυτὶ γέγραφα. εὖ πρᾶττε, καὶ περὶ ἡμῶν εὐθύμει.

Argumentum XVII. Epiſtolæ.

POſt naualem ad Salamina victoriam conſtituto à Græcis iudicio, vt Diodorus narrat libro 11. quibus nam primæ deferendæ eſſent; Lacedæmoniorum opera factum eſt, vt vniuerſis Græcorum populis præferrentur non Athenienſes; quorum maior pars nauium, & virtus maximè enituit; ſed Aeginetæ; virorum autem iudicaretur praſtantiſſimus Aminias Aeſchyli poetæ frater: addit Herodotus lib. 8. Polycritum, & Eumenem. De Themiſtocle autem varia dicunt Plutarchus & Diodorus. Ille, quod congregati ad Iſthmum Græci palmam ſibi quiſque ſuffragio ſuo daret, poſt ſe vero Themiſtocli. ex quo factum, vt vnus Themiſtocles omnium ſuffragio iudicaretur optimus. Diodorus autem; Quòd Athenienſibus grauiter ferentibus ſe poſthabitos, veriti Lacedæmonij, ne quid mali Themiſtocles moliretur in Græcos, præmia quæ palmam adeptis dederant, illi duplicarint. Quæ cum accepiſſet Themiſtocles, Præturam amiſit. Scribens igitur ad Aminiam Themiſtocles, & res ſuas commendatas illi volens, redigit in memoriam, vt trierarchus ille ſub nauarcho Themiſtocle eſſet; vt magnos honores adeptus fuerit Themiſtoclis cauſa; & ipſe in ſe multos è potentioribus hac ipſa de cauſa irritauerit. Poſtremo antiquæ nobilitatis nomine, & fratrum eius exemplo rogat, vt opera & auctoritate ſua & ſibi & filijs & vxori non deſit.

Themiſtocles Aminiæ S.

ET ſi diu inter nos mutua familiaritate non ſumus vſi, in omni tamen noſtra vita ſimiles fuimus; & alter alteri non crebro quidem, ſed præclaram nauauimus operam.

Θεμιστοκλῆς Ἀμεινίᾳ χαίρειν.

ΕΙ' καὶ μὴ κεχρήμεθα ἀλλήλοις πολὺν χρόνον, ἀλλ' ἐοίκαμεν ἀλλήλοις πάντα τὸν βίον· εἰ αἵ τε χρεῖαι μοι κεκοινώνηνται, μεγάλαι δέ· ὥστε ἀπὸ χρειῶν ἡμῖν [margin: ἴσ. αἵ τε χρεῖαι ἡμῶν κοινεῖν. καὶ πολλαὶ μὲν, μεγάλαι δέ.]

τὴν ἡμέραν, ᾗ ἐναυμαχήσαμεν ἐν ταυτῷ, οὐ στρατιῶται μέρος ὄντες, ἀλλ' ἐγὼ μὲν ὢν εὖ [1] οἶδας, καὶ οἱ πλείους τῶν νῦν ὄντων ἀνθρώπων· σὺ δὲ τριήραρχος, ὡς τοῦ παντὸς ἀριστεύων ναυτικοῦ. ἥπερ μείζων καὶ βεβαιοτέρα φιλία, ἢ συναριστῶσιν καὶ συνδειπνοῦσιν [2] ὅς ἡμέρας ἀνθρώποις ἔστι δι' ὅσης τὸ Τιθωνοῦ δὴ λεγόμενον γῆρας, διὰ τὸν χρόνον ἂν γένοιτο. πρός γε μὴν [3] οὕτως ἀνδρεῖον ὄντα σε καὶ δίκαιον, οὐδὲ ἀμνήμονα εἶναι πείθομαι ὧν χρεὼν μεμνῆσθαι, ἀλλὰ τὸν καιρὸν ὁρᾶν ἐκεῖνον οἴεσθαι παρόντα, ἐν ᾧ σὺ μὲν ἐπιβόητος εἰς πάντας ἐγένου διὰ ἡμᾶς, ἡμεῖς μέντοι διὰ σὲ πολλοῖς καὶ δυνατοῖς οὐκ Ἀθηναίων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἑλλήνων προσεκρούσαμεν. ἢ πῶς οὐ δεινὸν ἂν γένοιτο, Ἀλκιβιάδην μὲν καὶ Στράτιππον, καὶ Λακρείδην, καὶ Εκμόχλην τοὺς Ἀθηναίους· τὸν αἰγινήτην δὲ Ἀριστείδην, καὶ Δέρκωνα τὸν Επιδαύρειον, καὶ Κέλωνα τὸν Τροιζήνιον, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν ἑλλήνων προδοσίαν τῆς ἐμῆς στρατηγίας καταδικάζειν, δι' ἣν [4] αὐτὸ τοῦτο, ὧν ἕκαστος βούλεται τοῖς ἄρχουσιν ὑπάρχειν τὰς ἑαυ-

τῶν

[1] ἴσ. ὅπερ οἶδας

[2] ἴσ. ὅσας ἡμέρας

[3] ἴσ. τῷ ὄντως ἀνδρεῖον εἶναι σε καὶ

[4] ἴσ. δι' αὐτὸ τοῦτο

vt nobis ſufficiat vnus ille dies, quo pugnam naualem ſimul pugnauimus, non vt exercitus pars; ſed ego quidem is, quem tu noſti, & plurimi hominum; tu verò trierarchus, & vniuerſæ nauticarum copiarum multitudini virtute præcellēs. quæ maior & firmior amicitia eſt, quam foret ob diuturnitatem prandia cœnaſque communes agentibus per tot dies, quot fuiſſe velis quam aiunt Tithonis ſenectam. Non ergo te ſolum opinor ſtrenuum & probum, ſed nec eorum immemorem, quæ meminiſſe oportet; ac illud tempus adeſſe putantem, quo tu noſtra cauſa multum es nomen conſecutus; nos autem propter te apud multos ac potentes, non tantū Athenienſes, ſed alios etiam Græcos offendimus. An verò ferendum erit, Alcibiadem quidem & Stratippum, & Lacridem, & Ecmochlem Athenienſes; Aeginetam verò Ariſtidem, & Derconem Epidaurium, ac Celonem Træzenium, multoſq. alios ex Græcis, accuſare me proditionis dum nauarchi imperio fungerer, eam ipſam ob cauſam, quam ineſſe quiſque in ijs vult, qui magiſtratum gerentes patrias liberant; & eorum ini-

mi-

micitias tua cauſa me ſuſcepiſſe. Qui iuſtam quidem tulerunt de deferenda præſtantiori palma ſententiam; ſed poſtmodum indignabundi ea geſſerunt, per quæ ab illis multiſq. alijs agor & feror. te vero & tuo ipſius nomine, & loco illorum omnium mihi non eſſe amicum? & iniqua maleficiorum recordatio fortior omnino erit acceptorum beneficiorum iuſta memoria? pluſq. illi valebunt ad inferenda nobis mala, quàm ad curanda tu commoda? Verum ego hæc non crediderim de Aminia filio Euphorionis; viro non paterna ſolum, ſed & conſanguineorum nobilitate illuſtri; Cynægiri, qui bello Marathoniaco egregia bellicæ virtutis opera præſtitit: Aeſchyli, qui toto vitæ curriculo eruditionis temperatiq. animi laude præſtat. Nimirum tu & tui ipſius ſectator eris, & fratrum ſimilis; tuoq. nauarcho auxilium feres. Optimus verò ferendi auxilij modus erit, In ſingulis quibuſq. concionibus obniti. Et ſi in publicis conuentibns profitearis te laturum opem, & in rebus honeſtis non defuturum, ſi noui quid in nos, vel miſeram vxorem, vel natos conſuatur; & adhibeantur

Diodor. lib. 11.

τῶν πατρίδας ¹ ἀρκουμένοις· ¹ ὅτι περὶ σοῦ μοι δι' ἀπεχθείας ἐγένοντο· Καὶ ἐδικάσαντο ¹ ὀρθὴν τὴν ὑπὲρ τῶν ¹ ἀρίστων δίκην, ¹ ἐνεμεσήσαντες δὲ δι' ὧν ὑπ' ἐκείνων καὶ ἄλλων πολλῶν καὶ ἄγομαι καὶ φέρομαι· ¹ μὴ οὐχὶ τὸ ἑαυτοῦ τε καὶ τὸ ἀντὶ πάντων ἐκείνων εἶναι μοι φίλον· καὶ ἐρρωμενέστερον τοῦ παντὶ τῆς δυσχαριστίας μετὰ τοῦ δικαίου ¹ ὑμῖν ὑπάρξει ἡ μετὰ τοῦ ἀδίκου μνησικακία. καὶ μεῖζον ἐκεῖνοι δυνήσονται κακοῦντες ἡμᾶς ἀδίκως, ἢ σὺ δικαίως εὖ ποιῶν. ἀλλ' οὐ γὰρ πείθομαι ταῦτα ὑπὲρ Ἀμεινίου τοῦ Εὐφορίωνος, ἀνδρὸς οὐ τὴν πατρῴαν μόνον εὐγένειαν γενναίου, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν συγγενῶν, Κυναιγείρου μὲν τοῦ Μαραθωνιακῷ πολέμῳ διαπρέποντος τὰ πολέμια, Αἰσχύλου δὲ ἐν παντὶ τῷ βίῳ καὶ παιδείᾳ καὶ σωφροσύνῃ διαφέροντος· ἀλλὰ καὶ μιμήσῃ αὐτὸς ἑαυτόν, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ὅμοιος ἔσῃ, καὶ τῷ σεαυτοῦ ναυάρχῳ βοηθήσεις. ἡ δὲ βοήθεια ἀρίστη, ἀντέχειν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἑκάστοτε. Καὶ ἐν μὲν τοῖς δημοσίοις συλλόγοις, εἴ τι καινότερον ἐφ' ἡμῖν ῥάπτοιτο καὶ μηχανῷτο ὑπὸ τῶν ἐξελασάντων ἡμᾶς κακόν, ἢ ¹ τῆς ἀθλίας μου γυναικός, ¹ εἴτε

¹ ἴσ. ῥυομένοις
¹ ἴσ. εἰ
¹ ἴσ. μὲν ὀρθὴν
¹ ἴσ. ἀριστείων
¹ ἴσ. ἐνεμέσησαν
¹ ἴσ. τὸ δὲ μὴ
¹ ἡμῶν
¹ ἴσ. κατὰ τῆς
¹ ἴσ. εἴτε καὶ παίδων τῶν

tur

καὶ

καὶ οὐ τὴν ἡμετέραν, ἐπαγγέλλοιο συλλαμβάνειν, καὶ ὑπουργεῖν τὰ μέτρια, εὖ ποιήσεις. εἰ δὲ ἐπαγγέλλοιο, οὐδέν σε ὀχλήσει πλέον ἐπιμελείας καὶ ἐπαχθοῦς φροντίδος.

tur machinæ ab ijs, qui nos eiecerunt in exilium, ita beneficium contuleris. Quòd ſi profitearis, nihil plus moleſtiæ habebis, quàm quòd diligentem laborioſamq. curam ſuſceperis.

Argumentum XVIII. Epiſtolæ.

Themiſtocles cum Ariſtide, cui Athenienſes Iuſti cognomen indiderant, in adminiſtranda Republica ſimultates geſſit. Ariſtidem Themiſtocles, dum gratia & auctoritate floreret, iure oſtraciſmi egit in exilium. Ariſtides verò Themiſtocli etſi non fecit paria; quippe vt vir probus, & iniuriæ immemor; quod Plutarchus in Ariſtide, & Themiſtocles ipſe epiſtola ſeptima & nona teſtatur: vitare tamen ſuſpicionem male ſentientis de profectione eius ad Regem Perſarum non potuit. De hoc ergo ſcribit Themiſtocles; & quaſi iam in tuto poſitus Ariſtidem exagitat.

Θεμιστοκλῆς Ἀριστείδῃ.

Ἤραμεν εἰς Πέρσας ὦ Ἀριστείδη, ἤραμεν· καὶ οὐδὲν δεινὸν ἐπάθομεν ὑπ' αὐτῶν. οἶδα δὲ, ὅτι κατὰ σαυτὸν θαυμάσῃ, τοῖς [1] δὲ προσποιήσῃ μὴ παρ' ἐλπίδα σοι τοῦτον τὸν λόγον λελέχθαι. ἅμα καὶ τεκμηρίῳ χρήσῃ πρὸς τὸ πλῆθος, ὅτι βεβαιοῦταί μου ἡ διαβολὴ τῇ τ' ἐμῇ εἰς ἐκείνους ἐλπίδι, τῇ τ' ἐκείνων φιλοφροσύνῃ εἰς ἐμέ. ἀλλ' ὅταν ταῦτα ληρῇς ἔχων, ἐπιπεσεῖταί σοι τὸ ἐν Σαλαμῖνι τρόπαιον· ἔστι

δὲ

[1] τοῖς δὲ λοιποῖς

Themiſtocles Ariſtidi.

Profecti ſumus, Ariſtides, profecti ſumus ad Perſas; & nihil mali paſſi ſumus ab ijs. miraberis tecum ipſe ſcio; cæteris verò ſimulabis, haud quaquam eſſe præter ſpem hoc tibi dictum. Aſſumes id tu etiam tamquam certum argumentum ad plebem, ex mea in eis ſpe, & eorum humanitate in me probari quod in me finxit calumnia. Has nugas dum garris, ruet in te trophæum in Salamine erectum. lapideum

illud

illud eſſe ſcis, & mole permagnum; cuius auctor ego; vt maiores in populo turbas commoueas, & beneficia conferentibus inuideas: ſiquis Deus non pro tua arrogantia iuſtus, ſed re vera hoc titulo dignus ſaxum illud in execrandum & ingratum tuum caput deuoluat. Me verò vult ſaluum magnus Rex, non vt gratiam referat; (certè enim paſſus, quæcumque paſſus eſt, noſtris beneficijs egregiè reſponderet) ſed inimicum quidem ſibi me in alijs norat, at virtutem admiratus eſt, & fortunam miſeratus. Quocirca ſi propter me legationem mitteretis ad illum, iniquè vos egiſſe iudicaremini, vt is iniqua paſſum ſubleuaret: & eijcientes vos miſerandum feciſſe, vt merito ille miſeraretur eiectum. Quãquam exules nos iam amplius miſerabiles non ſumus. Quare diſrumpatur licet Ariſtides Lyſimachi filius. Diſrumpatur cuicumque iniucundum eſt, commodius nobis rem eueniſſe, quàm ipſe ſperabat.

δὲ λίθινον οἶδα καὶ νεανικὸν τὸ μέγεθος, οὐχ' [1] ἄνεπος ἐγὼ μὰ μᾶλλον δῆμον ταράττοις, οὐδ' ἄλλοις εὐεργέταις φθονηθήσῃ, τίς ἄρα δαίμων οὐ κατὰ τὴν σὴν ἀλαζονείαν δίκαιος, ἀλλὰ λήθινω, ἐκείνην τὴν πέτραν εἰς τὴν ἐπάρατόν σου καὶ ἀχάριστον κεφαλὴν ἐκβάλοι. Ἐμὲ δὲ οὐκ ἀντευποιῶν σώζεσθαι βασιλεὺς ὁ μέγας· ἢ [1] τὸ μήκιστον ἂν ἡμῖν ἐχαρίζετο ἀμειβόμενος, μαθὼν [1] ἃ πέπονθε. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐχθρὸν ᾔδει με αὐτῷ, τῆς δ' ἀρετῆς ἐθαύμαζε, καὶ τῆς τύχης ᾤκτειρε. τοιγάρτοι [1] κινδυνεύετε αὐτοὶ περὶ ἐμοῦ ἐπιπρεσβεύεσθαι παρ' ἐκεῖνον, [1] ἢ ποιπερ αὐτοὶ ἠδικεῖτε, ἣν ἐκεῖνος βοηθεῖν ἀδικουμένῳ· αὐτοί τε ἐλεεινὸν ἐποιεῖτε ἐκβάλλοντες, ὁ δὲ ἄρα ᾤκτειρεν εἰκότως ἐκβεβλημένον. ἀλλ' οὐ γὰρ ἐλεεινοὶ τὰ νῦν ἔτι οἱ φυγάδες ἡμεῖς. ὥστε πνιγέσθω μὲν ὁ Λυσιμάχου υἱὸς Ἀριστείδης· πνιγέσθω δὲ πᾶς, ὅτῳ μὴ καθ' ἡδονήν ἐστιν, ὅτι δεξιώτερον ἡμῖν ἀπήντηκεν, [1] ὡς αὐτὸς ἤλπιζε.

[1] ἴσ. οὐ αἴτιος ἐγώ, ἵνα μᾶλλον τὸν δῆμον ταράττῃς, καὶ τοῖς εὐεργέταις φθονῇς· ὅτις παρ' οὐ κατὰ τ. σ. ἀλ. δίκαιος, ἀλλ' ἀληθινὸς

[1] ἴσ. τὸ μέγιστον

[1] ἴσ. παθὼν ἃ ἐπεπόνθει

[1] ἴσ. κινδυνεύετε εἰ περὶ

[1] ὅτι περ αὐτοὶ ἠδικεῖτε, ἣν ἐκεῖνος

[1] ἢ ὡς

Argu-

Digitized by Google

Argumentum XIX. Epiſtolæ.

Monuerat ſupra Themiſtocles Pauſaniam, vt fortunæ viciſſitudinem caueret, & populari auræ diffideret. Ille iam animo corruptus moliebatur, vt primo libro ait Thucydides, imperium Græciæ. miſſaq. ad Regem Perſarum epiſtola, Spartam illi, & reliquam Græciam promittebat, dum Rex illi filiam in matrimonium daret. annuit Rex, & maioribus promiſſis pellexit Pauſaniam. ille Platæenſi victoria elatus, & amicitia Regis inſolentior factus, & moribus, & habitu, & ſatellitio cœpit imitari Medos. vt tandem Spartani vocatum iterum ac tertio omni poteſtate nudauerint, denique detectis omnibus proditionis machinis morte affecerint. De quo Thucydides, Diodorus Siculus libro 11. & Plutarchus in Themiſtocle. Has ignominias obijcit illi Themiſtocles, & perfidiam exprobrat, vir hac de cauſa omni laude digniſſimus.

Θεμιστοκλῆς Παυσανίᾳ χαίρειν.

Ἀπολελόγισαι ὑπὲρ τῆς τύχης ὦ Παυσανία. δι' ὧν γὰρ οὕτως ἠτύχηκας, δικαίως ἀφήρησαι καὶ ἡμᾶς τοῦ κατηγορεῖν ἔτι τῆς τύχης. οὐ γὰρ ἐπιχειρῶν Μῆδος γενέσθαι Λακεδαιμόνιος ὤν, καὶ Μήδοις προστιθεὶς τὴν Ἑλλάδα, ἀρχῆς | μόνον ἀπεστέρησαι, τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ εἶχες, καὶ ἐξουσίας δι' ἧς ταῦτα ἔπραξας· αὖτις δὲ ‖ περιιὼν, καὶ κατὰ καιροῦ ποθεῖς, ἐν ᾧ τι τῶν διεγνωσμένων καὶ δρᾶσαι δυνήσῃ. ὥστε σὺ τὴν τύχην ἠδίκηκας, ἣν τότε εἶχες, οὐ σὲ ἐκείνη· Καὶ νῦν ἔτι εὐτυχεῖς, ὅτι κινδυνεύσεις ἀκ-

| ὅσ. μὲν

‖ ἴσ. περιιὼν ἄνω καὶ κάτω καιρὸν ποθεῖς, ἐν ᾧ τῶν διεγνωσμένων τι

Themiſtocles Pauſaniæ S.

Dediſti fortunæ ſuam defenſionem Pauſania. per mala enim, in quibus nunc es, iure nobis quoque abſtuliſti facultatem accuſandi amplius fortunam. Nam tu cum Lacedæmonius ſis, eſſe Medus voluiſti, atque ad Medorum regnum adiungere Græciam. quamobrem præfecturam Helleſponti amiſiſti, & auctoritatem qua hæc agebas. tu verò circumeundo huc illuc vagaris, & opportunitatem deſideras, qua effectum reddas aliquid ex ijs, quæ ſtatuiſti. Itaque fortunæ, quam tunc temporis habebas, iniurius tu fuiſti,

ſti, non illa tibi. & nunc proſpera adhuc fortuna vteris. inſuper enim tibi periculum imminet,& Lacedæmonij te morte mulctabunt. ſolatium tibi erit, quòd non iniuſtam lues mortis pœnam. Cum Artabazo fœdere coniunctus, & Regis eſſe gener ſupra modum expetis. At quomodo te putas par pari referre? Ducis vxorem barbaram, ſimulque Cariam forte aut Phrygiam accipis: das autem Græciam, & vrbes Græcorum, nec Lacedæmona excipis. Et perfecturum te cogitata ſperas inſulſe. Cum verò te fruſtrata fuerit ſpes, cognoſces ſolum tibi ſenſum proditoris fuiſſe, opera non præſto eſſe. Non tam longè diſtant à Peloponneſo Pauſania Troas & Colonæ, quo te abdidiſti ad agenda negocia Regis, vt ad hæc loca non perueniat tuorum operum fama. Sed Polypnionis opera, & Gongyli Eretrienſium ſceleſtiſſimi vteris ad negocia Regis; qui etiam perferendis litteris aptus tibi fuit tabellarius. Hæc in Græciam peruulgauit fama & Mneſtoridas: quem tu, quòd Lacedæmonius ſit, & hoc eſſe velit, teq; aſſiduo legum Spartanarum admoneat, contumelijs oneraſti; & pro-

ἀκμήν, καὶ μέλλεις ἀποθανεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων· ἕξεις παραμυθίαν, ὅτι ¹ καὶ οὐκ ἀδίκως ἀποθνήσκεις. Ἀρταβάζῳ ὑπερφυῶς ἔνσπονδος, καὶ βασιλέως γαμβρὸς εἶναι ὀρέγῃ. Καὶ πῶς ἴσα ἀντὶ ἴσων οἴει διδόναι τε καὶ λαμβάνειν; ὅς γε λαμβάνεις μὲν γυναῖκα βάρβαρον, καὶ γῆν μετ᾽ αὐτῆς Καρῶν τάχα ἢ Φρυγῶν. δίδως δὲ γῆν τε τὴν ἑλληνίδα, καὶ πόλεις τὰς ἑλλήνων, οὐδὲ Λακεδαίμονα ἐξαίρεις. Καὶ τελέσειν ἃ διέγνωκας ὦ μάταιε ἐλπίζεις. ¹ ἀποτυχών τε γῆς εἰσοποσουτε φρόνημα μόνον ἦν προδότου, τὰ δὲ ἔργα ὑστέρησεν. οὐχ οὕτως ὦ Παυσανία μέγα διείργεται τῆς Πελοποννήσου ἥ τε Τρῳὰς αὐτὴ καὶ Κολωναί, ἔνθα σοι καταδυῦτι τὰ βασιλεῖ συμφέροντα ¹ μελέτω, ὥστε τὴν σῶν ἔργων κωφὰ ταὐνθάδε εἶναι. ἀλλά σοι τὰ πρὸς βασιλέα ἢ Πολυπνίων ἐστίν, ἢ ¹ Γόπυλος ὁ κάκιστος Ἐρετριέων· ἄν τι καὶ τούτῳ ἀγαθῷ κέχρησαι ἀγγελιαφόρῳ· εἰς δὲ τὴν ἑλλάδα φῆμαι ταῦτα ἀγγέλια φοροῦσι, καὶ Μνηστορίδας· ὃν σὺ Λακεδαιμόνιον ὄντα, καὶ μένειν τοῦτο βουλόμενον, καὶ σοὶ ῥῆσιν ἀεὶ ποιούμενον τῶν ἐν Σπάρτῃ νόμων, ὑβρίσας ¹ ἔχθ, καὶ μό-

¹ ἴσ. ὅτι οὐκ ἀδίκως

¹ ἴσ. ἀποτυχὼν γ᾽ οὖν εἴσῃ, ὅτι σου τὸ φρόνημα

¹ μέλει

¹ Γόγγυλος. Θουκυδ. καὶ Διόδ. Σικελ.

¹ ἔχεις

νος

νὸς τῆς προδοσίας ἀπολαύσεις. ἀλλὰ σκόπει ὦ σχέτλιε, ἔτι σε Ἀρτάβαζος ὀνήσει Λακεδαιμονίων καλεσάντων, ἢ ἡ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ ἤδη οὖσα ὡραία γάμου. Καί σοι ταῦτα ὑφ' ἡμῶν γραφόμενα πολὺ γενέσθω χαλεπώτερα καὶ δι' ἡμᾶς, ὅτι σοι ταῦτα αὐτοὶ φυγάδες ὄντες ὀνειδίζομεν.

& proditione ſolus perfrueris. At conſidera miſer, qua te re iuuare queat Artabazus vocatum à Lacedæmonijs, aut Regis filia iam viro matura. Hæc porro, quæ nos ſcribimus, longè maiorem tibi moleſtiam afferãt & propter nos; Quòd qui exules ſumus, hæc tibi probra obijcimus.

Argumentum XX. Epiſtolæ.

Continet hac epiſtola, quicquid Themiſtocli obuenit, poſtquam Argis abſceſſit vſque ad peregrinationem Perſicam. Multas hic minutias reperias, quarum vel nulla mentio ſit in hiſtorijs, vel diuerſo, aut etiam contrario modo ſit. ſicut & ipſe qua de Admeto narrat epiſtola 11. aliter hic videtur expoſuiſſe. cum certè rem in ea preſſius, in hac latius explicauerit, vt ex vtraque narratione vnam conficias integram. Quare qui confictas epiſtolas haſce vult, fateatur neceſſe eſt, aut de ſuo aliquid addidiſſe ſimulatum ſcriptorem. tumq. vix credi poteſt, quo pacto omnia cõueniant. ex veris enim & fictis nunquã ſit vna cohærens & ſibi cõſtans hiſtoria. aut olim extare alium ſcriptorem, de quo ille ſumpſerit; & latuerit auctor ille Thucydidem, Plutarchum, & Diodorum Siculum. ſed hoc diuinare eſt, & non perpendere quid phraſis valeat, & ſtylus, ac ſententiarum grauitas. Nam ſi Thucydides ipſe admiratus eſt Themiſtoclis eloquentiam; & Thucydidem nemo vnquam potuit imitari; quis putet extitiſſe quempiam, qui ſcribendo auſus fuerit Themiſtoclis perſonam induere?

Θεμιστοκλῆς Πολυγνώτῳ χαίρειν.

Ταῦτά ἐστιν ὦ Πολύγνωτε τὰ συμβάντα ἡμῖν μετὰ τὴν ἐξ Ἄργους φυγὴν, ἃ παρεκάλεις γραφῆναι

Themiſtocles Polygnoto S.

Quæ nobis obtigerunt, poſtquam ex Argis profugimus, & ſcribi ad te Polygnote iuſſiſti, hæc ſunt, quæ

quæ iam ſcribo. Cum nuntius, quem ad me miſiſti, magna celeritate veniſſet; atque inter alia fugiendum eſſe retuliſſet; Argis ſine mora relictis: comitati verò ſunt abeuntem Nicias & Meleager hoſpites mei: Cyllenem maritimum Elæorum oppidum deuenimus. Ibi parum abſuit, quin inſequentes nos expectaremus propter tempeſtatem. Etenim cum nauigationem Corcyram inſtituiſſemus. Corcyręos enim nobis olim beneficijs deuinxeramus; tres totos dies retenti fuimus. & putabamus fugam noſtram Lacedæmonios iam non latere. Verum quarta die nobis valde commoda fuit nauigatio. & comitantes quidem amicos, vbi gratias egiſſem, dimiſi: volebant enim nos vltra etiam fugientes ſequi: naui verò, quam mihi dederant, ſolus Corcyram feliciter ſum aduectus. Porrò Corcyræi non tam grati eſſe, quàm à periculo abeſſe volebant. nobiſque referendam pro beneficijs gratiam exigentibus, viciſſim illi loco beneficij petebant, ne exilij terminum Corcyram ſtatueremus. Itaque animi pendebam. Iam enim & nauem remiſeram hoſpitibus Argiuis; & famuli paucio-

ναι σοι, καὶ ἐγὼ γέγραφα. τοῦ
γὰρ ἀγγέλου κατὰ τὴν ¹ σπου- ¹ τὴν) δοκεῖ παρέλκειν
δὴν ἐλθόντος, ὅνπερ ἔστειλας
ἡμῖν, τὰ δὲ ἄλλα καὶ φεύ-
γειν ¹ ἀγγέλλοντα, ἄρας αὐ- ἀγγέλλοντος
τίκα ἀπ᾽ Ἄργους· συνηραν-
τό ¹ μοι καὶ τῶν ξένων Νικίας ¹ δέ μοι
καὶ Μελέαγρος· κατῆλθον
ἐπὶ Κυλλήνην τὸ Ἠλείων ἐπί-
νειον. ἐκεῖ δὲ ἐκινδυνεύσα-
μεν ὑπὸ χειμῶνος ἀναμεῖ-
ναι τοὺς διώκοντας ἡμᾶς.
πλεῖν γὰρ ἐπὶ Κέρκυραν ὡρ-
μημένοι, χάριτος ἡμῖν εἰς
Κερκυραίους προϋπηργμένης,
τρεῖς ὅλας κατειχόμεθα ἡ-
μέρας. Καὶ οὐκ ἐδόκει ὅτι
φεύγομεν ¹ ὅτι καὶ Λακεδαι- ¹ ἴσ. ἔτι
μονίοις ἄδηλον εἶναι. τετάρ-
τη ¹ γὰρ ἡμέρα πλοῦς σφόδρα ¹ ἴσ. γοῦν
ἀγαθὸς ἡμῖν γίγνεται. Κἀ-
γὼ τοὺς μὲν ξένους ἀπέλυσα
ἐπαινέσας· ἔτι γὰρ ἡμῖν καὶ
πορρωτέρω ἠξίουν συμφεύ-
γειν· ναῦν δὲ ἣν παρέχοντό
μοι ¹ ἀφεὶς ἐπὶ Κέρκυραν εὐ- ¹ ἴσ. ἀφεθεὶς
πετῶς διεκομίσθην. Κερ-
κυραῖοι δὲ οὐκ εὐχάριστοι
μᾶλλον ἢ ἀκίνδυνοι ἐβού-
λοντο εἶναι· καὶ ἀμοιβὴν ὧν
εὐηργετοῦντο ἀπαιτούμενοι,
εὐεργεσίαν ᾐτοῦντο, ¹ ἐπὶ ¹ ἴσ. μὴ ἐπὶ
Κερκύρᾳ τὴν φυγὴν κατα-
λύειν. ὥστε ἡμῖν ὅ, τι καὶ
δράσομεν ¹ ἠπόρει τῇ γνώ- ¹ ἠπορεῖτο
μῃ. ἤδη δὲ καὶ τὴν ναῦν
τοῖς ξένοις ἀπεπέμψαμεν τοῖς

ἀργαλέοις· οἰκέται τέ μοι ἐλάσσονες, ὧν ἀπέλυσα, ἐλείποντο. ἐπεὶ δὲ Κερκυραῖοι καὶ τραχύτερα ἤδη ἐφθέγγοντο, καὶ προδώσειν ἐῴκεσαν πολλῷ μᾶλλον ἢ μαχέσασθαι περὶ ἡμῶν, ἔγνων ἐπὶ Σικελίαν τε καὶ πρὸς Γέλωνα πλεῖν. Γέλων γὰρ δήποτε Συρακουσίων ἐμονάρχει, καὶ ‖ ἥσθητο οὐ παρέργως ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔμελλεν Ἀθηναίοις πείθεσθαι. ναῦν δὴ σκέπτομαι ἀνδρῶν Λευκαδίων, ‖ καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἔμελλον εἰς τὸν Αὐσόνιον ἐμβάλλειν. καί με ἀπέτρεψεν κομισθεῖσα ἀγγελία. ἐτεθνήκει γὰρ ἤδη Γέλων, καὶ πολλὴ περιειστήκει ταραχὴ Ἱέρωνα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἄρτι τὴν μοναρχίαν καθιστάμενον. Καὶ ἐγὼ ὥσπερ εἶχον, τῇ αὐτῇ νηὶ ἐπί τε Ἤπειρον πλέω, καὶ ἀποβὰς εἰς Μολοσσοὺς ἔρχομαι, καὶ ἐπὶ τῇ ἑστίᾳ τοῦ Ἀδμήτου ἐκαθεζόμην. Ἀδμήτῳ δὲ τότε ὑπήκουε τὸ Μολοσσῶν ἔθνος, καὶ ἐδόκει μάλιστα αὐτῷ δι' εὐσέβειαν ἡ βασιλεία ηὐξῆσθαι, καὶ οὐκ ἐφαίνετο περιόψεσθαι ἡμᾶς ἱκέτας γενομένους. Τῶν δ' Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων οἱ πεμφθέντες, ὅπως βίᾳ πάντοθεν με ἄγωσιν, τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ καταπλεύσαντες εἰς Μολοσσοὺς ἀφικνοῦνται. Καὶ καταλαβόντες με

αὐτό-

‖ ἴσ. ἤρτητο

‖ ἴσ. οἱ τῇ

ciores mihi ſupererant, quàm quos miſſos feceram. Sed cum Corcyræi aſperius iam loqui cœpiſſent; multoq. magis proditurí, quàm pro nobis viderentur pugnaturi; ſtatutum mihi fuit nauigare in Siciliam ad Gelonem. Gelo enim eo tempore Syracuſis principatum obtinebat; nobisq. adhærebat ſerio, nec erat Athenienſes auditurus. Quare nauim hominum Leucadiorum exploro, qui poſtridie ſe nauigationi maris Auſonij commiſſuri erant. ſed allatus nuntius à propoſito me auocauit; Gelo enim iam deceſſerat, & frater eius Hiero in regnum ſuccedens magnis turbis iactabatur. Ergò ita vt me habebam, eadem naui vehor in Epirum; & egreſſus ad Moloſſos venio, atque ad focum Admeti ſedebam. Admeto verò tunc parebat Moloſſorum gens; videbaturq. auctum illi regnum ob pietatem potiſſimum; & nos ille ſupplices non neglecturus. Poſtero die appulſi ad Moloſſos aduenere Athenienſes & Lacedæmonij, qui me vt vi vndecumque abducerent, miſſi erant. ibi me depræhenſo læ-

tati

tati ſunt, & ſecum me abducturos aiebant. Admetum igitur adeunt, atque ita compellant. Proditorem, Admete, domo & foco excepiſti, nec animaduertis: qui nihilo ſecius te & Moloſſos prodebat. Et ſi res illi ſucceſſiſſet, nos Admete ſederemus ad focum Medorum, hic verò te eiecto regnum fortaſſe Theſprotorum occuparet. Ita in Pauſaniam iniquiores extitimus. Nam eorumdem conſiliorum ergo pœnas iam tulit ille, hic verò euaſurum ſe ſperat; teq. iniquitatis tutelarem facit. At Pauſaniæ nec Chalciæcus opẽ tulit. Verum tu hunc iube hinc ſurgere, vt fallaciter agere deſinat, tuumque polluere focum. Athenienſes autem & Lacedæmonij loco proditoris & exulis vnius tibi ſint amici. Contra hæc cum eſſem ego dicturus, vt putarem illos pudore ſuffuſos à me reiectum iri; anteuertit Admetus. & hoc, inquit, tempus ò Athenienſes & Lacedæmonij ſupplici Themiſtocli datum eſt. Si verò & proditoris iudex eſſem, nec Athenienſibus gratificando, nec Lacedæmonijs Themiſtoclem abſoluerem. & hoc mihi

αὐτόθι ἐχάρησαν, καὶ ἄξειν προὔλεγον. καταστάντες τε Ἀδμήτῳ τοιαῦτα ἔλεγον. Προδότην ὦ Ἄδμητε ἐλάνθανες οἴκῳ τῷ σῷ καὶ ἑστίᾳ δεξάμενος. οὗτος δὲ ἧσσον οὐδὲν καὶ σὲ καὶ Μολοσσοὺς προεδίδου· καὶ εἰ κατώρθωσεν, ἡμεῖς ὦ Ἄδμητε ἱκέται τῆς Μήδων ἐγενόμεθα ἑστίας. οὗτος δ' ἂν ἴσως καὶ ἀντὶ σοῦ ἐβασίλευσε Θεσπρωτῶν. Νῦν δὲ ἄδικοι ἄρα ἐς Παυσανίαν ἐγενόμεθα. τῶν γὰρ αὐτῶν ἕνεκεν βουλευμάτων ὁ μὲν τετιμώρηται ἤδη, ὁ δὲ σεσῶσθαι προσδοκᾷ, καὶ σὲ τοῦ ἀδίκου βοηθὸν ποιεῖται. Παυσανίᾳ δὲ οὐδ' ἡ Χαλκίοικος ἐπήρκεσεν· ἀλλὰ τοῦτον μὲν ἀνίστασθαι κέλευε καὶ παυσάσθω γε διαβάλλων, καὶ τὴν σὴν μιαίνων ἑστίαν. φίλοι δέ σοι ἔστωσαν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι ἀνθ' ἑνὸς προδότου καὶ φυγάδος. Ταῦτα εἰποῦσιν αὐτοῖς ἐγὼ ἔμελλον ἀντιλέγειν, ὑφ' ὧν ᾤμην αἰσχυνθέντας αὐτοὺς ἀπελάσεσθαι· ἀλλὰ φθάνει Ἄδμητος εἰπών· Οὗτος μὲν ὁ καιρὸς ὦ Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι τὴν ἱκετείαν μόνον τὴν Θεμιστοκλέους δικάσειεν. εἰ δὲ καὶ τὴν προδοσίαν ἐδίκαζον, μήτε Ἀθηναίοις[1] ἄν, μήτε Λακεδαιμονίοις[1] εὖ ποιῶν ἀπέλυον

[1] ἴσ. Ἀθηναίους
[1] ἴσ. Λακεδαιμονίους

λυσιν ἂν Θεμιστοκλέα. Καί μοι ταῦτα ἔδοξα ἂν τήν τε ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίαν καλοῦσιν, καὶ τὴν ἐν Σαλαμῖνι, τήν τε Παυσανίου προδοσίαν· ἥτις ὑμῶν, κἂν ἐπὶ Θεμιστοκλέα διαιρῆτε αὐτήν, ἀεὶ μόνου ἔσται Παυσανίου. Καὶ ταῦθ' ὑμεῖς ἐμέ τε ἀγνοεῖν δόξετε, ἐγώ τε ὡς ταῦτ' ἀγνοῶν τὰ τῆς ἱκετείας δικάζω. ἄνδρα τῆς ἐμῆς ἁψάμενον ἑστίας, καὶ δεδιότα μὲν ἀνθρώπους, τοῖς δ' ἐν Ἠπείρῳ θεοῖς πιστεύοντα, ὡς ' ὄντα φυλάσσω, καὶ ἱκέτην ' ἀντὶ τούτου Є ἀβλαβῆ. Καὶ οὐκ ἀνθρώπων ποσὶν ἀπέχθομαι, ἀλλὰ θεοὺς δεδιέναι οὐκ ἀρνοῦμαι· θυσιῶν τε ἡγοῦμαι ἁπασῶν χάριν ἀμείνω εἶναι θεῷ ἱκέτην φυλασσόμενον. Οὗτοι μὲν δὴ ἐκεῖνοι κατηφήσαντες ἐκ Μολοσσῶν ἐχώρησαν. ἐγὼ δὲ εἰς Μακεδονίαν ὑπὸ Ἀδμήτου πεμφθείς, καὶ εἰς Πύδναν ἥκων πρὸς Ἀλέξανδρον Μακεδόνων ἄρχοντα, πέμπομαι ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τὴν ἐκεῖ θάλασσαν. καὶ ἐπιτυχὼν ὁλκάδος εἰς Ἰωνίαν πλευσούσης ἐμβὰς ἐκομιζόμην. ' Γῆς τε γὰρ οὗ βασιλέως δὴ μάλιστα ᾐσθημένος ὧν εἰργασάμεθα αὐτὸν κακῶν, μάλιστα ' ἔμελλεν εἰ δίκαια πεπόνθαμεν γνώσεσθαι '. πλέοντας δ' οὐκέθ' ἡμᾶς εὔπλοια ἦγεν, ὑφ' ἧς καὶ ἀναχθῆναι

ἴσ. ὡς ὄντι

ἴσ. καὶ δὴ ἱκέτην ἀντιπαίσομαι ἀβλαβῆ.

ἴσ. γῆς τε γάρ που ἐχόμενοι, βασιλ. δὴ μάλ. ᾐσθημένου

ἴσ. ἐμέλλομεν

γνώσεσθαι

mihi ſuggereret naumachiam ad Artemiſium & Salaminem, ac proditio Pauſaniæ; quæ vobis, licet communem eſſe velitis & Themiſtocli, ſemper erit ſolius Pauſaniæ. & hæc vos ignorare me exiſtimatis; & ego tamquam ignorans ea ſupplici diſceptator ſum. Virum, qui ad focum meum confugit; & timore quidem hominum perculſum, Dijs verò Epiroticis fretum, pro viribus tutor; & propugno, vt mihi ſupplex incolumis ſit. Nec vllos hominum ego proſequor odio, ſed Deos me timere non nego. & ſeruare ſupplicem cunctis victimis Deo gratius donum opinor. Ita illi capite demiſſo è Moloſſis abierunt: ego verò in Macedoniam ab Admeto miſſus, & Pydnam profectus ad Alexandrum principem Macedonum, mittor ad vicinum mare ab Alexandro. & onerariam nactus nauem, quæ in Ioniam nauigatura erat, in eam conſcendens vehebar. terra enim iter habentes, quæ eſt in ditione Regis; cui bene nota ſunt mala, quibus eum affecimus; percepturi eramus, num iuſtas penderemus pœnas.

nas. Sed nobis in alto non erat commoda nauigatio, cuius etiam ſpe à terra ſolueramus; verum magna tempeſtate iactabamur. Cæterum me non tam affligebat tempeſtas, quàm quod Naxon deferebamur. Naxos verò tunc ab Athenienſibus diripiebatur, & in eorum copias tranſuecti eramus. Itaque inops cõſilij quid agerem non habebam; & cogitabam ad inutiles ſupplicandi modos deuenire, ac pernicioſam petere fugam. Iam enim nullo labore capturi me erant Athenienſes, & in manus quærẽtium incideram qui fugiebam. Sed quia ijs qui erant in naui, omnibus videbar eſſe ignotus, timebam verò ne me qui in caſtris erant agnoſcerent, è naui non ſum egreſſus. Suſpicionem porro conuectoribus inijciebam, & allaturus illis mali quippiam videbar, & nequaquam aptus nauigationi; vt me etiam eijcere de naui vellent. Cum in hoc periculo eſſem, Diopithes, vnus ex ijs qui mecum nauigabant, patria Bargyliata, qui prius in me ſubinde intuens videbatur admirari; tunc intẽtius conſiderabat; meq. illũ ipſum, quem putabat eſſe, cognouit. Ergo cũ ſolus ad me proximè

ac-

χθεῖσαι ἐπειράθημεν· ἀλλ' ἤδη καὶ ἰσχυρῷ χειμῶνι ἐχρώμεθα. Καὶ οὐκέτι ὁ χειμὼν ἐμὲ τοσοῦτον ἔτι ἐλύπει, ἀλλ' ὅτι Νάξον καταφερόμεθα. Νάξον δὲ Ἀθηναῖοι τότε ἐπόρθουν, καὶ ἐπὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν κατεπλεύσαμεν. Ἐγὼ οὖν ἐν πολλῇ ἀμηχανίᾳ ἐκείμην, καὶ ἤδη ἐνόμιζον ἱκετείας τε ἀνωφελεῖς ἱκετεῦσαι, καὶ ὀλεθρίου ἅψασθαι φυγῆς· ἀκμητὶ γὰρ ἔμελλον ἁλώσεσθαι Ἀθηναίοις, πρὸς τοὺς διώκοντας ὁ φεύγων ἐληλυθώς. ἀλλ' ἐπεὶ τοῖς μὲν ἐν τῇ νηῒ ἀγνὼς ἅπασιν εἶναι ἐδόκουν, τοῖς δ' ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐπιγνωσθῆναι ἐδεδίειν, οὐκ ἐξέλιπον τὴν ναῦν. οἱ σύμπλους δ' ὕποπτοι ἐγίγνοντο, καί ¦ τοι κακὸν αὐτοῖς γενέσθαι ἐδόκουν, καὶ οὐκ ἐπιτήδειος εἶναι ἐν τῷ πλεῖν· ὥστε καὶ ἐκβάλλειν ἐκ τῆς νεὼς ἐβούλοντο. ἐν τούτῳ δέ μοι κινδύνῳ ἑστῶτι Διοπείθης ἀνὴρ τῶν συμπλεόντων ἡμῖν, γένος ¦ Βαργυλιήτης, καὶ πρότερον ἐνορῶν τέ μοι πολλάκις, καὶ θαυμάζοντι ἐοικὼς, ἔτι μᾶλλον τότε ἐσκέπτετο, καὶ τοῦτο ἰσχυρῶς ὅν περ ᾤετο αὐτὸς ὢν ἐφάνην. Καί μοι μόνος ἐγγίστα ἤδη ὢν ὀλίγῃ τῇ φωνῇ ἔλεγεν· Ἀκλεῶς

ἐνυ-

¦ καί τι

¦ Βαργυλιάτης

ἐνυβρίζει σοι τὸ δαιμόνιον ὦ Θεμιστόκλεις, εἴ σοι τὴν σωτηρίαν τέθεικεν ἐν μόνῳ τῷ ἀγνοηθῆναι Θεμιστοκλεῖ ὄντι, τὸ σώζεσθαι [a] κεῖται. ἀλλ' ἔγωγε καὶ ἔγνωκά σε, καὶ τοῦτο μάλιστα ὡς ὀλέθριον [b] δεδεί σοι σωτηρίαν ἴσως ἐργάσομαι. Ἐγὼ γάρ τοι εἰμὶ ἐκεῖνος, ὃν σὺ ἐῤῥύσω, ὅτε εἰς Ἀρτεμίσιον ἔμπορον καταπλεύσαντα ἀνδρὸς Ἑστιέως ἐχθροῦ ἰδίου ἕνεκα ἀποθανεῖν ὡς παρὰ βασιλέως πλέοντα ἠξίουν. Σὺ δὲ, ὅπερ ἦν, ἀπιστήσας αὐτοῖς, ἔτι καὶ ἐκάκωσας τῆς ἐπιχειρήσεως. καὶ οὔτε εὖ ἐπεπόνθεις ὑφ' ἡμῶν πρότερον, οὔτε πείσεσθαι προσεδόκας. ἡγεμὼν γὰρ ἦς βασιλεῖ ἀντίπαλος, καὶ ἄλλοις εὐεργεσίαν παρεῖχου· καὶ ἐγὼ ἀπεγνώκειν ἐκείνης τῆς χάριτος ἀμείψασθαι Θεμιστοκλέα, καὶ οὐδὲ ἐβουλόμην· οὐ γάρ σε ὧδε πράξειν, ὥστε καὶ ἡμῶν δεηθῆναι ἠλπίσαμεν. Ἀλλ' ὦ φέριστε, ἔφην ἐγὼ, οὐδ' ἐμοὶ τοῦτο νῦν ἀτύχημα γέγονεν, εἰ καὶ ἐπὶ τὸ παρὰ σοῦ λαχεῖν ἀμοιβῆς ἀφῖγμαι, καὶ δύναταί με ταῦτ' ὠφελεῖν. σὺ δὲ [c] χαίρεταί μοι· καί μοι εὐτύχημα ἐστὶ, εἴ σοι δύναμις ὧδε ἔχει, ὥστε σῶσαι Θεμι-

[a] ἴσ. κἂν τῷ λαθεῖν τὸ σώζεσθαι

[b] δεδοικότι σοι

[c] ἴσ. σὺ δὲ χαῖρέ τί μοι

acceſſiſſet, ſubmiſſa voce ait. Turpiter eſt in te contumelioſa fortuna Themiſtocles, dum tuã in hoc vno ſalutem collocauit, ſi ignoreris, cum ſis Themiſtocles; & euadere poſſis, ſi lateas. Ego verò te noui; & quod maximè vt exitioſum times, per hoc ego tibi ſalutem dabo. Is enim ego tibi ſum, quem ſeruaſti, quando mercator Artemiſium delatus, propter hominem quendam Heſtienſem priuatum inimicum, quaſi Regis explorator ad mortem petebar. Tu verò, id quod res habebat, & fidem illis non habuiſti; & præterea propter facinus, quod aggreſſi erant, puniuiſti, nec vllo à me antea beneficio affectus, nec afficiendum te ſperans. Dux enim eras Regi aduerſarius, & beneficia in alios conferebas. & nulla mihi ſpes erat fore, vt referrem Themiſtocli gratiam; immo nec volebam. numquam enim te futurum ea fortuna arbitrabar, vt mea operâ indigeres. Ad quem ego; Nec mecum, inquam, infeliciter nunc agitur, optime vir; quando & ad perſoluendam à te mihi gratiam deueni, & hæc mihi prodeſſe poſſunt. Ego verò tibi ſalutem impartio; & proſpera hæc mihi

fortuna ſit, ſi tantum vales, vt ſaluum præſtes Themiſtoclem. Illico igitur nauis dominum ad me perducit, nã ſocius illi erat; & communicata re rogabat, vt quamprimum Naxo ſolueret. Ille verò indignabatur; & impetu quã potuit maximo egreſſus rẽ delaturus erat ad Atheniẽnſes. Hic ego nullis precibus vſus, ſed minis etiam additis, dicturum me Athenienſibus, non ignarum rei, verum pecunia corruptum ipſum eripere me de Græcorũ manibus, timorem inieci. Quare mutato conſilio præmium operis petebat; & ego promiſi: ſoluentesq. noctu nauigauimus Epheſum. Ibi Perſas quoſdam reperi Cariæ cuſtodes iuſſu Artabazi conſidentes. Et Xerxi quidem iam tuto poteram aperire qui eſſem; & profitebar nomen; & veniſſe aiebam magnas vtilitates allaturus domui Regis. Illi & promiſſionis verba perferebant ad Artabazum, meq. ad Phrygas ducebant; Artabazus enim erat in Phrygia. Qui ex meum & cætera audiſſet, & meũ de adeundo Rege conſilium, probauit, ac nulla interpoſita mora miſit. Equos etiam duos, totidemq. famulos mihi largitur; miſſis ad hæc alijs tredecim

στοκλέα. αὐτίκα οὖν ἄγει τε πρός με τὸν δεσπότην τῆς νεὼς ἑταῖρον ὄντα αὐτοῦ, καὶ κοινωσάμενος ἐδεῖτο φεύγειν ἀπὸ τῆς Νάξου κατὰ τάχος. ὁ δὲ ἠγανάκτει, καὶ ὁρμῆς ὡς εἶχεν ἐξῆλθεν [1] μηνύειν εἰς τὸ στρατόπεδον. Καὶ ἐγὼ δεήσει μὲν οὐδεμιᾷ ἐχρησάμην, ἀπείλουν δὲ αὐτῷ πείθεσθαι ἐρεῖν εἰς Ἀθηναίους· ὅτι με οὐκ ἀγνοῶν, ἀλλὰ χρήμασι διαφθαρεὶς σώζει ἐκ τῆς ἑλλάδος. Καὶ ὅ, τε ἄνθρωπος ἔδεισε, καὶ μεταβαλόμενος δωρεὰν τοῦ ἔργου ᾐτεῖτο, ἐγὼ δὲ ὑπεσχόμην, καὶ νύκτωρ ἀναχθέντες ἐκομίσθημεν εἰς Ἔφεσον. ἐκεῖ δὲ Περσῶν τινας καταλαμβάνω φύλακας Καρίας ὑπ᾽ Ἀρταβάζου καθεζομένους. καὶ Ξέρξῃ μὲν ἤδη ἀδεῶς εἶχον ὅστις εἴην λέγειν· Καὶ τό, τε ὄνομα ἔφραζον, καὶ ὡς μέγα ὀνήσων τὸν βασιλέως οἶκον ἐληλύθειν. οἱ δὲ τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ λόγου πρὸς Ἀρτάβαζον ἐκόμιζον, ἐμέ τε ἦγον εἰς Φρύγας· ἦν γὰρ Ἀρτάβαζος ἐν Φρυγίᾳ. ὁ δὲ ἐπεὶ τά τε ἄλλα ἐξ ἐμοῦ, καὶ ὡς διέγνωκα πρὸς βασιλέα βαδίζειν ἤσθετο, ἐπῄνει τε καὶ ἔπεμπεν εὐθύς. Καί μοι ἵππους δύο, καὶ ἴσους οἰκέτας δωρεῖται, καὶ ξυσκευάσα-

[1] ἴσ. ἔμελλε μηνύειν

καὶ δὴ ἄλλοις Περσῶν συνέπεμψεν, οἷς ἥ τε ὁδὸς καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔμελεν, αὐτοῖς [1] καμήλοις ἐχρῶντο. ὁδεύων δὲ ὄρη μὲν ὀλίγα, κοίλην δὲ [1] ἦλθον οὐχ ὑψηλήν, πεδιάδα [1] ἐθεασάμην τε καὶ ὥδευσα καλὰ καὶ οὐδαμῇ ἀνώμαλα. ᾠκεῖτο δὲ καὶ εἰργάζετο μάλιστ' αὐτῶν τὰ κράτιστα. ἡ δὲ ἔρημος θηρία τε καὶ ζώων ἄλλων ἔβοσκεν ἀγέλας. καὶ ποταμοὺς ἔπλευσα πολλούς, καὶ ἔθνεσι παντοίοις ἐμίγην. ἤδη δὲ ἀπὸ τῶν συνόδων καὶ τῆς Περσίδος φωνῆς ἀντιλαμβανόμην, καί [1] με κα τουκ ἡ ὁδὸς χαλεπῶς ἔτριβεν ὑπὸ τοῦ ἔτους. Καὶ ἥ τε ὁδὸς ἡμῖν ἐτελεύτα, καὶ παρὰ βασιλεῖ ὅποιπερ ὡρμήμεθα ἦμεν.

Ἐπεὶ δὲ ἐκομίσθη πρὸς αὐτὸν ἀγγελία, παρεῖναι ἐπὶ θύρας αὐτοῦ Θεμιστοκλέα τὸν Ἀθηναῖον, ἄγομαί τε ἐγγὺς αὐτοῦ, καὶ ἀχθεὶς ἀντικρὺς τοῦ θρόνου, ὅδε [1] με ἑστήκειν, ὅδε κάθητο. καὶ περιθεασάμενος ὧδε ἔλεγεν· ὦ ξένε Ἀθηναῖε, λόγος μὲν ἤδη περὶ σοῦ πολὺς ἐν ἡμετέρῳ ἐφέρετο οἴκῳ· σύ τε ἅμα, καὶ Μήδων ἡ ἐν Σαλαμῖνι συμφορὰ παντὶ ἀνὰ στόμα ἦτε. οὐδ' [1] ἄλοις ἂν πρὸς ἡμᾶς, πῶς θαρσεῖς ἔχεις ὄψει τε ἐμῇ ὀφθῆναι, καὶ φωνῆς

[1] ἴσ. οἳ καὶ καμήλοις

[1] ἴσ. διῆλθον

[1] πεδιάδα τε ἐθεασάμην καὶ διῆλθον καλήν, καὶ οὐδαμῇ ἀνώμαλον

[1] ἴσ. καί με οὐκέτι ἡ ὁδὸς χαλεπῶς ἔτριβεν ὑπὸ τοῦ ἔθους

[1] ἴσ. ἐγὼ μὲν εἱστήκειν, ὁ δὲ καθίζεται

[1] ἴσ. λέγεις

cim Perſis, quibus demandata erat cura itineris & commeatus; ij verò camelis vehebantur. in itinere montes vidi paucos, valles tranſiui nequaquam profundas. planitiem conſpexi & prætergreſſus ſum pulchram, & nuſquam inæqualem. inhabitata & culta erant in ijs præſtantiſſima quæque loca. Deſerta ſolitudo feras aliorumq. animalium greges alebat. Flumina tranaui multa; cum gentibus quamplurimis ſum congreſſus, iamq. ex congreſſionibus linguam quoque Perſicam intelligebam; & iter me iam aſſuetum non vexabat. Denique confecimus iter; & quo tendebamus, ad Regem peruenimus. Vt verò nuntiatum illi eſt, ad fores eius adeſſe Themiſtoclem Athenienſem, ducor ad ipſum; & ante ſolium ductus ego quidem ſtabam, at ille ſedit. Atque vbi me circumſpectauit: O hoſpes, inquit, Athenienſis, multus de te ſermo noſtræ domi erat; tuq. vna cum Medorum clade ad Salamina in ore omnium verſabamini. Age porro, dic nobis; Quomodo auſus es in conſpectum venire meum,

meum, & vocem audire? Tu ne ille Themiſtocles adueniſti, quem Medi aiunt extitiſſe cauſam, cur ego & Pater meus in Græcia non dominemur? Satius certè mihi foret Græcos habere, quàm te punire. Tu verò illius vice hoc nobis dediſti. Itaque laudabimus, & pœnas de te ſumemus. Hæc quidem ille; mihi verò neceſſitas ſubiecit adhibendam fraudem, quæ pro re nata bona ſit. illa igitur vtens dicebam. Supplicium fugiens ò Rex, ſub tuam tutelam veni. Siquidem Græci pœnas à me repetebant pro beneficijs in patrem tuum collatis: quòd amico in vos animo ſignificaſſem, vt claſſis properè in Salaminem adnauigaret, Græcis tunc inter ſe diſſidentibus ac turbatis, fugamq. in Peloponneſum ornantibus; tempusq. offerentibus, quo facile opprimi poſſent. Et cum pontem in Helleſponto excindere vellent, diſſuaſimus. Ex quo ſane tibi Medi ab Europa regreſſi ſunt; ego verò propter hæc ad ſupplicium vocabar. ſed fuga me præripui, vt te aliqua reiuuem, & me vlciſcar. & hæc ſe facturam promittit vir-

Herodot. lib. 8. Plutarch. in Themiſtocl.

τῆς ἀκοῦσαι. Καὶ σὺ Θεμιστοκλῆς ἐκεῖνος ἐλήλυθας, ὃν Μῆδοι λέγουσιν αἴτιον ἐμοὶ γενέσθαι καὶ πατρὶ ἐμῷ μὴ ἄρχειν ἑλλήνων. ἀλλ' ἄμεινον μὲν ἐμοὶ ἦν ἕλληνας ἔχειν, ἢ σὲ τιμωρεῖσθαι· σὺ δὲ τοῦτό γε ἀντ' ἐκείνου παρέχησαι ἡμῖν. ὥστε ἐπαινέσαντες κολάσομεν. Ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ περιΐσταταί μοι ὑπ' ἀνάγκης ἐπαινέσαι τὴν ἀπάτην, ἣν καιρός τις ποιεῖ ἀγαθήν· χρῶμαι τε αὐτῇ, καὶ ἔλεγον· Κόλασιν ὦ βασιλεῦ φεύγοντες, ἐπὶ σὲ βοηθὸν ἀφίγμεθα· κολάζειν γὰρ ἔμελλον ἡμᾶς οἱ ἕλληνες ἀντὶ τῆς εἰς πατέρα τὸν σὸν εὐεργεσίας· ὅτι ὑμῖν φίλα ἐνθυμούμενοι τόν τε ἐπὶ Σαλαμῖνα πλοῦν κατὰ τάχος ποιεῖσθαι ἠγγείλαμεν, διεστῶτος μὲν τότε καὶ τεταραγμένου τοῦ ἑλληνικοῦ, καὶ μέλλοντος ἐπὶ Πελοποννήσου φεύγειν· καὶ καιρὸν χρηστὸν ἐπιχειρήσεως παρέχοντος. τό, τε ζεῦγμα λύειν ἐθέλοντας ἐκωλύσαμεν. Καί σοι Μῆδοι μὲν διὰ τοῦτο μάλιστα ἀπενόστησαν ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἐγὼ δὲ διὰ ταῦτα ἐπὶ τιμωρίαν ἠγόμην. ἔφθην δὲ φυγὰς γενόμενος, ὡς ἄν σέ τι ὀνήσω, καὶ ἐμαυτῷ δίκας εὕρωμαι. Καὶ ταῦτα ποιήσειν ἐπαγγέλλεται ἰσχὺς, μεθ' ἧς ἐγὼ

πλείω κακὰ ἐργάσομαι τοὺς ἕλληνας, ἢ ἐδόκουν μετ' ἐκείνων ἐργάσασθαι. ὁ δὲ εἶπεν· Ἐπειδὴ ἀποδώσεις ἡμῖν τὴν ἑλλάδα, ἣν διὰ σὲ ἀφῃρῆσθαι οἰόμεθα, χαῖρέ τε, καὶ οὐδενὸς χρηστοῦ ἀτυχήσεις· καί σου τοὺς λόγους πεῖρά τε καὶ ἔργῳ δώσομεν. Ἐκ τούτου ὦ Πολύγνωτε ἀνέστρεφον ἐν τοῖς βασιλείοις τιμῆς τε τυγχάνων, καὶ αἰεὶ τὰ περὶ ἑλλήνων ἐξεταζόμενος. Καί μοι βασιλεὺς αὐτὸς, ἐπεὶ καὶ τῇ Περσῶν αὐτὴν ἤδη φωνῇ πολλὰ ἠμειβόμην, χρυσοῦν τε δωρεῖται ἀκινάκην, καὶ Περσικὴν ἐσθῆτα χρυσοῦ ὑφαντήν. ἐδωρεῦντο δὲ αὐτίκα καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, ἐπεὶ τάχιστα ἤρξατο ἐκεῖνος. Καί [1] μου ἤδη Ἀρταβάζου ἧσσον ἐνόμιζε πιστεύειν, καὶ ἐπὶ θάλατταν κατέπεμπεν ἐπὶ τὴν ἐκείνου στρατηγίαν. Καὶ οὐκ ἐσθῆτας ἔτι ἡμῖν οὐδὲ χρυσὸν, ἀλλὰ πόλεις τε ἤδη καὶ πολλὴν γῆν ἐχαρίζετο. ἀφελὼν γὰρ ἤδη τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας Μυοῦντα καὶ Λάμψακόν τε καὶ τὴν ἐπὶ Μαιάνδρῳ Μαγνησίαν ἐμοὶ δίδωσιν. Καὶ Λάμψακον ἐλευθέραν, καὶ πολλῷ φόρῳ βαρυνομένην ἅπαντος ἀφῆκα. Μυοῦντα τὴν ἐν Μαγνησίᾳ καὶ αὐτὴν Μαγνησίαν καρποῦμαι. ἀλλ' οὔτε

[1] ἴσ. καί μοι ἤδη Ἀρταβάζου οὐχ ἧσσον

virtus, qua Græcos pluribus afficiam malis, quàm feciſſẽ cum illis ſum viſus. & illẽ: Quandoquidem reddes nobis Græciam, quæ vt opinamur, tua cauſa non eſt in noſtram ditionem redacta; bono ſis animo; & nihil boni tibi deerit; atque hæc tua verba efficiemus vt in actum erumpant. Poſt hæc Polygnote verſabar in regia, in honore habitus, deq. ſtatu Græcorum aſſiduè diſquirentibus reſpondens. Et ipſe me Rex, poſtquam cœpi Perſarum lingua plerumque illi reſponſa dare, aureo donauit acinace, & Perſica veſte auro contexta. Donarunt etiam mox exemplo Regis eius optimates. Iamq. non minus mihi quàm Artabazo fidem habendam arbitrabatur, & ad maritimam oram mittebat in eius præfecturam. Nec veſtes iam nobis, aut aurum, ſed vrbes & agri plurimum largiebatur. ſubtractasq. de ſuo regno Myunta, Lampſacum, & Magneſiam ad Mæandrum ſitam mihi dedit. & Lampſacum liberam feci, & grauẽ quo premebatur, vectigal ſuſtuli. Myunta Magneſiæ; & Magneſiam ipſam ad ferendos mihi

Plutarch. in Themiſtocl. Diodor. lib. 11.

τῆς

mihi prouentus habeo. ſed neque ob conceſſam poteſtatem, neque ob fortunæ amplitudinem, vllam percipio voluptatem. eſſe enim mihi ſatis rerum copiæ video; quibus dum carebamus, exilij moleſtias ſentiebamus; at non omnes qui amici mihi eſtis, oblectat hæc affluentia. tanta verò in poteſtate conſtituti, cum Græci ſimus, fortaſſe contenti erimus. Verum ego hæc anguſtias & neceſſitatem duco, non proſperitatem. Nunc verò etiam maiori calamitate premimur. Nam Rex memoria tenet, & ad ſuſcipiendam in Græcos expeditionem excitat. & alter iam de hoc nuntius venit. & exercitui nos præficit duces; & Medos Themiſtocli ſubijciet. & ibo ego bellum Athenis illaturus, & pugnabo cum Nauarcho Athenienſium. Multa erunt alia, hoc nunquam erit.

τῆς ἐξουσίας, οὔτε τῶν χρημάτων μετά τινος τέρψεως αἰσθανόμεθα. ἀλλὰ χρημάτων μὲν ἅλις εἴη μοι, καὶ ὅσα ¹ἐνεργῶ τὴν φυγὴν μόνον ἡμῖν ἴσταζε· τῆς γὰρ νῦν παρούσης ἀφθονίας οὐδ' οἱ φίλοι ἅπαντες ἀπολαύετε. ἐξουσίαν δὲ τοιαύτην ἴσως δυνάμεθα Ἕλληνες ὄντες ἀγαπᾶν. ὥστε ¹ἐπισφαλῶν ἐγὼ καὶ ἀνάγκην τὰ παρόντα μᾶλλον ἢ εὐτυχίαν ἡγοῦμαι. Νῦν δὲ δὴ καὶ μᾶλλον ὑπὸ συμφορᾶς καταλαμβανόμεθα. μέμνηται γὰρ καὶ ἐγείρει τὴν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας στρατείαν βασιλεύς· καὶ ταῦτα ὑπὸ δευτέρας ἤδη κεκόμισται ἀγγελίας. Καὶ ἡμᾶς ἄρα τοῦ στρατοῦ περιβάλλεται ἡγεμόνας· καὶ Μήδους ὑποτάξει Θεμιστοκλεῖ. καὶ στρατεύσομαι ἐπ' Ἀθήνας ἐγὼ, καὶ τῷ Ἀθηναίων ¹ναυαρχήσαντι μαχοῦμαι. πολλὰ ἄλλα ἔσται, τοῦτο δὲ οὐδέποτε.

¹ ἐναργῶ ¹ ἴσ. σφίσαν ¹ ναυαρχήσοντι

Argumentum XXI. Epiſtolæ.

Scripta videtur poſtrema hæc epiſtola è Perſide, cum iam fortunis eſſet auctus à Xerxe Themiſtocles. petit enim ad ſe mitti, quæ illi precioſiora remanſerant.

Θεμι-

Θεμιστοκλῆς Τημενίδᾳ χαίρειν.

Τῶν κρατήρων μοι τῶν ἀργυρῶν τοὺς μεγίστους τέσσαρας, καὶ τῶν θυμιατηρίων τῶν χρυσῶν, ἐφ' οἷς ἐπιγέγραπται τὰ Ἀσσύρια, τὰ παλαιὰ γράμματα· οὐχ ἃ Δαρεῖος ὁ πατὴρ Ξέρξου Πέρσαις ἔναγχος ἔγραψε· θώρακάς τε σιδηροῦς ἐκείνων, ὧν ἔδειξάς μοι τῶν παρὰ Ἀδμήτου, τοὺς ἡμίσεις ἀπόπεμψον, μὴ βραδέως μόνον, μηδὲ εἰκαίως, μηδὲ ἐκ Κορίνθου ἐνθέμενος· ἀλλὰ τάχιστα ἀποστείλας, καὶ κάλλιστα πιστεύσας, καὶ πάντοθεν μᾶλλον ἢ Κεγχρεᾶθεν ἀναγομένῳ τοὺς κομίζοντας ἐπιβήσας σκάφει. ἔρρωσο.

Themiſtocles Temenidæ S.

CRateres meos argenteos quatuor maximos; & acerras aureas, quibus inſcriptæ ſunt antiquæ Aſſyriorum litteræ; non eæ, quas Darius pater Xerxis recens intulit Perſis: & ferreorum thoracum, quos ab Admeto acceptos mihi oſtenderas, partem dimidiam ad me mitte; dum ſero id non facias, aut nulla adhibita diligentia, aut Corintho deuehenda cures. ſed quam celerrimè mittas, & optime repoſita concredas; atque in nauigium quouis è loco potius, quàm Cenchreis ſoluens, ea laturos imponas. Vale.

ΤΕΛΟΣ.

FINIS.

ERRATA:

pag.	8	*lin.*	8	*ſcribendum* τὸν ἡμέτερον
	12		4	cogitantes
	18		5	& moleſtè
	22			*Epiſtola ſexta reponenda eſt ſuo in loco, vt ſit ipſa nona, & nona ſit ſexta.*
	23		2	ne forte ipſi
	25		10	*à fi.* ἐχθὲς ' εἶναι. *in marg.* ' Ἴσ. ἄς. *& ſequitur textus;* μᾶλλον δὲ εἰ καὶ ἐπιώθητε.
	34		17	videbatur ſtudioſa
	38		14	*à fine,* καταγαγὼν
	44		13	*à fine, in marg.* φόβηθι
	45		21	ταῦτα μοι οὕτως γε
	51			*lin. Argumenti epiſt.*17. *à fine* 5. magnos honores
				ibid. initio epiſtolæ 17. Et ſi diu
	56		4	*à fi.* διωνήσῃ
	57		3	*à fi.* Lacedæmonius ſit
	59		7	*in marg.* δέ μοι

Epist. xix ponatur loco iii. Deinde iii sit iv, et deinceps. Et eius quae vi est posita ponatur ix et sic ordine vii. Et quae sexto loco est posita sit x.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google